

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

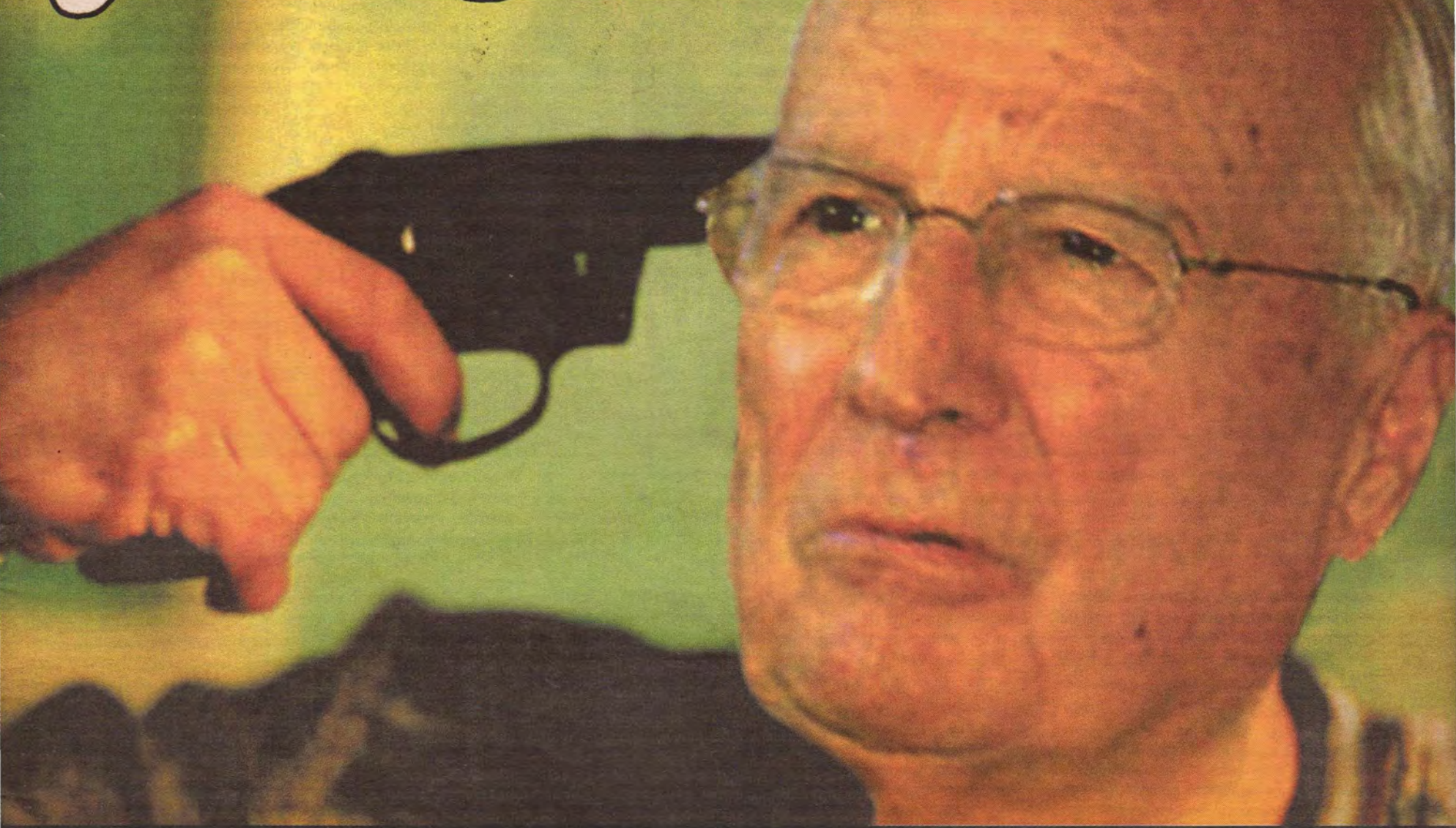
Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Bol dumanlı★ yeniHarman

yeniharman@leman.com.tr

Sıkar mı? Sıkılmaz mı?

ÖDP'de
yeni bir
dönem

**DEV-YOL kimde kalıyor?
Ayrılanlar ve Kalanlar**
yeniHarman'a konuşuyor

**Rusya'ya söz
verdik onları
yok sayıyoruz.
yeniHarman
hayatın
dondduğu yer,
Çeçen Mülteci
Kampı'nda**

**ÖZGÜRLÜK VE
DAYANIŞMA
PARTİSİ**

**ÖDP'de yeni
bir dönem
başlıyor**

Ayrılanlar ve Kalanlar

yeniHarman'a konuşuyor

Alper Taş:

Türkiye sosyalist hareketi ideolojik manada bütünüyle tasfiye edilmek isteniyor

ÖDP 6. Konferansı'nın ardından düzenlenen kongreye tek aday olarak girdiniz ve ÖDP'nin yeni Genel Başkanı oldunuz. Hayırlı olsun. Bize milletvekili üyeniz Ufuk Uras ve arkadaşlarının partide ayrılımları ile yaşananları ve kongre sürecini anlatır mısınız?

Biz bundan üç ay önce olağanüstü bir konferans yaptık. Ufuk Uras Parti'de ortaya çıkan iki farklı anlayışı noktalamak açısından üç yıl önce seçilmiş ve partinin bugünkü mevcut farklılığını temsil etmeyen kendi lehine bir delegasyon yapısıyla partiyi olağanüstü konferansa getirdi. Biz bu konferansın doğru olmadığını söylememize rağmen bizim savunduğumuz çizgiyi bir tür etkisiz kılmak açısından kendi lehine gördü ortamı ve partiyi konferansa taşıdı. Parti zaten birkaç ay sonra olağan kongre sürecine girecekti. Ama beklenmedi. O konferans sonuçlandı ve Parti Ufuk Uras ve arkadaşlarının ortaya koyduğu politik çizgiyi doğru bulmadı. Hayri Kozanoğlu'nu başkan olarak seçti. İşte o kongreden sonra ÖDP'de yeni bir dönem başladı. Biz bu dönemi 6. Kongrede tanımladık. Ufuk ve arkadaşları ile yaşadığımız problem esasen ÖDP'nin kendisini hangi temeller üzerinde yenileyeceğine ilişkindi. Parti 2009 koşullarında kendisini neyin üzerine inşa edecekti. Ufuk ve arkadaşları esasen ÖDP'yi 1996'daki gibi yeni bir birlik projesi ile açmayı amaçlıyorlardı. Partinin tekrarlanabileceğini umuyorlardı. Tarif ettikleri Kürt, Alevi, Sosyalist hareketin daha esnek ve asgari talepler etrafında bir araya getirerek bir birlik düşünüyorlardı. Biz Partinin anti-kapitalist ve antiemperyalist hattının daha belirgin kılınması ve politik çizgisinin de

daha belirgin kılınmasını istedik. 1996 gibi daha esnek bir formla hareket etmemizin koşullarının değiştiğini söyledik. O yıllarda sosyalizm bir yenilgi yaşamıştı ve bir savrulma söz konusuydu. Bu savrulma etrafında bir dağınıklık vardı. Biz o dönem tüm sol kesimleri asgari bir temelde bir araya getirmiştik. O dönem bir yan yana durmak, bir ayakta durabilmek ihtiyacı vardı. Onu ilerletmek amaçlandı ama ilerlemedi. Çünkü asgari bir programdı. Şimdi ÖDP'yi kuran konjonktür değişti.

Neydi değişen?

Biz ÖDP'yi kurduğumuzda sorgulanan sosyalizmden şimdi sorgulanan emperyalist ve kapitalist sistem. Doğal olarak o dönem durduğumuz esas mücadele hattı rejim krizi ve kimlik talepleri üzerindiydi. ÖDP daha çok demokrasi, insan hakları ve kimlik meselelerini esas alan bir politika savunuyordu. Fakat şimdi başka bir döneme girdik. Bu dönem itibarıyla kendi politik hattını yeniden tanımlamalı ve kendini o hatta atmalıydı. Bu kapitalizm ve emperyalizmle daha doğrudan yüzleşmeyi esas alan ve buna uygun yeni bir örgütsel yapılanmayı gerektiriyordu. Yani özetle Ufuk Uras ve arkadaşları ÖDP kendini o tip bir birlikle aşsın derken biz bir mücadele örgütü olarak inşa ederek ÖDP'nin kendisini aşabileceğini

düşündük. Özellikle işsizlik ve yoksulluk ile mücadeleyi esas alan ve kapitalizmin bütün mağdurlarını emek eksenli bir politika çerçevesinde örgütlemeyi hedef alan ama bu anti-kapitalist mücadeleyi de sınıf indirgemeci bir şekilde tarif etmeyen tüm kesimleri içine alan bir modeldi. Kimdir o kesim? Mesela feministler, ekolojistler, anti militaristler, ezilen kimliklerdir. Antikapitalist hattımız tüm mağdurları kapsar. Mağdur olan herkesi emek mücadelesinin bir parçası olarak bütünleştirmeyi amaçlıyoruz.

Fakat şimdi başka bir döneme girdik. Bu dönem kapitalizm ve emperyalizmle daha doğrudan yüzleşmeyi esas alan ve buna uygun yeni bir örgütsel yapılanmayı gerektiriyor

Ufuk Uras ve arkadaşları kendilerini özgürlükçü sol olarak tanımlıyor. Siz özgürlükçü değil misiniz? Nedir özgürlükçülük, nerede ayrıldınız? Bir zamanlar Dev-Yol'da kendini özgürlükçü sol diye tanımlardı.

Biz aslında 2006'da yaptığımız program kongresinde kendimizi 'özgürlükçü sosyalist' bir parti olarak tanımladık. Bundan da vazgeçmiş değiliz. Bu yeni bir şey de değildir. Biz ÖDP'nin başından beri sosyalizm kavramı ile yetinmedik ve ona Özgürlükçülük eki yaptık. Buradaki amacımız yaşanmış olan reel sosyalizmin bir devrimci eleştirisini yapmaktır. Çünkü yaşanan sosyalizm pratikleri özgürlükçü değildi. Burjuva demokrasisini aşan bir özgürlük anlayışını ete kemiğe büründürememişti. Buradan hareketle kendi çizgimizi bu reel

sosyalizm çizgisinden ayırtırmak için bu kavramı kullandık. Sosyalizm eşittir devletçilik diye bugün sosyalizme yöneltilen eleştirilerin sebebi işte bu reel sosyalizm pratiğidir. Sosyalizm bizim açımızdan 'Paris Komünü'dür. 'İşçi Köylü Sovyetleri'dir. Sosyalizm bizim açımızdan Nazım'ın dediği gibi 'Ne devlet ne para insanın emrinde bir dünyadır'. Devlete ait fonksiyonların emekçilerin öz örgütlenmesine devredilmesidir. Buradan hareketle bir özgürlükçü tarifi koyduk. Bu, bildik manada bireysel hak ve özgürlüklere saplanan liberal bir tanım değildir. Bu nedir girişim özgürlüğünü başat alan bir piyasacılık özgürlüğüdür. Bizim özgürlükçülüğümüz devrimci bir kavramdır. O yüzden Ufuk Uras'lar özgürlükçü sol kavramını kullanıyor diye biz bu kavramdan vazgeçecek değiliz. Ama liberal anlayışa karşı da bir mücadele yürüteceğiz.

Nedir o liberal anlayış?

Kimlik meselelerini temel mesele olarak alır ve sınıf meselelerini ikinci plana atar. Sorunları kimliklerle açıklarlar. O yüzden parçalı toplumsal hayat tarif ederler. Buradan bir şey çıkmaz. Bir şey inşa edilemez. Diğer bir hat nedir? O da iflas etmiş bir sosyalizmin ürünü olarak bu kimlikleri tümüyle reddeder. Sadece saf bir proletarya burjuvazi eksenine oturtur. Ve insanların başka bir kimliği yoktur der. Kürtler var Aleviler var. Bunların sosyal değil de kimlik talepleri de var. Siz bunlara sadece proletaryasın bırak bunları diyemezsiniz. Kürt olmaktan kaynaklanan problemleri var. Ama bu iki çizgiden yani meseleyi kimlikle hapseden sol liberal ve kimlikleri bütünüyle yok sayan geleneksel sosyalist çizgi-

den farklı olarak biz ÖDP olarak kimlikle-ri emek eksenli bir mücadelenin bir parçası olarak alıyoruz. Bu kimlik meselesi böyle görülmezse parçalayıcı olur. Oradan liberal, post modern anlayış çıkar ki toplumsal bir bütün çıkmaz. Boliviya'da Morales'in yaptığı önemlidir ve incelenmelidir. O yüzden Türkiye'nin parçalanmış halini emek eksenli bir temelde birleştirecek olan yegâne siyasi öznenin sosyalist devrimci ve bağımsız bir güç olabileceğini düşünüyoruz. O yüzden ne din temelli siyasal İslamcılar, ne etnik temelli milliyetçiler ne de kitaplarında toplum olmayan birey her şeydir diyen liberaller toplum inşa edemezler. Toplumu onlar parçaladı zaten. Türkiye'nin geleceği sosyalist hareketin geleceğine direk bağlıdır.

Kürt sorununa yeni ÖDP yönetimi olarak nasıl yaklaşacağınızın ipuçlarını vermiş oldunuz. DTP ve PKK hakkında düşünceleriniz neler? Bu oluşumlar varken Kürt halkından bir destek görebileceğinizi düşünüyor musunuz?

ÖDP bu konuda nettir. Kürt halkının kendi kimliği ile toplumsal, siyasal yaşamda var olmak hakkının yanındadır. Biz Kürt hareketi ile bir dayanışma ama eleştirel bir dayanışma içinde olmayı düşünüyoruz. O hareketin gölgesinde olamayız. Ona eleştirilerimizi de yeri geldiğinde koyan ama onunla aynı zamanda bir dayanışma ilişkisi de olan bir hattı gerçekleştireceğiz. Bu meselenin çözümsüzlüğü halinde Türkiye'yi büyük bir tehlike bekliyor. Bu çatışma PKK ile Silahlı Kuvvetler'den çıkmış durumda. Bu çatışmanın devamı iç savaş ihtimali demektir. Özellikle metropollerde bu ihtimalden bahsediyorum. Bu çatışma gerici bir çatışma olur. Bütün Türkiye halkı bundan zararlı çıkar. Devrimci güçlerin gerici iç savaşı önlemesi gerekir. Bazı hal-lerde iç savaşlar ilericidir. Mesela 1980 öncesi olan iç savaşı sosyalistler kazansaydı Türkiye daha demokratik daha aydınlık bir ülke olacaktı. Kaybettiğimiz için bunları yaşıyoruz. Neyse yani bu olabilecek savaş gerici bir savaştır ve önlemek gerekir. Biz bunun için birlikte yaşamı örgütleyeceğiz. Bütün tartışmaları iki halkın bir arada yaşaması etrafında yürütmeliyiz. Meselenin artık şiddet ve silahla çözüm imkanı yoktur. Ne PKK bir adım öteye gidebilir ne de Devlet silahla PKK'yi yok edebilir. Silahsız çözüm yollarını düşünmeliyiz. Sorun petrol savaşları bağlamında yeni bir biçim alıyor. Bu Cumhurbaşkanının 'İyi şeyler olacak' dediği. ABD artık bölgeden çekiliyor ve Türkiye'ye ihtiyacı var. Kuzey Irak Kürt yönetimi ile barışık bir Türk yönetimini istiyor. Burada istikrarsızlık ögesi olarak PKK gözüküyor ve onun etkisizleştirilmesi amaçlanıyor. Bunu nasıl yapacaklar? Şimdi herkes PKK ve DTP'yi eleştiriyor ama o coğrafyada şunu görmek lazım, bütün eleştirilere rağmen bu hareket Barzani ve Talabani çizgisi ile kıyaslanamayacak ölçüde antikapitalist, antiemperyalist, laik ve daha az milliyetçi bir harekettir. Barzani veya Kürt bölgesinde etkin kılınmaya çalışılan Fethullah ve Hizbullah çizgisi daha gerici, milliyetçi daha emperyalizme bağımlı bir modeldir. O yüzden biz sosyalistlere düşen Kürt hareketinin hem bölgenin hem

de Türkiye'nin demokratikleşme sürecinde desteklenmesidir. Biz sorunun sosyalist çözümünü tartışmıyorsak...

Nedir o?

Bölgenin bütünüyle emperyalist güçlerden arındırılmasıdır. Bu bölgenin demokratik emek eksenli bir kardeşlik coğrafyası haline gelebilmesidir. Bu şu an mümkün olamıyorsa biz meselenin burjuva demokratik çözümünü konuşmak durumundayız. Burada son bir şey daha söylemek isterim; ABD, AKP, Ordu, Barzani ve hatta Talabani ekseninde gelişen bu yeni durumda bölgeye çok büyük yatırımlar amaçlanmaktadır. Pazar derinleştikçe kimlik siyaseti artık orada yetmeyecektir. Muhafazakar, liberal bir Kürt hareketi yaratılmak istenmektedir. Eğer bugünkü Kürt hareketi kimlik üzerinde ısrar eder ve kalırsa buralarda sınıf eksenli ayrışmada başarılı olamayacak demektir. Bu çok önemlidir.

Peki, Abdullah Öcalan ağustos ayında bir çözüm planı açıklayacağını söyledi. Ona ne diyorsunuz?

Abdullah Öcalan'ın Kürt hareketi üzerinde çok büyük gücü vardır ve çok önemlidir. Açıklayacağını söylediği bu yeni plan. İlk yakalandığında da bir yol haritası koymuştu ve o sürece iyi değerlendirilememişti. Sonuçta silahların susmasına hizmet edecekti bu önerileri önemlidir. Doğrusunu söylemek gerekirse önceleri de yaptığı açıklamalar hep Türkiye halkının bütünlüğü ve Misak-ı Milli içerisinde ve makul önerilerdi. Kürt hareketinde bu piyasacılığa ve sosyal sınıf tartışmalarına bir ilgisizlik var. Ondan ayrı söylüyorum yani genel olarak birleştirici taleplerdi. Üzerinde düşünmek gerekir. Sorunu muhatapsız çözemezsiniz.

Şimdi tekrar Partinizdeki ayrılmaya dönmek istiyorum. Bu sonucu ateşleyen süreçlerden birisi de Ergenekon davasına bakış farklıkları zannediyorum. Siz nasıl bakıyorsunuz bu davaya?

Biz olayı şöyle tarif ediyoruz: 28 Şubat'ta post modern darbeyi gerçekleştiren güçlerle Ergenekon Operasyonu'nu yapan güçler aynı güçlerdir. Ergenekon Operasyonu esas olarak ABD, AKP ve Ordu uzlaşmasıyla ortaya çıkmış bir operasyondur. Bunun iyi yanları yok değildir. Bir yönüyle açığa çıkan bazı ilişkiler var. Bu tipleri ve ilişkileri biz devrimciler çok iyi tanıyoruz ve yıllardır bununla mücadele ediyoruz. Şimdi yargılanıyor olmalarından dolayı seviniyoruz ancak meselenin yalnız bu yönüne bakıp kalmak ve buradan resmin bütününe görememek sakıncalıdır. Burada bir takım karanlık tipler yargılanıyor diye bu AKP derin devleti tasfiye ediyor, yaşasın demokratikleşiyoruz diyerek sevinip bu sürecin peşine takılıp gidelim demek değildir.

Ayrılanlar böyle mi yaptılar?

Tabii... Yani başlangıçta çizilen profil böyleydi. Sonra Ufuk Başkan bunu biraz düzeltti. Sezar'ın hakkı Sezar'a ama başta haddinden fazla bir önem vehmedildi. Şimdi burada bir sistemin düzenlenmesi operasyonudur. Son kullanma tarihi geçmişlerin tasfiyesidir. Türkiye'nin dünya dengesindeki yörüngesini Avrasya'ya döndürmek isteyenlerin tasfiyesidir. Emperyalizm ve kapitalizmin eski düzenini savunan milliyetçi, devletçi güçler ile emperyalizm ve kapitalizmin yeni düzenini savunan liberal, dinci muhafazakar güçlerin bir yarılması ve kapışmasıdır. Biz hep bu ikilemlerin dışında kaldık. Biz çubuğu nereye büküceğiz? Gitmekte olana mı? Gelmekte olana mı? Giden iyi değildir, gelen iyi midir? Bizim eski düzenle derdimiz, davamız çok ama yeni güçler de kendi siyasi muhtevalarına uygun olarak geliyorlar. Ve eski düzenin bazı gizli yapılanmalarını yeni düzene de taşıyorlar zaten. O yüzden köklü bir kontrgerilla hesaplaşmasına giremiyorlar zaten. Biz burada yeni kurulan bakacağız. Biz şimdi çubuğu yeni kurulan rejimle mücadeleye eğeceğiz. Biz burada hegemonyasını güçlendiren yeni güçle mücadele edeceğiz. Bu çok ince bir baskı rejimidir. Bütün muhalefete gözdağı veren boyutuyla bu dava ortadadır. AKP'yi sadece emekçiler durdurur. Zaten ikide bir devletçiler AKP'yi emekçilerin elinden alıyor. 14-15 Mart'ta çok güçlü bir kalkış vardı, Anayasa Mahkemesi kapatma davası açtı. Emperyalist güçleri arkasına almış AKP ile eski düzenin bir takım özelliklerine özen emekli paşaların şaşkınlığı ile falan değil emekçilerin özgüğü ile baş edilebilir. Biz buradan mücadelemizi yürüteceğiz.

Kardeşim senin zırtapoz dediğin insanların yani devrimcilerin Türkiye'de söylediği her şey doğrulandı. Biz CIA kontrgerilla ilişkisinin ülkeyi bir darbe ortamına çektiğini, ülkeyi siviller eliyle faşistleştirdiğini söyledik. Yaşanan tüm bu yıllar devrimcilerin ne kadar haklı olduğunu ortaya koydu

Sadece sizin parti değil birçok kesimi polarize etti bu dava. Ve bu süreçte ortaya çıkan Taraf Gazetesi çizgisi var. AB'ci sol mu dersiniz, liberal sol mu, evcil sol mu? Burada böyle bir grup oluştu. Bunu nasıl görüyorsunuz?

Ergenekon Davası'yla öyle bir tarih yazılmaya başladı ki Sol'un bütün ideolojik tarihi çarpıtıldı. Niteliği tahrip edildi. Türkiye sosyalist hareketi ideolojik manada bütünüyle tasfiye edilmek isteniyor. Ergenekon öyle bir tarih anlatıyor ki Türkiye'yi 12 Eylül öncesi Maraş haline getirmek isteyen faşistlere karşı yürütülen gençlerin bütün mücadelesi bir provokasyona gelmeye indirgenmek isteniyor. Bütün darbelerle arka çıkmış bilumum sağ siyasetler darbe karşıtı ve demokrat ilan edilirken bütün darbelerden mağdur olmuş, ezilmiş sol darbeci olarak ifade ediliyor. Bu ideolojik bir saldırdır. Kürt hareketinin ortaya çıkması bile bir derin devlet organizasyonu olarak açıklanıyor. Sol adına girilen bütün çabalar silinmek isteniyor. O yüzden ÖDP ve bizim tutumumuz bir direnç oldu. Bizim üzerimize gelmeleri normaldir. Erge-

nekon bölüyor neyi bölüyor size yeni düzenin yönelimini benimseyeceksiniz öyle devletçi solcu olunmaz piyasacı solcu olacaksınız o zaman biz size iyi bakarız diye dayatıyor. Sonuç itibarıyla milliyetçilikle uğraşan emperyalizmi görmeyen sol liberalizm bir tarafta, emperyalizmi görüp kapitalizmi görmeyen ulusal ve devletçi çizgi bir tarafta. Biz emperyalizm ve kapitalizmle bütünlüklü bir mücadeleyi öngören devrimci sosyalist bir çizgiyi tutuyoruz. Biz başka bir Türkiye istiyoruz. Biz ne AKP eliyle kurulan yeni rejimin yanındayız ne de geçmişte çok mücadele ettiğimiz eski rejimin yanındayız. Biz başka bir Türkiye arayışındayız. Onun koşulları da tüm dünya da daha iyi ortaya çıkıyor.

Gündeme dair bir iki sorum daha olacak size. CHP'nin 12 Eylül askeri darbesini yapanlara yargı yolunun açılması için Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun inisiyatif almasını istemesi ile birlikte 12 Eylül tartışmaları yine alevlendi. Ne diyorsunuz bu tartışmalara?

Darbecilikle hesaplaşıyorsa 12 Eylül'le hesaplaşacaksınız. Baykal iyi bir şey yaptı. Darbecilerini yargılayamayan tek ülke biziz. Yunanistan falan hepsi yargıladı. Darbecileri yargılayamayacaksınız sonra darbe özentisi şaşkınları yargılayacaksınız buna da darbe zihniyetiyle hesaplaşmak diyeceksin. Böyle şey olmaz. Önce 12 Eylül yargılanmalıdır. Baykal'ın söylediklerini çok olumlu buluyorum.

Baykal dün onu söylüyor bugün Hürriyet Gazetesi'nde Ertuğruk Özkök 'Asıl 11 Eylül yargılanmalı, Dev-Yolcu zırtapozlar, Kenan Paşa'yı bu yaştan sonra mı yargılayacaksınız' gibi ifadeler geçen bir yazı yazıyor. Özkök'ün bunca yıl sonra gösterdiği bu sadakati nasıl değerlendiriyorsunuz?

Tam bir siyasi körlük. Kardeşim senin zırtapoz dediğin insanların yani devrimcilerin Türkiye'de söylediği her şey doğrulandı. Biz CIA-Kontrgerilla ilişkisinin ülkeyi bir darbe ortamına çektiğini, ülkeyi siviller eliyle faşistleştirdiğini söyledik. Çok derin devlet ilişkileri olduğunu söyledik. ABD'ye bağımlı ilişkileri ortaya koyduk. Ortadoğu'ya dönük emperyalizmin planlarını teşhir ettik. Yaşanan tüm bu yıllar devrimcilerin ne kadar haklı olduğunu ortaya koydu. İşte Ortadoğu'da olanlar, işte 12 Eylül'ün uygulamaya koyduğu gerici, milliyetçi, piyasacı politikaların Türkiye toplumunu içine soktuğu bunalım. Sevgisiz, saygısız, dayanışmasız, vicdansız bir toplum olduk. Milletini dini imanı para olmuş. Maneviyat yok. Türkiye'yi bu hale biz getirmedik. Devrimciler getirmedi. Bizim etkin olduğumuz yerleri hatırlayın. Fatsa'da insanlık, paylaşım, dayanışma yok muydu? Fatsa'yı yıkarak bu ülkeyi kurmadılar mı? Şimdi köşe başını tutmuş tekerci medyanın yazarlarının doğal olarak burayı görmemesi anlaşılır. Onlar önlerini açan piyasacılıktır. Biz haklılığın verdiği güçle sesimizi yükseltiyoruz. Türkiye'yi bu hale getiren beş para etmez adamlar konuşuyor biz mi susacağız? Biz mi bu hale getirdik? Bizi ezerek böyle bir ülke yarattılar. Bunun bedelini biz ödedik. Sesimizi yükselteceğiz, hava işçiden emekçiden yana dönüyor. İnsanlar sosyalizmi yeniden keşfetmeye başladı. •

Dev-Yol'u Dev Yol yapan ana damar bizimle birlikte

Bölünme ve sol sanki hep bir arada olmak zorunda. Bölünmek lüksünü kaldırmayacak bir ülke konjonktürü, oy oranı ya da dava şartları olsa da hiçbir şey solda bölünmeyi değiştiremiyor. Birleşilecek yer iddiası ile umut olarak doğan ÖDP de sonunda bölündü. Neler oldu bize anlatır mısınız, neydi temel fikir ayrılığınız?

Aslında on dört yıl Türkiye'de iyi bir zaman. Böyle devam da edebilirdi fakat sorun ÖDP'den bağımsız olarak sol siyaset dışında kaldı. O yüzden önce kendimizle bir yüzleşelim dedik. On binlerce insan bizden kaçtı. Niye kaçtı sorusunun bir yanıtının verilmesi gerekir. İnsanlar belki 70'li yıllardan kalan ayrışmalar ve fraksiyonlar üzerinden bugün siyasetin güncellenemeyeceğini düşünüyorlar. Dar fraksiyon solculuğunu aşarak ÖDP'yi ÖDP'leştirerek meselesinde bizim bir temel problemimiz oldu. ÖDP'yi bir türlü kimliği ile hemhal edemedik. Bütün sol yapılara baktığımızda iki şey söylemek lazım. Hiçbir problem yok her şey çok güzel sorun tek başına bir pratik ve inanç sorunu. Bu bir tez. Pratiğimizi artırır ve inancımızı daha da sağlamlaştırırsak sorunu çözeriz. İkinci de son yerel seçimler gösterdi ki nereden sayarsanız sayın sol kabuğunu aşamıyor. Toplumun ihtiyacı doğrultusunda kendimizi yeni bir harmanlama ihtiyacı var. Kendimizi bir türlü yenileyemiyoruz, toplumla ilişkimizi ve katsayımızı artıramıyoruz. Belki ortak noktaları ön plana çıkararak dört, beş konuda var olan partikülleşmeyi aşabilir miyiz? Herkes kendi gettosunda yaşıyor ve işin kötüsü bundan mutlu olanlar da var. Yani biraksan kırk yıl böyle yaşayabilirler. Fakat bizim açımızdan bütün dert şu; AKP'ye karşı ciddi bir iktidar seçeneği olmak ve şu 12 Eylül rejimini aşacak kolektif irade gerçekleştirmek. Temel meselemiz solun bu denli siyaset dışında kaldığı bir ortamda ortak sorunlara ortak yanıtlar verenerler aşgari müşterekte bir araya gelir mi buna çabalyoruz.

1996'da yaptığınızın bir benzeri mi?

O biraz daha farklıydı. Yine bir siyasetin gökkuşağıydı amaç ama giderek daraldık, daraldık. Var olan grupların ortalamasını aldığınızda siyasetiniz de giderek flulaşıyor. Ve sonunda iyice kaşarlanmış olanlar ve emektarlar kalıyor. Siyaset yaratıcı bir enerji açığa çıkıyorsa anlamlı yoksa bir folklorik öge olarak, nostalji kulübü olarak kalıyor. Biz mücadelenin bir müsamer

solculuğu olmasını ve toplumdaki güç den-gelerini değiştiremiyor olmasını vaka olarak kabul edemeyenler yan yana gelememiydi diye düşünüyoruz.

Siz ve arkadaşlarınız kendinizi Özgürlükçü Sol olarak tanımladınız. Sizi diğerlerinden daha özgürlükçü yapan hangi özelliğiniz?

Bir teba topluluğuyuz. Türkiye olarak ama sol da bir türlü o cemaat ilişkilerinin dışına çıkamayan bir halde. Bireyci değil ama birey olarak kendini ifade etmek isteyenlerin, grup hiyerarşisine tabi olmadan siyaset yapmak isteyenlerin bir zemini yok. Mesela biz 22 Temmuz seçimlerinde binlerce gençle çalıştık ve sonra o gençlerin hiçbirisi ne dergi ne siyaset çevrelerine geri döndü. İşte hala süren o arayış ve boşluk bizi harekete geçirdi.

Biz 21.yy'da hala sosyalizmin tek kurtuluş yolu olduğuna inanıyorsa bu özgürlükçü bir sosyalizmdir. Bunun daha özgürlükçü daha katılımcı daha çoğulcu olması gerektiğini düşünüyorum. Bunu yaparken kendi içinde de aynı tarzda olması gerektiğini varsayıyoruz. Otoriter sola karşı özgürlükçü sol bir perspektife geldik. Biz bu yüzleşmeyi yapmasak olduğumuz yerde sayıyoruz. Mesela bir örnek vereyim. Su Forumu yapılıyor sonra alternatifi yapılıyor. Sonra onun da alternatifi yapılıyor. 12 Eylül'ü protesto ediyorsun yan yana gele miyorsun. Artık bunda da ortaklaşamıyoruz. Bununla yüzleşmeliyiz. Bunu dert etmiyorsak başka ama biz ediyoruz.

Ufuk Bey kafam şurada karışıyor. Alper Taş ile görüşürken o da asıl özgürlükçü solun kendileri olduğunu ve özgürlükçülüğü liberal bir girişim özgürlüğü olarak değil klasik sosyalizm pratiğine bir eleştiri olarak benimsediklerini söyledi. Siz de şimdi tam olarak aynısını söylüyorsunuz. Nerede ayrılıyorsunuz o zaman? Siz liberal sol musunuz?

Hayır. Benim hayatım liberalizmle mücadele ile geçti. Kitaplarıma bakın göreceksiniz. Bakın Sol'da genellikle bir ayrışma ol-duktan sonra o ayrışma bir şekilde teorize edilir. Bu hep böyledir. Bir şekilde kendi-

nin daha solcu olduğunu anlatırsın. Bu insan psikolojisi. Kendinizin daha değerli olduğunu anlatmanız için başkasının ne kadar değersiz olduğunu söylemeye başlamanıza gerek yok. Bizde herkes başkasını tarif etmeyi nedense çok seviyor. Bir tür gölge boks. Liberallik asla kafamızdan geçmeyen bir şey. Özgürlükçü perspektifle liberal perspektif arasında temel bir fark var. Liberalizm var olan egemenlik ilişkilerini veri alır onun içinde bir serbestiyi savunur. Özgürlükçülük ise var olan egemenlik ilişkilerini aşmak anlamında devrimcidir. Bizdeki, doğru ifade etmek istersek, tek problem siyaset birilerinin icazetinden mi geçecek meselesidir. Bir tarihsel buluşma için oy birliği ile karar almışız sonra birileri demiş ki ya sizin bu karar yanlış demiş vazgeçmiş. Şimdi bu kadar uzaktan kumandalı siyaset olmaz. Davul birinde tokmak birinde olmaz. Ruhani liderlik cismani liderlik olmaz. Bizde siyasetin papazları var. Esas mesele bu. Tarihi buluşma kararının altında Sevgili Alper Taş'ın da imzası var. Sonra bakıyorsun olmuyor. İki yıldır zaman kaybediyoruz.

Dev-Yol'cu Oğuzhan Müftüoğlu çizgisini mi kastediyorsunuz?

Tabii. Basındaki paparazzilerden bir tanesi de o. Özgürlükçü solcular bir tarafta Dev-Yolcular bir tarafta. Böyle bir şey yok. Devrimci Yol'u Devrimci Yol yapan ana damar bizimle birlikte davranıyor. Meclis'te basın toplantısı yaparken bir tarafımda Fat-sa'nın eski Devrimci Yol sorumlusu bir yanımda Karadeniz sorumlusu vardı. Anadolu'ya bakın devrimci damar bizimle birlikte hareket ediyor çünkü devrimci değerlerin şahsileştirilemeyeceğini ve güncellenmesi gerektiğini düşünüyor. O yüzden sol kamuoyunda gördüğünüz o ayrışmalar falan hepten palavradır. Daha geçen hafta bütün Fat-sa örgütü 378 üyesi ile birlikte bizim yanıma za geçti. Terzi Fikri'nin oğlu, eşi, torunu bütün Dev-Yol kadroları hepsi.

Dışarıdan böyle gözüküyor...

Gözüküyor çünkü bütün siyaset tezvirat üzerinden yapılıyor. Bütün devrimci

ana damar bizimle birlikte çalışıyor. Bütün kutuplaşmalar suni. Dev-Yol davasına git-tim. Orda da aynısını söyledim. Dev-Yol bir dergi çevresi değil bir siyasi halk hareketidir. Ordaki değerler bizim yolumuzu aydınlatıyor. Problem bizim tarihi aidiyetlerimizle değil. Onların güncellenmesi meselesi. Biz 70'li yıllardan gelen devrimci arkadaşlar olarak bu cemaat ilişkilerine, biat ilişkilerine asla sıcak bakmazdık. Eşitler arası ilişkiydi. Böyleydi devrimcilik.

Dışarıdan görünen siz piyasacı ve AB'ci bir kanala yönelmiş ve klasik Dev-Yol çizgisinden uzaklaşmışsınız. Bu böyle görünüyor.

Hiç alakası yok. Ben geçen hafta 15-16 Haziran ile ilgili bir konuşma yaptım. Türkiye'nin İLO'da kara listeye alınması ile ilgili AKP'yi yerden yere vurdum. Bizim Meclis'teki bütün çalışmalarımız AKP'nin neoliberal mantığını eleştirmek ve doğrusunu önermek üzerine. Bugüne kadar bana bir tane şöyle bir eleştiri gelmedi. 'Ya istihdam yasasına şöyle demişin, Cargill yasasına bunu demişin, Nato için Incirlik Üssü için doksan nükleer başlıkla ilgili şu önergeyi vermişin ama doğrusu budur'. Gelmedi böyle bir şey. Keşke gelse. Bizim yaptığımız iş bu. Ben memleketinde ne kadar sendika örgütü varsa, onun eylemi varsa oradayım. Hayatın içinde olanlar bunu biliyor. Bu kalıcı olmayan siyasi uydurmaların kimseye faydası yok. Örneğin Zaman Gazetesi'nde bir haber çıkmış, üzerinden bir patırtı. Biz kendi geçmişimize darbeci demişiz. Türkiye solunun Ergenekonculardan ayrışması gerekirken kimi kastediyorum. Veli Küçük'ü falan. Bunun üzerine biz Zaman'da bir tekzip yayınlattık. Kimse tekzipten bahsetmiyor. Basında da böyle bir prizmadan geçiyor. Ben ABD büyükelçiliğine iki kere gittim o da protesto için diyor. Protesto bölümünü çıkarıp yazıyor. Biz kendimizi neden anlatmak durumunda kalalım ki. Bütün ABD karşıtı eylemleri biz örgütüyoruz. Her yere tekzip mi göndereceğiz? Mahalle dedikoduları bunlar. Piyasa ideolojisinin egemenlik ilişkilerini eşitler arası bir ilişki gibi gösterdiği için ne kadar ideolojik bir şey olduğunu ben 'Ideolojilerin Sonu' kitabımda satır, satır anlatıyorum. Ama okumuyorlar. Senin için bir tarif yapıyorlar. Bunu biz ÖDP'yi ilk kurduğumuzda Doğu Perinçek ve Aydınlik çevresi yaptı. Bizi AB'ci ve liberal ilan etti. Bugün duyduğunuz her laf onun tekrarıdır. Tekrar ederek daha solcu olunmuyor. Hayatın içinde yokuz. Sendikal alanda güçlü değiliz. Bir yengeç sepetinde birbirimizle mücadele ediyoruz. Ben artık bunlara yetişemiyorum. Ben abdestimden şüphe etmiyorum.

O zaman gelin size doğrudan sorayım. Siz AB'ci misiniz?

Sermayenin ve kapitalizmin Avrupa'sına karşı sosyal bir Avrupa'dan yana mücadele edilmesi gerektiğinden yanayız. O yüzden antikapitalist sol partilere üye olduk. O yüzden Avrupa Sol Partisi'ne üye olduk. Emeğin Avrupa'sından yanayız. Bu yanlış bir tartışma. Doğru olan tartışma şu nasıl bir Avrupa? Diyelim önümüze geliyor 'Ulusal Program'. Bakacağız ve diyeceğiz ki şunlar yanlış, doğrusu bu. Aktüel siyaset böyle bir şeydir. Kategorik olarak bir ret siyaset dışı kalmayı getiriyor. Diyor ki mesela denizcilikte ağların göz aralığı 1,5 cm olacak. Sen

de diyebilirsin ki 2,5 cm olsun. Bir şey demen lazım. Bizde sol sözünü söylemiyor. Ulusal Program'ı eline alacaksın şu doğru bu yanlış diyeceksin. Kopenhag Kriterleri'ni doğru olanları destekleyeceksin yanlış olanları desteklemeyeceksin.

AB'de bir müzakere yok ama bize bir kriter dayatılıyor. Siz buna karşı mısınız? Değil misiniz? Şunu beğeniyorum, şunu beğenmiyorum diyemiyorsunuz.

Tabii karşıyız. Bakın bizim birlikte hareket ettiğimiz Avrupa Sol Partisi ve üyeleri zaten oyunun kurallarını değiştirmeye dönük pozitif siyaset yapıyor. Biz Jose Bove ve arkadaşları ile bizim buradaki sendikalarımızla AB'nin bizim tarafımızda yaptığı tahribatlara karşı bir enternasyonalist arayış koyduğumuz zaman aktif siyasetin içine girmiş olacağız. Mücadele eksenini bizim açımızdan büyütüyor. AB'de 4 milyon yurttaşımız var ve onların ırkçılığa karşı, çok kültürlü çok kimlikli bir Avrupa oluşması talepleri var. O talepleri destekleyen bir hat olması lazım. Onu yaparsak zaten Türkiye ve Avrupa'nın devrim dönüşümünün senkronizasyonu sağlanır. Nasıl bir Avrupa sorusuna yanıtı olmayan sol oyun dışı kalır. Bu sermayenin Avrupa'sıdır, biz istemiyoruz diyorsak bunun karşısını örgütlemeliyiz. Kendiliğinden olmuyor. Ortak bir siyasi irade yaratmak lazım.

Peki içeriye dönersek, sizi partinizle fikir ayrılığına sokan süreçlerden birisi de Ergenekon Davası. Siz bu davaya nasıl bakıyorsunuz?

Biz Ergenekon meselesini bir kontrgerilla faaliyeti olarak görüyoruz.

Ergenekon örgütünü mü? Ergenekon Davasını mı?

Örgütü kuranları. Ergenekon Örgütlenmesi denilen bu faaliyet açılan kuyularda çıkan kemiklerle, cephanelerle ortaya çıktı zaten. Bakın Ergenekon'un üzerine sadece bu örgütten mağdur olan solcular ve devrimciler gidebilir. Biz niye bunu AKP'ye bırakalım ki? Ben her yerde söylüyorum, karışındaki Ergenekon diyenlere üç gün önce Mehmet Ağar davasına gittik orada da kimse yok. Solun bitkisel hayatı ve refleks vermeme durumu, o kadar facia bir durum yok. Bizim hayatımız Mehmet Ağar ve Çiller'i kovalamakla geçti. Dava önümüze geliyor bakıyoruz kimse yok. Ergenekon'a bahane ona bahane buna bahane. Bahanelerin ötesinde bir atalet var. Efem Çukur köylüleri altın madenine karşı dava açmışlar Kanada şirketine karşı. Ya emperyalizm, kapitalizm diyorsunuz. İşte buna karşı çıkmak o köylülerin yanında olmaktan geçiyor. Yoklar ama. Nereye gitsem yalnızız. Slogan solculuğu bu. Hiçbir hakikati yok. Bütün o lafların karşılığı sokakta bizi bekliyor nereye gitsek emekçiler, mazlumlar yalnız başına. Ergenekon'da böyle. Biz Meclis'te en hayırlı işlerden birini yaptık bence. Bütün darbeleri araştıralım diye. AKP'yi de CHP'yi de teşhir ettik böylece. DTP olmasa gerekli imza sayısına ulaşamıyorduk. Böyle faaliyet halinde bir sol olsa neler olurdu. Kamuyunda inandırıcılığımız sarsılıyor. Bütün dert kirli ilişkilerin açığa çıkarılması. Bu dava çıkarır mı? Kendi başına bir düzenin harakiri yapması mümkün mü? Ama bulunacak her bulgu çok değerli. Bizim bu bulguları kendi başımıza derinleştirmemiz lazım.

Davaya endekslemekten açacağımız kampanyalarla ne bileyim 'Biz de kuyuları açıyoruz' dan tutun da Uğur Kaymaz davasına kadar fikri takipte ve yakın bir mücadele içinde olmak gerek.

Ama dava gidilecek yeri de kendi sınırlayan bir dava değil mi?

Elbette. Tek başına iddianame ile niye kalalım ki. Onu elde bir alalım ve ötesine geçelim. Böyle bir şey bizi ilgilendirmez diyebilir miyiz? Böyle bir dizi mesele var üzerine gitmemiz gerek. Daha yeni Dev-Yol davasında söyledim. Hukukun üstünlüğü her yerde isteniyor. Ama sol ve sosyalistler söz konusu olunca kimse yok. 740 klasörün yarısı gitmiş, tek sayfa usulden gitse davayı bozmaları lazım. Ünlü hukukçumuz Sabih Kanadoğlu sorun yoktur diye Yargıtay'a yolluyor bu davayı. İnsanlar hapiste ölüyorlar. Bana niye Cumhurbaşkanı ile görüştün diyorlar. Bunun için görüştüm işte.

Erol Zavar ve yirmi devrimci hükümlü için. Bunları da görün. Tabii ki Ergenekon operasyonu bu belli ki AKP ile askeri bürokrasi arasında bir mutabakat olduğu anlamına geliyor. O yüzden bununla yetinmemek lazım. Bunu yeterli görmemek lazım. Ağar 'bir tuğla çeksek duvar yıkılır' diyordu ya o yüzden hiçbir devlet kendi tuğlalarının hepsini çekmez. Bu yüzden bizim meselemiz olmalıdır. İçinde uyduruk olanla asıl olanı ayırtmamız lazım. Politik bir inisiyatif oluşturamıyoruz. Sanki doktora tezi yazıyoruz. İki yıldır boşuna zaman kaybediyoruz. Elimizi kolumuzu bağlayan ne?

Peki gelelim yeni Partinize; Rakel Dink ve Yaşar Kemal de var mı yeni partide? Konuştuk demişiniz.

Ya onu düzelttim. Yazdılar öyle ama. Farz-ı mahal dedim. İsimlere takılmayın. Örnek olarak verdim. Toplumun vicdanı olan insanlar anlamında söyledim. Ortak paydalarla birleşmiş bir sol kitle partisi hedefimiz. Yüzünü sola dönen herkes. Bir deklarasyonla yürüyüş patlatıyoruz.

Emek ekseninden ziyade etnik aidiyetleri önceleyen bir hareket deniyor. Ne dersiniz?

Bu tartışmalar bana çok skolastik geliyor. Emek mücadelesi ile kimlik mücadelesi bir arada yürütülebilir. DTP'den bir örnek vereyim. En son verdikleri önerge mevsimlik işçilerle ilgiliydi. Kot taşıma işçileri aynı şekilde. Emekçi insanın etnik kimlik problemi olamaz denebilir mi? Bu bana 19.yüzyıl pozitivizmi gibi geliyor. Hayatın içine gireniz bunun böyle olmadığını görüyorsunuz. Hem o hem de o. İç içe geçmiş kavramlar ki bunun bir karşılığı yok.

Kürt sorununa ve DTP'ye nasıl bakıyorsunuz?

DTP'nin Meclis'te olması büyük bir avantaj. Sorun nasıl çözülür diye sorsanız bunu ne AB çözer ne ABD çözer bunun çözümü Meclis'te. Üniter devlet içinde sorunu çözmek mümkün. Bu sorun bölgesel değil. O yüzden Belçika tipi fedaratif çözüm denilen çözümler bizim realitemize

uygun değil. Silahların bırakılması meselesinde ciddi bir yol haritasına ihtiyaç var. Bunu DTP üzerinden çözmeyeceksin de nasıl çözeceksin? Eşzamanlı olarak reform ve silah bırakılması ile sonuç alınlabildiği Batı'ya baktığımızda da görülüyor. Reformların yapılması ile beraber şiddetin meşruiyet zeminin azaldığı ve giderek bittiği görülüyor. Bir yığın zaman kaybedildi. DTP ve Ahmet Türk'ün burada çok büyük önemi ve katkıları olabilir. Abdullah Gül'e ifade ettim bir yuvarlak masa olsa ne güzel olur demiştim. Başbakan dahil hep beraber bir yemek yedik. Nê oldu? Unutuldu. Somut bir yol haritasına ihtiyacımız var.

Sizin kuracağınız Partinin DTP ile ilişkisi nasıl olacak?

Güçlü bir sol odak yaratabilsek bu DTP için de faydalı olacak. Ortak siyaset yürütülebiliriz. DTP de buna sıcak bakıyor.

SHP ve Hüseyin Ergün çizgisinde de bir hareketlenme var. Ona nasıl bakıyorsunuz? Bir birlikte hareket etme imkanı olur mu?

Yeni bir kurucu irade yeni bir toplumsal buluşma yakalamamız lazım. SHP bunun içinde olur mu? Onu zaman gösterecek. Orada da bir tartışma var.

Peki, Vekillik sürecinizle ilgili sormak istiyorum. Bir sosyalist milletvekili olarak büyük umutlarla Meclis'e gönderildiniz. Nasıl geçirdiniz bu dönemi? İyi ki milletvekilli olmuşum diyor musunuz? Yoksa pişman mısınız?

Bir ölçüde memnunum. Parlamento ile sokak arasında bir köprü oluşturmaya çalışıyoruz. Tek başıma olmak problem oluyor. Mekanizmaları öğreniyoruz, solun ev ödevlerinin ne olması gerektiği konusunda bir deneyim kazandık. Önemli bir mevzi-i oldu. Burada daha güçlü olmamız gerekir. Kişisel olarak solun kendini yenilemesi açısından hızlandırıcı olabilirsek iyi olacak. Tabii şöyle sıkıntılar da var. Mesela Veysel Güney ile ilgili bir soru önergesi veriyoruz. Bu adamın mezarı nerede kardeşim? Öyle bir cevap geliyor ki kendinizi çaresiz hissediyorsunuz. DTP'nin çok önemli katkıları oluyor. CHP'nin nasıl maslahatçı olduğunu falan çok iyi anlıyorsunuz. Bir dizi meselede çok detaylı çalışmak imkanı bulduk. Mesela bu hafta Talat Aydemir'in idamı ile

ilgili verilen kararlar ilgili genel kurul görüşmeleri kapalı oturuma hala açılmıyormuş. Onu açmaya uğraşıyoruz. Bir de şöyle keyifli yönleri var. İlk gün gazeteciler vardı. Bir şey söyleyeceğim yazamayacaksınız dedim. 'Bütün kameralar sigortalı, kameramanlar sigortasız var mı böyle bir şey'. Bu işin hınzır tarafı.

Peki, söylendiği gibi Obama geldiğinde ayakta alkışladınız mı?

Palavra. Nereden çıktı anlamıyorum. Hayır öyle bir şey olmadı. Obama'yı test edeceğiz. Obama geldi her şey aynı demek yanlış. Bunu bir görmek lazım. İncirlik ve Nato üzerinden kendisini test etmek istiyoruz. Bunun üzerinden eleştirel bir tutum almak lazım. İncirlikle ilgili gizli bir kararname var. Bunu yakaladık, açıklayın dedik. İşte burarda test ediyoruz. İncirliği gelin çocuk parkı yapalım diyoruz. Bakalım ne olacak eski alışkanlıklar, ilişkiler sürececek mi?

Son olarak içerden bir göz olarak ne diyorsunuz CHP'nin 12 Eylül yargılsan talebine? Olur mu sizce?

Tamamen bir taktik olduğunu düşünüyorum. Anayasaya karşı çıkıp geçici 15. Madde'yi değiştirelim demek ne kadar inandırıcı. AKP ile bir maç yapıyorlar. Pinpon siyaseti. Bizim yine bunlardan bağımsız olarak bunu sorgulamamız lazım. Ama CHP'nin açılım dediği hikâyeler biraz Baykal'ın zihni zikzakları. Mesele şu sivil yargı meselesinde hemen orda pozisyon değiştiriyor. Denizanası gibi tutamıyorsun elinde. Niye bu kadar albayların yargılanması CHP'yi rahatsız ediyor anlamak mümkün değil.

Sivil yargıya güvenemedikleri için olabilir mi?

O zaman o başka bir konu. Yargı reformu konusunda radikal bir dönüşüme ihtiyaç var demektir. Askeri zanlıların sivil mahkemelerde yargılanmasında bence hiçbir mahsur yok çünkü yoksa konu kapanacak. Adam şimdi sahte bir imza atıyor. Niye durduk yere sahte imza atarsın? Bunda bir bit yeniği var. Sivil yargı Şemdinli'deki adama otuz yıl veriyor, askeri yargı serbest bırakıyor. Şimdi afaki değil ki bu önümüzdeki örnekler var. Öte yandan sivil yargıya bakıyorsun Uğur Kaymaz meselesinde çocuğun arkasında on üç tane kurşun var meşru müdafaa diyor. Sivil yargıdaki durumu ben de biliyorum. Çağdaş bir anayasa konusunda adım atalım o zaman. CHP'nin statükocu açmazı bizi bir yere götürmüyor. *

Basında ki paparazzilerden bir tanesi de o. Özgürlükçü solcular bir tarafta Dev- Yolcular bir tarafta. Böyle bir şey yok

Godot beklerken belge geldi

1.BÖLÜM

Geçtiğimiz ayın neredeyse tüm gecelerini balkonda geçirdim. Ayaklarımı uzattım. Bekledim. Gelirler mi diye? Sadece sivrisinekler geldi. Bol bol yediler, iliğimi kemiğimi sömürdüler. Lakin kimse gelmedi. Birkaç kez heyecanlandım. Aniden yerimden fırladım. Hatta birinde öyle bir fırladım ki neredeyse balkondan aşağı düşecektim. Yanlış alarmdı. Boşuna heyecanlanmıştım. Ne gelen vardı. Ne giden.

Günlerden bir gün artık hobi haline gelen iş görüşmelerimden birine koşu koşu giderken karşıma çıktı. Haktan Akdoğan upuzun boyuyla karşımdaydı. Taksim sokaklarının birindeydik. Randevuma geç kalıyordum. Durdurup gelen giden olmadığını söylemek istedim. Ama hem benim hem onun acelesi vardı. Ne o durdu. Ne ben.

Geçtiğimiz ayın neredeyse her gecesinde UFO bekledim. Evimin balkonu kuzeye bakıyor. Az ötede Sabiha Gökçen havaalanı var. Uçaklar iniyor, kalkıyor. Onlar yetmezmiş gibi Atatürk Havalimanını kullanan uçaklarda görüş alanımda. Epeyce yukarılarda bir güzergah izliyorlar. Otoyol gibi. Karşılıklı geçiyorlar. Hatta benim evin orası bir çeşit kavşak. Sanıyorum, kuzey ülkelerinden güneye uçan uçaklar da var. Alttan üstten inanılmaz bir hava trafiği. Hatta bu işi periyodik yaptığım için artık uçakların tarifeleri hakkında da bilgi sahibiyim. Uçaklar geliyor, gidiyorlar. Birkaç kez de aniden parlayan kayan yıldızlar gördüm. Göktaşları alev alev yerküreyi okuyorlar. Belki de UFO avına çıktığım Haziran gecelerimin en keyifli anlarını yaşıyorlar bana. Ne var ki, kelebek ömürlü hepsi. Parlıyorlar ve sönüyorlar. Her bir göktaş pop yıldızları gibi geceme renk katıyor ve bir daha animsanmamak üzere kül oluyor. Büyükayı ve Küçükayı takım yıldızları Haziran gecelerimin sadık dostları oldular. İlerleyen saatler boyunca ilerideki apartmanların ve Aydos tepesinin çizdiği ufuk hattında sabah ezanını beklemeksizin gündüze karışıyorlar. Venüs'ten bahsetmeden olmaz. Armut gibi sabahları ısıtıyor. Ve elbette ayın yarısı boyunca tüm yıldızları ve yolunu gözlediğim UFO kardeşleri görme şansımı sindiren Ay'ın bizzat kendisi de var. Yanlış alarmları uydular veriyor. Aniden gökte parlak bir ışık belirliyor ve düz bir çizgi boyunca ışığını yeryüzüne dağıta dağıta yörüngesinde süzülüp gidiyor. Zayıflıyor. İnceliyor. "Nereye gidiyorsun,

böyle iyiydik" diye direniyorum. Ne de olsa durgun akan geceme akışkanlık katıyor. Yanlış bile olsa heyecan veriyor. Fakat yine bir insan işi uçan cisim, gecemi terk edip hepimiz için bilinmezle doğru gidiyor. Çok muhtemel ki, bir gece sonra yeniden göreceğim halde o uyduyu bir daha asla göremeyecektim gibi ardından sessiz vedalar yakıyorum. Gecemin mahalle köpekleri ve yine aynı gecenin tekinsiz kuşlarını unutmamalıyım. Her ne bulurlarsa kendilerine heyecan veren, havlıyorlar, ötüyorlar ve hatta ürkütücü bir şekilde soluyorlar. Kuşların soluğunu duyuyorum. Kimileyin yarasalar balkonumun önünde intihar dalışları yapıyorlar. Belki de benimle tanış olmak istiyorlar. Civarında birkaç gece kuşu komşunun uzaktan parıldayan bilgisayar ekranlarını seçiyorum. Tek tuzu kuru yahut işsiz adam ben değilim diyorum. İş gücü bırakıp, yılın bu mevsimi erkenden öten sabah saatlerine uykumu ödünç veriyor, gecelerimi "yalnız olma-

dığımızı" ispat derdine düşen Habertürk'ün Haziran temasına adıyorum. Lakin gelmiyorlar. Ne gelen var. Ne giden.

Habertürk'ün ekranı ve kağıdı geçtiğimiz ayı UFO'lara ayırdı. Bu konunun ülke ve dünya çapında biricik otoritesi Haktan Akdoğan neredeyse tüm Habertürk programlarında boy gösterdi. Habertürk'ün yüz akı ve tüm çalışanların ebedi dostu Ali Tezel bile Bay UFO kadar ekranda görünmedi. İş sayfalarına da yansıdı. Doğrusu artık pahalı olması ve Fatih Altaylı'nın köşe talebime yanıt vermemesi nedeniyle satın almayı bırakıp sürekli takıldığım bir kafede takip ettiğim gazetenin kendisinde de günlerce UFO'lar işlendi. Konu, ülkemizde yapılan uluslararası UFO kongresi nedeniyle gündemde olduğu kadar, biraz da Kumburgaz'da çekilen video kaydı nedeniyle günlerimizi ve benim gibi bazı fanatiklerin gecelerini işgal etti.

Şimdi bazı okur kardeşler şaşırması olabilirler. "Koskoca GHK'dan bunu beklemeydik" diyebilirler. Enternasyonalden bahseden, entropiden dem vuran, her olgu ve olayı sağlam fizik yasaları temelinde işleyen ve irdeleyen, sosyal olayların altında yatan psikolojik madenlerde matematik kazması sallayan GHK'nın bir avuç çılgın UFO'cu ile "ortak bir yanı mı varmış" diyerek şaşırabilirler. Kimi okur kardeşler de Hah. Biliyordum. GHK da bizdenmiş" diye sevinebilirler. Evet, her gece UFO bekledim ama bir sorun bakalım ben ne bekledim?

Aslına bakarsanız değerli dostlar, bu ay sizlere sıkı bir McLuhan yazısı yazmayı planlıyordum. Hatta bunu geçen ay olay olup gündem yaratan Salomanje çıkarması nedeniyle Renkhaber.com sitesinden benimle tarihimin ilk röportajını yapan Ali Ersin Kelleci kardeşim vasıtasıyla dünyaya ilan bile ettim. Ne var ki, Temmuz sıcaklığında kafanızı medya teorileri ile ütülemek istemedim. Diyebilirsiniz ki, kafamızı biri ütüleyecekse bu GHK olsun. Sağ olun, var olun. Ne var ki, Temmuz ayı tatil ayı. Tatile çıkmayanlar için de bir çeşit işkence ayı. Bu nedenle, ne kadar neşeli bir teori yazısı yazacak olsam da bu konuyu sonbahara ertelemeye karar verdim. Şimdilik sadece Ersin kardeşimle yaptığımız ve okuyan herkesin neşeden başının döndüğü o röportajda da ifade ettiğim gibi şunu söyleyeceğim. "GHK'nın varlığı McLuhan'ın tezlerinin ispatıdır". Ama hemen ekliyorum ki, McLuhan'ın tezleri artık aşılma çağındadır ve işte GHK kardeşiniz bunun için her ne kadar kendini klonlayıp LeMan'da "Empatizan" köşesiyle yazmaya başlamış olsa da Hincal Uluç veya Oktay Ekşi'nin köşesini elde edene

2.BÖLÜM

Habertürk'ün envai çeşit programında boy gösteren UFO'cuların gerçekten UFO'cu olduklarına dair şüphelerim var. Ben bütün bir hayatımı UFO avına veren tuzu kuru bir kişi olsam Ayşe Özgün ile yan yana oturduğumda, hele hele onunla bir TV programına katıldığımda bir ömür boyu aradığım ve peşinden koştuğum şeyi bulmuş olmanın sevincini duyardım.

Şimdi varsayalım ki, siz bir uzaylısınız. 50 milyon ışık yılı, ya da daha mütevazı bir uzaklıktan, diyelim ki 50 ışık yılı uzaklıktan son model uçan dairenize biniyor, dikiz aynalarınız düzeltiyor, emniyet kemerinizi takıyorsunuz. Gaza basıyor ve saniyede 300.000 km hızla yol alan ışığın 50 yılda kat edeceği yola koyuluyorsunuz. Elbette acayip gelişmiş bir uygarlığa ait bir uzaylısınız. Işık hızına yakın hızlarda yolculuk ediyorsunuz. Yolculuğa ister tek başınıza ister bir arkadaş grubuyla çıksanız bile düşünün ki 50 yıl boyunca seyahat ediyorsunuz. 50 yıl boyunca yalnızsınız ya da az sayıda bir grup uzaylı kardeşinizle berabersiniz. Dünya gezegenine geldiğinizde ne yaparsınız? Sizi bilmem ama ben uzaylı olsam vallahi kimseyi

dinlemem. Hep ben konuşurum. 50 yıl boyunca ya konuşmamışım ya da sürekli aynı uzaylı kardeşlerimi dinlemek zorunda kalmışım. Acayip gelişmiş bir uygarlıktan geliyorum. Manyak hızlarda 50 yıl yoldan gelmişim. Herhalde az gelişmiş insanları dinleyecek halim olamaz. Bazı bilim-kurgu filmlerinde ve UFO'cularda yanlış bir kani var. Uzaylılar gelişmiş bir uygarlık oldukları için konuşmuyorlar. Ne yapıyorlar? Telepati yapıyorlar. Niyetleri nasıl? Maşallah hepsi bir evliya, enbiya... Tümü de iyi niyetli. Biz dünyalılarını seviyorlar. Allah şahit, bütün uzaylı kardeşler nefis terbiyesinden geçmiş örnek uzaylılar... Yahu kardeşim! Kim dedi size bunlar böyledir diye? Millet, temennisini dile getiriyor. Sonra uykusunda bir yeri açık kalıyor. Rüyasında gördüğü cinleri uzaylı sanan Rüçhan Çamay ve Melike Demirağ gibi bir ömür boyu yitlik şöhet acısı yaşamış nice insan ondan sonra uzaylıları nazik ve yüce gönüllü birer beyefendi ve hanımefendi sanıyorlar. Işık hızında

seyahat eden üstün bir teknolojiye sahip uzaylılar neden sizi dinlesin kardeşim? Siz hiç hayatınızda hamamböceği dinlediniz mi? Vazgeçtik börtü böcekten. Ne zaman bitkilerinizi, kedinizi, köpeğinizi, beslediğiniz yılan yahut kaplumbağaları dinlediniz? İşte Ayşe Özgün bu yüzden kuvvetle muhtemeldir ki bir uzaylıdır. Ve onun yanında oturan Haktan kardeşim, Melike Demirağ hala gelecek uzaylıları bekliyor. Uzaylılar aramızda haberinizi yok. Sadece medya dünyasına göz atmanız yeterli. Televizyonları izleyin. Gazete, dergi ve internet sitelerini kurcalayın. Kendisinden başka kimseyi dinlemeyen ve devamlı konuşan, kendisinden başka kimseyi okumadan yazıp çizen görürseniz, biliniz ki o bir uzaylıdır. Üstün bir ırktandır o. Okuruyla, izleyicisiyle iletişim kanalları yaratmayan herkes uzaylıdır.

Işık hızında seyahat eden üstün bir teknolojiye sahip uzaylılar neden sizi dinlesin kardeşim? Siz hiç hayatınızda hamamböceği dinlediniz mi?

Elbette bütün bu tezler, gerçekten uzaylı kardeşlerin varlığı seçeneğinde geçerlidir. İşin doğrusu GHK, uzayda başka uygarlıkla-

rın veya canlıların matematiksel olasılık olarak mümkün olabildiğini biliyor. Bakın biliyor, diyorum. Çünkü bu konu inanılacak bir konu değildir. Evren o kadar büyüktür ve o kadar çok sayıda galaksiler mevcuttur ki gelişmiş uygarlık olasılığı sanıldan çok yüksektir. Hem de bu hesap tamamen materyalistik bir hesaptır. Ne var ki, UFO'cuların anlamadıkları ya da anlamak istemedikleri şudur ki, Özel Görecelik yasasına göre ışık hızında seyahat etmek bile olanaksızdır. Ne yapıp edip ışık hızına yakın hızlarda yolculuk etseniz bile siz yolculuğa çıkıp dünya gezegenine ulaşmaya çalıştığınızda muhtemelen geride bıraktığınız uygarlığınız sona ermiş ve ırkınızın soyu tükenmiştir. Hatta ihtiyaç molası vermeyi planladığınız dünya gezegeninde de insan uygarlığı sona ermiş ve belki dünya gezegeni bir maymunlar cehennemi-ne dönmüştür. Çünkü siz ışık hızına yakın hızlarda diyelim 50 veya 100 yahut 1000 yıl seyahat ettiğinizde dünya gezegeninde veya geride bıraktığınız gezegende milyonlarca yıl geçmiş olabilir. Bu durum, tamamen hızınıza bağlıdır. Işık hızına yaklaştığınız her bindelik kesimde adeta jeolojik devirlere meydan okursunuz. Diyebilirsiniz ki, o kadar uzaklardan değil de, 4 ışık yılı uzakta bir yıldız sisteminden gelmiş olamaz mısınız? Bu

kadar daima ve her zaman yeniHarman'da olacaktır. O yüzden yeniHarman'ı bırakıp gideceğimden endişe eden dostlar rahat etsinler. UFO'lar geleceğe kadar yeniHarman'dayım. Endişeye mahal yoktur. Kaldı ki GHK, ne olur ne olmaz diyerek, ola ki bir hain kapitalist şirket tarafından işe alınıp yazmaktan alıkonur diye işi sağlama almış ve kendisini yarım düzine kadar klonlamış, kendini stoklamıştır. Bir diğer GHK klonu, zaman zaman emekçi sınıfı ve halkların kardeşliği adına yine hayırsever olarak Birgün Gazetesi için yazı yazmaktadır. Hatta rekolte fazlası 4 adet GHK daha kucağında klavye buzdolabında beklemektedir. Bu vesileyle isteyen medya patronları ile yayın yönetmenlerine duyurulur. Yalnız bundan sonra kalan 3 GHK klonu bu işi parayla yapacaktır. Bu işi bedavaya getirmek isteyen varsa, şu anda yazı yazmakta olan GHK'lar çok meşguldür. 1 adet GHK'da yazı dışı işlere ayrılmıştır. Bu bilinmelidir. 7 adet GHK'nın hiçbirisi de şu an için bir yerde çalışmamaktadır. Orijinal GHK'nın yazı sonunda bir kez daha anımsatılacak olan banka hesap numarasına doğrudan para yatırarak birkaç yüce gönüllü okurun yatırdığı karınca karınca miktardan başka hiçbir yerden gelir gelmemekte ama nedense memleketin zihni açılmaya devam etmektedir.

Öte yandan McLuhan yazmaktan vazgeçtikten sonra Beyoğlu LeMan Kültür Kafesinde yeniHarman yazarlarından Dr. Hakan Erdoğan kardeşimle geçenlerde oturur ve ayın gündemini değerlendirirken bir anda Hakan kardeşim yüzünden sizlere Heisenberg'in "Belirsizlik İlkesi" ışığında ayın gündemini işgal eden malum belge konusunu yazmak geldi içimden. Hatta bu hususta anlaştık bile kendisiyle. Ve yine hatta İsmet Berkan kardeşimin de kulağını çınlattık. Uzun zamandır Pazar günleri hobi niteliğinde bilim yazıları yazmayan Berkan, geçen ayın yeniHarman Haziran ek sayısında yayımlanan "entropi" yazımdan sonra aşka gelmiş ve taaa 2007'de yazdığım ve kim bilir kaçınıcı kez referans olarak size hatırlattığım "Schrödinger'in Demokrat Kedisi Sarman" yazımı hatırlamış olmalıydı ki GHK'dan sonra Türkiye medya tarihinde ilk defa bir gazeteci-yazar olarak bilimsel birkaç yasa ışığında sosyal olayları izah etme yoluna gitti.

Hatta Berkan işi öyle ileri götürdü ki, Heisenberg'in Belirsizlik İlkesi'nden de istifade etmeyi ihmal etmedi. İlk defa merkez medyada bir isim bir sosyal olayı hem de iki Fizik yasası eşliğinde açıkladı. Bu, tarihi bir gelişmeydi. Elbette buna hem sevindim. Hem de kızdım. Sevindim. Çünkü, suya yazmadığımızı ispat edilmiş oldu. Tahminimde de yanılmadım. Çünkü İsmet Berkan kardeşimde bu istidatı yıllardır görmekteydim. Zaten her ne kadar Yiğit Bulut kardeşimiz umutsuz çırpınışlar içinde olsa da benim bu tür bir beklentim sadece ve sadece İsmet Berkan'dandı. Yaparsa o yapardı. Herhalde Yavuz Donat, Ahmet Kekeç, Özdemir İnce veya Nazlı Ilıcak'tan bekleyecek değildim. Zaten bu isimleri "Güneş Sisteminde kaç gezegen var" diye sorsak, Yavuz Donat bize Susurluk ayrıntısını, Afyon kaymağını, Ordu fındığını ve Osmanlı'nın palabıyıklı yerfistiklerini sayardı. 9 değil, 99 tane gezegen sayar ve her gezegenden tanıdığı uygarlıkları, her ziyaretinde bedava yiye içtiği galaktik halk lokantalarını anlatırdı. Gezegen sorumuzu Ahmet Kekeç'e sorsak onun vereceği yanıt "Ertuğrul Özkök, Özdemir İnce, Zülfü Livaneli, Ertuğrul Özkök, Özdemir İnce ve Zülfü Livaneli" olurdu. Özdemir İnce'ye sorsak onun vereceği yanıt, "Kahepler, Alçaklar, Hainler, Satılmışlar ve Aşağılıklar" olurdu. Nazlı Ilıcak'a sorsak alacağımız yanıt edepsiz dilimizi manipüle etmek için "9 tane Ak Parti" olurdu. Hadi Yiğit Bulut'a da sorsak herhalde o da "Ertuğrul Özkök burnunu karıştırdıktan sonra eliniz yıkamaz." der ve bizim bile "kaç gezegen vardı ulan" dememize yol açardı. Bilimden ilimden nasibini almış neredeyse tek isim olan İsmet Berkan, konuyu hem de üç beş satırla halletmişti. Dolayısıyla GHK'nın bu saatte sonra yapacak bir şeyi kalmamıştı. Hani günlük bir yerde yazıyor olsaydık belki İsmet Berkan ile pişti bile olurduk. Düşünsenize dostlar! Aynı gün iki köşede iki tane "Belirsizlik İlkesi" ve Schrödinger yazısı size memlekette olan biten her şeyi anlatıyor.

Devrim gibi bir şey olurdu. Hayali bile ne hoş değil mi? Böyle bir medya istemez miydiniz Allah aşkına?..

Ha bu arada elbette kızdım da. Çünkü İsmet Berkan "mainstream" medyadan Godot gibi beklediğimiz cesareti gösteremedi ve herkes gibi fikirlerinden istifade ettiği şu zavallı GHK fakirinden bahsetmedi. 23 harften vazgeçtik. 3 tane harf yazmaya bile zorlandı. Okurlarına Heisenberg ve Schrödinger'den sonra en akıllının kendisi olduğunu ima etti. Hani neredeyse Heisenberg ve Schrödinger'den bile bahsetmeyecek ve bu ilkeleri ve kuramları dahi kendisinin bulduğunu iddia bile edebilecekti. Tamam ben de bu fizik ilke ve kuramlarını GHK buldu demiyorum ama insaf be kardeşim, hepimiz aynı tarihi yaşıyoruz. Fatih Altaylı gibi paralel evrenlerde yaşamıyoruz. Fakat yine de bu buruk kızgınlığım Berkan'ı takdirime engel değil. Mühim olan GHK'nın şanı değildir. Mühim olan bu memleketin zihninin açılmasıdır. GHK nasıl olsa bir gün şöhet olacaktır ve zaten olmaya da başlamıştır bile. Bu gidişatı korkarım, Doğan Hızlan bile durduramayacaktır.

Elbette bu arada İsmet Berkan okumamış bazı dostlar "iyi de nedir bu Belirsizlik İlkesi yahu" diyerek kıvranıyor olabilirler. Değerli dostlara sadece birkaç cümleyle açıklayacağım. Çünkü sizleri bu yazı sırasında ağır bir mevzu olan bu konuyla derdest etmeyi göze alamam. Şöyle ki; bir fiziksel parçacığın aynı anda hem konumu ve hem de momentumunu ve dolayısıyla hızını saptayamazsınız. Konumunu saptarsanız hızı belirsizdir. Hızını saptarsanız konumu belirsiz olur. Biraz somutlaştırırsak, bir atomun elektronları gezegen gibi bir yörüngede dolmazlar. Hani şu alıttığınız çekirdek çevresinde fır dönen elektron tanecikleri vardır ya; o uydurmadır. İşin doğrusu, elektronların bulunma olasılığının olduğu bir yörünge bulutu söz konusudur. Siz diyelim ki, bir elektronun hızını saptadınız. Yerini bilmenize olanak yoktur. Ya da tam tersi doğrudur. Bu ilke klasik gerekliliğin (determinizm) sonunu hazırlamıştır. Kuantum Mekaniği mevzusudur. Matematiği ağırdır. Ancak felsefeye etkileri oldukça derin olmuş-

tur. Hatta hep sizlere döne döne örnek verdiğim ve ülkemizin demokrasi hayatını en iyi anlatan deneyden, yani Schrödinger'in zavallı kedisinden bile daha önemli ve meşhur bir ilkedir. Zaten adı üstünde ilkedir. Hayali bir deney değildir. Deneyel olarak da kanıtlanmıştır. İşte bu ilke ışığında söylenirse belgenin gerçekliği veya sahteliği sonsuza dek belirsiz bir konudur. Çünkü burası Türkiye'dir ve gerçek olduğu belirlense kimlerin hazırladığı belirsiz kalır. Kimlerin hazırladığı belirlense gerçek ya da sahte olup olmadığı belirsizdir. Diyebilirsiniz ki, olur mu canım. Neden belirlemeyelim. Ama burası Türkiye'dir ve Kuantum Mekaniği'nin yasaları belki en çok bu ülkede geçerlidir. Çünkü bu ülke, bir fotokopi üzerinde haftalarca atomik boyutlarda tartışmaların yaşandığı bir ülkedir. Dünyanın diğer ülkeleri küresel sorunlarla meşgulken, yani gündelik yaşama hitap eden klasik mekanik ve galaktik ölçeklerde Genel Görecelik yasaları ile iştigal ederken İran ve Türkiye gibi ülkeler mikro ölçekte fiziğin hükmü sürdüğü atomun çekirdeğini doldurmayacak sosyal olay ve olguların peşinden koşmayı severler. Bu uğurda sivil ve askeri darbeler ve hatta devrimlerle çalkalanırlar. Çünkü İran ve Türkiye gibi ülkeler üyelik aidatını ödedikleri uluslararası kapitalizmin sosyal CERN laboratuvarlarıdır. Toplumsal parçacık hızlandırma deneylerinde kullanılan halklarız biz...

Bu arada bazı okurlar, hala balkonda UFO bekliyor olabilirler. Dilerseniz can sıkıcı mevzuları çöpe atalım ve bu konuları AMÖ, yani "Akyalak Medya Örgütü" çöpten tolasın. Biz, artık safını belirleyen ve hem editöryal olarak ve hem de Elif Şafak, Yiğit Bulut adlı köşe yazarı transferleriyle "Akyalak medya" dünyasına akredite olduğunu iyiden iyiye belli eden Enerji Bakanlığı'nın kapısı önünde bağımsız ve özgür medya uzvu olma tiyatrosu oynayan Habertürk ile gerçek mi sahte mi olup olmadıkları bir türlü bilim dünyasınca saptanmaya değer görülmeyen UFO'lara dönelim. Bakalım gelmişler mi? Ama önce bir reklam arası.. Medyalog'dan ayrılmayın... (İsteyen ihtiyaç giderebilir)

olasılık çok ama çok zayıftır. Şuna benzer. Geçen ay sizlere "entropi" için anlattığım "kapalı odada osuruk" deneyini hatırlayın. Osuruğunuz odaya nasıl yayılıyordu hani. Ama fiziksel olarak osuruğunuzun odanın bir köşesinde toplanma olasılığının yok deneyecek kadar az olduğunu söylemiştim. İşte birbirine pek yakın sistemlerde canlılık ve daha özel olarak uygarlık gelişmesi olasılığı o denli azdır. Yok gibidir bu şans. Eşdeğerlik İlkesi gereği, canlılığın ve uygarlığın evrene dağılımı da mevcut fizik yasalarına uymak zorundadır. Bu nedenle, evrenin toplam yaşam süresi boyunca birbirleri ile iletişim kurması olanaksız uzaklıklarda, evet canlılık ve uygarlıklar mümkün. Ama bu korkunç büyük evrende ne onlar sizinle iletişim kurabilir ne de biz onlarla. İletişim kuracak olgunluğa ulaştıktan sonra göndereceğimiz iletiler, adrese ulaştığında gönderdiğimiz adresin yerinde yeller esecek, belki de bir kara delik bile olabilecektir. Evren o denli büyüktür... Sayışal Loto'da en büyük ikramiye tutturma şansınız herhangi bir uzaylı uygarlıkla iletişim kurma olasılığınızdan 10 sayısının çok sıfırlı üstel kuvvetleri kadar daha büyük bir olasılıktır. Diyebilirsiniz ki, peki ama bu uçan daireler nedir?

**Okuruyla,
izleyicisiyle
iletişim kanalları
yaratmayan
herkes
uzaylıdır**

Aslına bakarsanız ben de birkaç defa UFO gördüm. Haziran gecelerimde görmedim ama eskiden gördüm. Meteoroloji balonu olmayan, uydusu olmayan, tuhaf hareketler yapan gök cisimleri gördüm. Ama onlara hiçbir zaman uzaylı muamelesi yapmadım. Peki ne yaptım? Einstein'ın bulgularına isyan etmeyi ben de göze aldım ve onların bir şekilde "gelecekte gelen torunlarımız" olduğunu düşündüm. Doğrusu bu tezimi kuvvetlendiren tek olgu ise bu kadar çok görülen tanımsız gök cisimlerinin bu kadar kaçak güreşçi olmalarıydı. Hep söylerim. Siz uzaylı olsanız ve ışık hızıyla asırlık yollardan gelmiş olsanız neden kaçarınız ki? Yok hazine değiliz. Yok şu. Yok bu. Saçmalık. Neye hazır olacağız kardeşim? Diyelim ki bu uzaylı kardeşler "alien-i kamil" olmuşlar ve biz insanların da "insan-ı kamil" olmamızı mı bekliyorlar? Güldürmeyin beni.

GHK bu meseleyi çözmüştür. UFO'lar gelecekte gelen torunlarımızdır. Kılız, patlak ve çekik gözlü, kısa boylu torunlarımız vardır ve görünüşe göre gelecekte insan türünün genlerinde Çinli genler oldukça egemen olacaktır. Peki neden utançtır? Gelip adamlar sizinle irtibat kurarsa, Boğaz'da raki-balık muhabbet kursa "gelecek değişir". Neden-sonuç kazasına yol açtıkları için kendi varlıkları da ortadan kalkar. Zaten bazı UFO'ların gözlen-dikten sonra aniden yok olmalarının nedeni de bence budur. Kumburgaz'da çekilen UFO videosu eğer bir tencere kapak videosu değilse, biliniz ki bu çekimi yapanlar o UFO'nun içindeki tüm torun kardeşlerimizi ve kim bilir ne kadar zincirleme kader ve kazayı tarihten silmişlerdir. Bu konuda henüz aşamadığım tek engel malesef Albert Einstein kardeşimdir. Onun kuramına göre şimdilik geleceğe yolculuk mümkün iken geçmişe yolculuk mümkün değildir. Fakat Einstein'ın kuramları da nihai kuramlar değildir. Eni konu Einstein kuramlarını kapsayacak kuramlar ortaya çıkacaktır. Ne var ki, bulunacak kuram da ışık hızının üstüne geçecek bir kuram olmayacaktır.

Görünüşe göre her iki seçenek dahilinde de ne uzaylılarla ne de torunlarımızla temas olanaksızdır. Bir şekilde bu teması kurmak isteyen UFOsever kardeşler kompleks sayıların bir gün bizi şaşırtması için inandıkları Tanrı'ya dua etmelidirler. Aksi halde bu bekleyiş Godot'yu bekleyiştir ve an fazla Habertürk'te Ayşe Özgün ile idare edilmelidir.

Yok, Ayşe Özgün tek başına size yetmiyorsa, illa ki uzaylılarla temas kurmak isteyenler varsa, elimizde yine de ciddi bir kaynak vardır. Bu kaynaklar, Akyalak ve Karayalak medyalarıdır. Yalak medyasının GHK ile imtihanı gelecek sayılardan itibaren yeniHarman Medyalog sayfalarında hizmetinizde olacaktır.

Türkiye'yi sarsan fotokopi belgenin gerçek olduğuna iman eden Akyalak medyası asla gelmeyecek olan Godot'yu bekleyenler gibi UFO peşinde koşan insanlardan fazlaca farklı değil. Belgenin "sahte" olduğunu iddia eden Karayalak medyası ise evrenin ne kadar büyük olduğu bilgisini gizleyen Bizanslı bilim adamları gibiler. Oysa GHK'nın LeMan'da ilan ettiği gibi. Belge ne gerçek, ne de sahte. Tıpkı UFO'lar gibi...

Laz Marks Güncesi

Leman, Canşenliği ve Yılmaz Okumuş olarak bir yola koyulduk. Adı "LAZ MARKS" olan bu projeyi en az üç yıl sürdüreceğiz diyoruz, soluğumuz yettiğinde devam edeceğiz. Yılmaz'ın "LAZ KAPİTAL" yazılarını; "Laz Marks Emice" anlatımı yani sunumuyla ete-kemiğe, sese-soluğa ve dahi fotoğrafa bürünmesini sağladık. Bugün itibarıyla tam 70 sunumu bitirdik. Bu aydan itibaren acısıyla tatlısıyla "Laz Marks Emice" hayaletinin dolaştığı her yerin güncesini sizlere ulaştırmaya çalışacağız. Bu yazı vesilesiyle, başta bu projenin yaratıcısı Yılmaz OKUMUŞ'a, projenin gerçekleşmesini sağlayan ve fondaki o güzel resmi çizen Tuncay AKGÜN'e, kostümü eksiksiz çizen Ermeni usta Artin'e, gömleğimiz Hemşinli Mehmet ustaya, Leman'ın ve bizim Ali Abimizle, afiş çalışmasıyla Tanzer'e, çektiği fotoğraflarla Ercan'a, büyük organizatör-kordinatör Alper'e ve son olarak da ölümsüz delikanlı Karadeniz'in hırçın çocuğu Kazım Koyuncu'ya teşekkürler. İsmi unuttuklarım hemen kızmamın gelecek ay onlara da teşekkür ederiz.

9 Ocak 2009

Aslında kısa sayılabilecek bir çalışmanın ardından, "Leman Kültür" de yapılan bir gala ile merhaba dedik bekleyenlere. Görücüye çıkmış kızlar gibi; gergin, vakur bir o kadar da telaşa başlayan serüven... Uzun soluklu olması dileğiyle çıktık yola, ha şunu da unutmamak gerek ki, medya gereken ilgi ve alakayı hiç göstermedi desek yeridir... Eksiklerimiz ve fazlalarımızla "kervan yolda düzülür" dedik ve başladık "Laz Marks Emice"nin macerası...

14 Ocak

Muammer Karaca Tiyatrosu'nda sunumu tam olarak oynayacaklık, hafta sonu birkaç destek aldık ve çok konu hazırlamışız, onu fark ettik. Sunumu kısalttık ve yeni haliyle oynadık. Tıklım tıklım değildi salon, biletli ve davetli toplamı 150 katılımcıydı. Burun kıvrınları olsa da artık sahnelerde Marksizm anlatılıyordu; "fıtbol, hamsi, Fadime ve İdris" aracılığıyla. Kimileri için hazrı kolaylaştıran bir çalışma, kimileri içinse (örneğin, plaza kadavraları) hazrı zor bir çalışma oldu. Anlatıklarımız da öyle çok önemli şeyler değil canım "Türkiye Solu"nun her gün tartıştığı; artı değer, sermayedar, sömürü düzeni, meta, sosyalizm gibi şeyler...

21 Ocak

Yine Muammer Karaca Tiyatrosu'nda, gülmenin ciddi bir iş olduğu bilinciyle, Laz Marks anlatı hikâyelerini, gişe de kuyruk olmasa da, izdiham yaşanmasa da yola çıkmış kervan yalnız değildi. Solcu, sosyalist basındaki ilgi de gittikçe büyüyor... İzleyenler sorumluluk alıyor ve kervana katılıyor. Unutulan yoldaşıklar hatırlanıyor. Laz Marks kervanına bugünlerde Aze ve Orçun da katılıyor, desteklerini esirgemiyorlar...

28 Ocak

Muammer Karaca Tiyatrosu'nda son sunum. Be-yoğlu Belediyesi'ne ait olan salon artık bize verilmiyor, gerekçesinin ne olduğunu halen öğrenmedik ama bazı tahminlerimiz var tabii. Bu bahsi şimdilik bırakalım... Gelenlerin eğlendiği, güncel göndermelerle beslediğimiz sunumda içe sinmeyen, tamamlanmışlık hissi veren ve kuru, yavan kalan bir şey var. Eksiklerimize rağmen, 100 katılımcının varlığıyla fotoğrafın güzel olduğunu ve sahada olup maça devam etmenin önemli fark ediyoruz...

Ahmet Arsan'ın burnu

Daha ilk yazısında Tarkovski'den demo-de olarak bahseden bir yazar, Ahmet Hakan'dan başkası olamaz. Hürriyet'ten önceki Ahmet Hakan, bir Tarkovski filmi kahramanıydı. Şimdi ise hem de kolu kırılmadan önce bir Tarantino kahramanına döndü. Bunu Salomanje'de de kulaklarımla duydum. Öte yandan Ahmet Arsan'ın benim Nişantaşı Salomanje'de bulunduğum haftadan sonraki yazısı bir kez daha bu tezi doğruluyor. Ahmet Arsan o yazısında "Teşvikiye'ye son bir ayda gitmediğini ve başka neleri yapmadığını" anlatıyordu. Bu satırlarla o ay içerisinde Teşvikiye'de bulunan ve gözlerimle de gördüğüm Ahmet Hakan olmadığının ima ediyordu. Yazısında anlattıklarından biri de harama yaklaşan mekruhlardan uzak durduğu idi. Neticede fazla zararı olmayan bir yalan ile en fazla haramlaşmayan mekruha girersiniz.

Hatta bir hadise göre insanların arasını bulmak için söylenen yalan mekruh bile değildir ve belki de Ahmet Arsan, kimliği hakkında aramızı bulmaya çalışmaktadır. Ne var ki, Ahmet Arsan'ın yalan söylemeyi bir alışkanlık haline getirip bir çeşit mekruh bağımlısı olduğunu ispat eden bundan daha önemli bir gelişmeyi sizlere aktarmam gerekiyor.

Geçtiğimiz haftaların birinde Taksim'deydim. Dergiye uğramış ve dostlarla sohbet ettikten sonra editör kardeşim Başar Başaran ile dolaşıyorduk ve gelen bir telefonla kendimizi Beşiktaş'ta bulduk. Karşımızda iktidar odağı bir cenahta yazıyor olmasına rağmen mayın tarlalarında dolaş-

ma cesareti gösterebilen ender ve hakiki aydınlardan Yeni Şafak'ın kolay kolay İstanbul'da karşılaşılmayan efsanevi ismi Hakan Albayrak ve bazı İslamcı entelektüeller vardı. Onlardan birisi de, Ahmet Arsan'ın en son yazısında TV programına telefonla katıldığını iddia ettiği Murat Menteş idi. Yani

kelimenin tam anlamıyla GHK'dan çok Ahmet Arsan'ın bulunması gereken bir ortamdı. "Salomanje Fatihi" olarak orada bulunuyor olmam doğrusu bu grubu pek alakadar etmişe benzemiyordu. Çünkü oturduğumuz müddet boyunca herkesin sadece kendileri ve kendi cemaatlerinden isimlerle ilgilendiklerini ve tehlikeli bir nefis patlaması yaşandığını hissettim. Anlayacağınız İslamcı kardeşlerde de bir GHK gafleti gördüm. Yanlarında "ne" olduğundan haberleri yoktu. İktidar sahibi olmanın kendilerinde ciddi bir travma yarattığını hissettim. Üstelik paradoksal olarak rol model olarak benim-senen ismin Hakan Albayrak olmadığını, Ahmet Hakan olduğunu da sezdim. Bu bağlamda Ertuğrul Özkök'ün bu projesinin bir fiyasko olmadığını ve tam anlamıyla bir zafer olduğunu teslim etmeliyim. Bugün bir iktidar yandaşı kanalda "her türlü fedakarlık" yapacak isimlerin üç gün sonra uygun şartlar sağlandıktan sonra gerekirse "başka türlü fedakarlıklar" yapacaklarından korkar

Portreler piyangosu

Gelecek aydan itibaren Medyalog'da portreler çizilecektir. Ağustos ayından itibaren bir veya birden fazla sayıda özel veya tüzel kişiliklerin portreleri çıkartılmaya başlanacaktır. Portre uygulaması şu şekilde olacaktır. GHK tarafından e-mail veya telefonla sizden randevu istenecektir. Yanıt verilmediği takdirde DTP gibi randevu talebi geri çekilmeyecek, ısrar ve ınatla iş takibine devam edilecektir. Bu talep, en az 3 gün tekrarlanacaktır. Hatta kimileri için üşenilmeyecek ve bizzat çalışılan mekanlara gelinecektir. Kapılardan sokulmama, güvenlik tarafından kovulma, telefonlara çıkmama, randevu talebinin reddedilmesi, önemsenmeme, küçümsenme ve köpek muamelesi yapıma hallerinde "olacaklardan" GHK sorumlu olmayacaktır. Bu tip durumlarda GHK "bildiği gibi ve canının istediği gibi" portrenizi yazacaktır ve kaçınılmaz olarak portreniz bir daha asla silinmeyecek bir şekilde tarihe kalacaktır. Çünkü portreleriniz eninde sonunda bir kipta toplanacaktır. O nedenle GHK'dan korkmaya gerek yoktur. Çünkü korkunun GHK'ya bir faydası yoktur. Hep söylediğim gibi GHK size takılsa da, eleştirse de o sizin dostunuzdur. GHK'yı yanına davet edip kendisiyle iki laflamış, iki çay içmiş, iki yemek yemiş medya ve yazın dünyasından hayli değerli isimler vardır ve

sanki onlar boyunlarında cevşen taşıyorlarmış gibi Medyalog sayfalarında kendilerini huzursuz kılacak tek bir "latife veya tenkit" dahi içitmemişlerdir. Hatta onlar adeta altlarından ırmaklar akan köşklere emin ve güven içindedirler. GHK'ya bir çay, kahve, bira veya latte ısmarlayan 40 yıl hatırı sahibi olarak medya hayatına huzur ve sükun içerisinde devam edebilmektedir. Mühim olan GHK'nın kaleminin önüne düşmemektir. Bunun için de GHK'ya uzlaşma kültürü içerisinde davranmanız gerekmektedir. Portre piyangosunun size vurması halinde lütfen ilk önce derin bir nefes alınız. Panik yapılacak bir durum yoktur. GHK, Salomanje'de kimseyi ısırmamıştır. Muhtemelen sizi de ısırmayacak ve sizinle dost olacaktır. Hatta tüm randevu taleplerine olumlu yanıt aldığı takdirde belki bu uygulama nedeniyle GHK gelecekte sadece çiçekleri ve böcekleri eleştirmek zorunda kalacaktır. İşbu proje 11 Temmuz'dan itibaren start alacaktır. Eğer size böyle bir talep gelirse lütfen kendinize en yakın GHK ile irtibata geçiniz ve emin bir şekilde bir sonraki yeniHarman'da hak ettiğiniz portreye sahip olunuz. Elbette "neden beni tek bir Allah'ın GHK'sı aramıyor" diyerek moralinizi bozmayın. Söz konusu uygulama, tamamen kura yöntemiyle belirlenecektir. Kader, kısmet işidir. Lütfen sekreterlerinize ve güvenlik görevlilerinize gerekli talimatları veriniz. Öte yandan değerli okurlarım piyangodan ilk kimin çıkmasını istiyorlarsa bana yazabilirler.

oldum. Aslında bu sorun ortak bir sorun. Bunu ispat etmek için doğrusu böyle bir projeye gerek olduğuna da sanmıyorum. Ama şunu rahatlıkla ifade edebilirim ki "money talks" dostlar... Bunda şaşacak bir durum da yok. Ertuğrul Özkök bir GHK'yı keşfetsin. Yemin ederim ben de anında değişir, suratınıza bakmam. Canımın istediği e-maile cevap verir, çoğuna bakmam bile. Yiğit Bulut bile bu metamorfoz yarışında benim yanımda kaplumbağa kalır. Yanıma gelmiş her Allah kulunun ister hırpani olsun ister kravatlı olsun Hızır olabileceği ihtimaliyle dalga bile geçmeye başladım.

İşte değerli dostlar, bu karşılaşma esnasında yakında bir TV programına başlayacağını ifade eden Murat Menteş, programında herhangi birisini, muhtemelen bir arkadaşını Ahmet Arsan diye konuşturacağını söyledi. Hatta Murat Menteş, bizzat Hakan Albayrak'a Ahmet Arsan'ın Ahmet Hakan olup olmadığını sordu. Kendisine hayran kaldığım Hakan Albayrak kardeşim, Gerçek Hayat'tan örneklerle bunun hakkında şüphe duymaya gerek olmadığını, ancak işin içinde bir asistan olabileceğini ekledi. Yani Ahmet Arsan'ı programında konuşturduğunu söyleyen Murat Menteş kardeşimiz o sırada Ahmet Arsan'ın Ahmet Hakan olup olmadığından bile emin değildi. Biz de güldük tabii.

Netice itibarıyla Ahmet Arsan'ın mekruh bağımlısı bir Pinokyo olduğu da ikinci kez tarafımda ispat edilmiş oldu. Yakında bunca yalandan sonra üçüncü boyut kazanacak Ahmet Arsan'ın iki boyutlu burnu, Hürriyet'in Pazar ekini "caarrt" diye yırtıp gözümüze girecek Mazallah... İyisi mi Hürriyet Pazar'ı testereyle okuyun bundan sonra.

REKLAM:

Bundan böyle Medyalog köşesi reklam almaya karar vermiştir. Reklama ihtiyaç duyan köşe yazarları, gazeteciler, yayın organları, andiç organları, akademisyen, siyasetçi, sanatçı, CEO, asker, bürokrat, servis yapacak garson devlet görevlileri, kim olursanız olun yazının sonunda verilen hesap numarasına yatıracağınız reklam bedeli karşılığında reklamınız yapılacaktır. Methiye düzülebilir. Dilerseniz düşmanlarınıza taşlama yapılabilir. Yahut sizin dilediğini 200 vuruşu aşmayacak metinler yazıya dahil edilebilir. Hatta sanal reklam bile uygulanabilir. Yahut dilediğiniz "fotokopi belgeler" servis edilir. Sonra da gazetecilik oynanır. AMÖ'den "afferin oğluma" övgüsü alınır.

Notlar

1: LeMan'da yer alan "Tehdit Liginde Son Puan Durumu" başlıklı yazımda bir vaatte bulunmuştum. Türkiye'yi sarsan fotokopi belgesinin AKP boyutunu ve Gülen Cemaati'ni ilgilendiren kupa töreninden yeniHarman'da söz edeceğimden söz etmiştim. Niyetim de öyleydi. Lakin ben de Fatih Altaylı kardeşim gibi bu konuda sıklıkla ve sizi Temmuz sayısında üzmem istemedim. Nasıl olsa daha zaman var. Acelemiz yok. yeniHarman veya LeMan'da ileride bahsedeceğimiz söz.

2: Reklamverenler ve hayırsever okurların G. H. KILIÇARSLAN-T.İŞ BANKASI 1221 0136453 nolu hesaba ilgi göstermeleri gerekmektedir. GHK, halihazırda çalışmamakta ve gece gündüz aç ve sefil bir halde yazmaktadır. Her yazdığımı hala şaka zanneden okurlara bir kez daha hatırlatırım ki ben şaka yapan bir yazar değilim. Salomanje'ye gittiğime bile inanmayanlar oldu. Bu nasıl bir okurluktur değerli kardeşlerim! Yanlış yazabilirim ama yalan yazmam ben. Ne diyorsak o

ASIL ORADAYDIM!

yeniHarman Alternatif Cuma Toplantısı

yeniHarman 9

YeniHarman Haziran sayısında "Oradaydım" başlıklı medya dünyasının meşhur Salomanje Cuma toplantısı hakkında yazdığım yazıdan sonra ortalık yıkıldı. Serdar Turgut köşesinden bir daha bu toplantılara katılmayacağını ilan etti. Bu toplantının bir çeşit narsizm bağımlısı terapi grubu olduğunu ifade etti. Oray Eğin, Serdar Turgut'a katılmadığını yazdı. İsim vermeden GHK'yı ajan ilan etti. Gerçekten de Vatan Gazetesi internet sitesinden yayılan haber belki 30 küsur internet sitesinde yer buldu. Bu konuda röportaj talebi aldım ve ilk röportajımı verdim. Derken grup üyelerinden Ahmet Hakan muhtemelen GHK'nın kem gözlerinin bardağı taşıran son damla olması nedeniyle kolunu kırdı (Gerçi Ahmet Hakan oradayken bir kadın nazar boncuğu satıyordu ve Salomanje konuklarından benden başka bu kadından nazar boncuğu alan da olmamıştı.). Haberi alır almaz kendisine ilk geçmiş olsun iletisini gönderenlerden oldum. Köşesinden teşekkür etmedi ama sağ olsun 4 gün sonra e-mail ile teşekkür etti ki teşekkür listesine de böylece cebren ve hile ile girmiş olayım. En sonunda yazın da gelmesiyle Eylül'ün ilk Cuma günü için sözleşen bu grup Salomanje toplantılarını tatil etti. Fehmi Kuru kardeşim'e bir sonraki Fasıl için beni davet etmesini ilettilim. Eskiden zaman zaman cevap yazan Fehmi Kuru bu hususta cevap yazmadı ve muhtemelen bilgiyi sızdırmamak için seferberlik ilan etti. Ama en çok Ertuğrul Özkök beni hayal kırıklığına uğrattı. O da küçük bir grup Doğan medyası isimleriyle beraber Reservoir Geceleri düzenleyeceğini ilan etti. Yaptığı ilk organizasyonda ortam dinlemesine tabi olup olmadıklarını araştırdığından bahsetti. Ama beni hayal kırıklığına uğrattı. Çünkü böyle bir aktivite hakkında önceden tek bir haber bile sızdırmadı. Fehmi Kuru'nun çok ketum olması nedeniyle artık tek umudum Ertuğrul Özkök ve Reservoir Geceleri'dir. Netice itibarıyla Salomanje toplantıları ya tamamen ya da geçici olarak bitti.

Ne var ki Oktay Taftalı abimizin ifadesiyle fizik yasaları gereği, doğa boşluk kabul etmiyor. Salomanje toplantılarının iptal olmasının hemen arkasından yeniHarman yazarları olarak biz de alternatif bir Cuma toplantısı düzenledik. Yurtdışından gelen Oktay Taftalı abimizin memleketeye ayak basmasından sadece birkaç gün sonra Cuma toplantımızı LeMan Kültür Kafesinde icra ettik.

O Cuma günü bir iş görüşmem vardı aslında. Kurtköy'deydi. İşyerine vardığımda içeride bekleyen 5 tane mühendis daha vardı. Bana biraz bekleyeceğim söylendi. Ben de 3 saat kadar "biraz" bekledim. Aslında akşamı iple çektiğim için bu koskoca 3 saat o kadar da uzun geçmedi. Ama en azından bu işyerinde çalışmanın bir çeşit mazoşizm olduğunu anlamamı sağladı. Bir ara, benimle görüşme yapacak olan adam dışarı çıkıp bana "Şu dışarıda bekleyen Chevrolet sizin mi?" diye sorduktan sonra boynumu çevirip dışarı baktım ve dışarıdaki son model Chevrolet'i gördüğüm anda hayatın kendisinin başlı başına bir mizah hazinesi olduğunu anladım. "Yok" dedim ona. Kötü bir aday izlenimi vermeye karar verdiğim görüşmemi beklerken tesadüfen 2 okur kardeş aradı

beni. Onlara toplantımızdan bahsettim ve isterlerse katılabileceklerini söyledim. Önce duraksadılar, şaşkınlılar ama kabul ettiler. Biri karşı taraftan gelecekti. Diğerini ise ben giderken o sıra kullandığım bir şirket aracı ile alacaktım. İş görüşmesini sizlere daha sonra anlatacağım. Okur kardeşimiz için saatlerce trafikte bekledim ve inanın geçireceğimiz akşamın keyfini hissetmek nedeniyle bundan yana en ufak bir şikayetimi de olmadı. Nihayet ikimiz beraber Taksim'e, dergiye ulaştık.

Oktay Taftalı abimiz birasını yudumlamaya çoktan başlamıştı. Tuncay Akgün abimiz de oradaydı. Editörümüz Başar Başaran kardeşimiz ile taa Antalya'dan Yusuf Yavuz kardeş de katılımcılar arasındaydı. Akşamın ilerleyen saatlerinde diğer okur kardeş de yerini aldı. Derken bir gece önce 5NİK'da Tayyip Erdoğan'ın psiko-biyografisini anlatan psikiyat-

rist Dr. Cemal Dindar ve beyin cerrahisi doktor yazarımız Hakan Erdoğan kardeşler de yerlerini aldılar. Zaman zaman LeMan dünyasından değerli isimler de gece-mize katıldılar.

Oktay Taftalı abimiz olağanüstü performansı ile gözlerimizden yaşlar gelmesine neden oldu. Birkaç metre ötedeki sahneden Cem Yılmaz'ın çıktığı bu mekanın tarihinde Oktay abi sayesinde ve sohbet liderliğinde kanımca bu kadar çok kahkahayla duymamıştır LeMan Kültür duvarları. Üstelik tüm bu kahkahaların bir geyik neticesinde olmadığını, tam tersine olağanüstü yerinde tespitlerin, analizlerin ve değerlendirmelerin arkasından geldiğini söylemem gerek. Gece boyunca neredeyse tek bir geyik yapılmadı. Hemen herkes gerek grup dahilinde, gerek ikili, üçlü sohbetlerle üst düzey muhabbetin en tatlı örneklerini verdi. Oktay Taftalı masanın başucunda bir kaptan gibi dümen elinde hepimize tatlı ve güvenli bir muhabbet yolculuğu yaptırdı. Bir kısım insanlar, ben dahil kimileriyle ilk defa tanışıyor olmanın keyfi ile sohbetlerin nasıl geçtiğini önemsemeden her dakikası dolu geçen doygun bir gece yaşadık. Her katılımcı kendi mesleki yaşamından ve yazarlığından zengin sohbetler kattı. Medya dünyasında sıklıkla rastlanan bu tür sosyal aktivitelerde yine sıklıkla rastlanan kimse kimseye yaranma gayreti yoktu. Herkes doğal ve herkes kendisiydi. Kimenin kimseye bir ispat derdi yoktu. Başar kardeşimin sıklıkla ifade ettiği gibi medya dünyasında ender rastlanan bir temiz farkındalıktan başka başkalarına ata-

cağı havası olmayan temiz ve güzel insanların bir hoş sohbetiydi tüm gece...

Bu arada ben epeyce aç gelmiştim ve bu gecenin Oray Eğin'i beklenmedik şekilde GHK olmuştu. Kendi önümdekileri silip bitirdikten sonra Tuncay Abi, Başar ve Oktay Abi'nin önündeki tabağa da sızmayı başardım. Arada bir işi sağlama alıp bu üçlüyü lafa tutacak bir şey söylüyor, ardından tabağa kuvvet yükleniyordum. Okur kardeşlerimiz de geceye aktif bir şekilde dahil olup akşamı renklendirdiler. Herhalde okur kardeşlerimizin bu toplantıdaki varlığı alternatif medyanın yüz aklı olan yeniHarman ile yaygın medyanın arasındaki mesleki ölçekte insanlık ve kalite farkının da bir göstergesi olmalıydı. Menü mü mütevazı sosislerden müteşekkil idi. Çoğunluk bira içti. Masanın entelektüel seviyesini, Salomanje'de gördüğüm seviye ile karşılaştırmamı isterseniz, size söyleyeceğim, böyle bir karşılaştırmanın eşyanın tabiatına aykırı olduğu yönünde olacaktır. Hiç denizdeki balıklarla akvaryum balıkları bir olur mu?

Tüm açlığımın rağmen ve herkes muhabbetin doruklarında gezinirken gizli gizli tabakları boşaltmama rağmen ne karınım doydum bu gece ne de ruhum doydum bu kadar zengin menüyle sohbetlere. Masada bulunan herkesin bir mesleği vardı bir kere. Bir de hayatı. Biz yeniHarman yazarları yaygın medyadaki mesleksiz ve hayatızsız insanlar gibi değildik ki bir kere.

Her şeye rağmen Salomanje'ye benzeyen iki şey vardı. İlki, bu sefer müesseseden içtiğim 3 adet biranın ardı sıra yine lattemi ısmarladım. Tuncay abiden kaçmadı bu. "Latteni de ısmarladın yine" demeyi ihmal etmedi. İkinci olarak, bu kez tam anlamıyla Külkedisi idim. Bir paralı otoparka bıraktığım aracımı bu sefer saat 12 olmadan almalıydım. Çünkü bu saatte sonra otopark kapanacak ve bu kez sokakta kalacaktım. Hem de yanımdaki okur kardeşi evine bırakmam gerekiyordu. Zaten benden önce Yusuf Yavuz erkence ayrılmak zorunda kalmıştı. Saat 12'ye yaklaşırken herkesle kucaklaştım ve sabaha kadar sürmesinden memnuniyet duyulacak bir geceyi noktalamak zorunda kaldım.

yeniHarman bu toplantıyla sadece eğlenmedi. Aynı zamanda belirli kararlar alındı. Bunlar üzerinde fikirler serdedildi. En önemlisi ise yeniHarman'ın okurları ve yazarları arasında ışıyan yükselen dostluk dünyası tanımlanmış oldu. Siz değerli okurlarımızla iletişim hatlarımızı güçlendirme kararı aldık. Önümüzdeki aylarda bunları uygulamaya geçeceğimizi umuyorum.

İlerde GHK asıl şöyle diyecektir. "Evet dostlar! Ben asıl oradaydım!"

3 Şubat

Oyun Atölyesi, Kadıköy Moda'da güzel bir salon. Emekle, akılla bezenmiş, her köşesinde özen, sevgi ve saygı var. Emegi, akli ve parası geçen herkese teşekkürler. 100'e yakın katılımcıyla sunumu yaptık ve beşinci oyun oldu. Ancak çözemediğimiz şeyler var. Haftada bir oyunla çözmiyoruz ya da çözmiyoruz... Seyirci büyütüyor çalışmayı giderek. Kulaktan kulağa yayılıyor. Güllüyor, fark ediyor, anlıyor ve payna düşeni alıyor. Küçük Burjuva olma yolundakiler rahatsız olup tepki veriyor, olsun dostlar izleyip katkıda bulunmayı unutmuyor, eksiklerin tamamlanması için antenlerimiz açık her dostun söylediklerini saygıyla dinliyoruz.

12 Şubat

İşte şimdi oldu... Meğer Laz Marks Emice'nin yanına Kazım Koyuncu şarkıları gerekiyormuş. O güzelim ezgilerle insanlar coştı, dinlendi rahatladı ve hüzünlendi. "Laz Kapital" in ağır konuları bu şarkılarla iyice bir dinlendi. Yirmiye yakın liseli vardı ki hikâyelerin en çok onlar tadını çıkardılar. Pardons Selçuk ağabeyi (Selçuk Uluergüven) unutmayalım, hem güldü hem hüzünlendi bizimle. Ona ve ailesine o sıcak salonu yaptıkları için teşekkür ederiz. Bu salondaki sıcak coşku çok anlamlıydı... Eksiklerimizi tamamlamamızda bize desteğini esirgemeyen Turgut Bağır'a da teşekkür ederiz. Büro emekçileri sendikası ve Aze'nin arkadaşları anlamlı coşkunun öznesi oldular. Sahalar da Laz Marks Hayaleti dolaşmaya devam ediyor.

25 Şubat

Duru Tiyatrosu'nda dostların ve TAKSAV'ın katılımıyla yüze yakın seyirci ile maça başladık. Bu arada burjuva basını haber yapma, TV'ye çıkarmak gibi bütün niyetlerini son anda erteliyordu. Sol basın dışında adeta şus pus oldu burjuva basını. Çok keyifli bir maç, oldu. Gülmenin ve komedinin nasıl olabileceği konusunda bir ders olmaya başladı tek kişilik sunumumuz... Liseli gençlerin Laz Kapital'i okumuş olmaları, akıl ve yürekleriyle katılmaları unutulmaz. Bir de Karadeniz'den gelen ve Demet hanımın (Duru Tiyatrosu'nun müdiresi) ilettiği katkı bizleri duygulandırdı. Bir kez daha anladık ki saha da olmak önemli. Az olabiliriz ama asla yalnız değiliz.

27 Şubat

İTÜ Maslak Kampusu... TKP'li öğrenciler yaptıkları etkinliğe "Laz Marks"ı da çağırdılar. Bizde bir sunum yaptık, 150'ye yakın katılımcı gence. Keyifli geçen sunumda gençler çok memnun kaldılar. LazMarks Emicelerini çok sevdiler. Sunumun ardından söyleşi yaptık ve orada karşılıklı bir sohbet oldu. Soldan, en soldan gitme kararı aldığımız söyleşide, bir de uyarı aldık. Bir dostumuz; "Trabzonspor'un oligarşi takımlarına karşı mücadelesinin yanındayız. Anadolu takımlarının, Adana'nın, Malatya'nın ya da Sivas'ın şampiyonluğunu da destekliyoruz" diyorsunuz ya, buna benim bir eleştirim var. Sivas, katliam şehridir ve Sivas spor'un başarısı ile bunu unutturmaya çalışıyorlar. O anı yaşamış biri olarak sizin daha duyarlı olmanız gerekirdi ve Sivas'ın ismini bile söylememeliydiniz." dedi. Biz de bu uyarıya hak verdik ve bu günden sonra; "Sivas" dememeye karar verdik...

Akrabanın Akrabaya Akrep Etmez Ettiğini

angina pectoris*

yarısı burdaysa kalbimin
yarısı Çin'dedir, doktor.
sarı nehre doğru akan
ordunun içindedir.

sonra, her şafak vakti, doktor,
her şafak vakti kalbim
Yunanistan'da kurşuna diziliyor.

sonra, bizim burda mahkûmlar, uykuya varıp
revirden el ayak çekilince,
kalbim Çamlıca'da bir harap konaktadır
her gece, doktor.

sonra, şu on yıldan bu yana
benim, fakir miletime ikrâm edebildiğim
bir tek elmam var elimde, doktor,
bir kırmızı elma:
kalbim...

ne arteryo skleroz, ne nikotin, ne hapis,
işte bu yüzden, doktorcuğum, bu yüzden
bende bu angina pectoris...

bakıyorum geceye demirlerden
ve iman tahtamın üstündeki baskıya rağmen,
kalbim en uzak yıldızla birlikte çarpıyor...

Kaç gündür sıcak ve sert bir asfaltı hissediyorum kafamın arkasında. Arkadaşlarım başımda toplanmış, ağlaşıyorlar. Niyavaran'da öğlen güneşi bir görünüp bir kayboluyor. Burnumdan ağızmdan kanlar geliyor sanki. Kulaklarım Acemce uğulduyor. Can havliyle bir siren sesi var. İnsanlar bağırıyor, koşuyorlar. Silah seslerini duyuyorum. Ayak seslerini... Çok yakınlar. Sanki saçlarıma basıp geçiyorlar. Gözlerim nefes alır gibi istemsiz açılıyor, kapanıyor. Açıldıkça başımda nişanlımı görüyorum. Kapandıkça kırmızı yıldızlar. Bir şeyler söylemeye çalışınca öksürüyorum, çenemden göğsüme kanlar akıyor. Korkmuyorum ama bacaklarımın titremesi durmuyor. Çığlıkların ortasında ölecek kadar yorgunum. Dayanamıyorum uykum geliyor. Günlerden beri kafamın

arkasında bir asfaltın sıcaklığı sanki öylece yerde yatıyorum. Kalbim Tahran'da atıyor.

Biz Avrupalı değiliz. Devlet denilen bu çarkın ne kadar acımasız olduğunu, aklımız ilk erdiği gün öğreniriz. Çocuk, kadın ve yaşlı, köylü, sivil ve öğrenci... Devletin gözü döndü mü hepsinin kafalarının kopmasına alıştık. Infazın, gün ortası caddelerde, gece karanlıkları ormanlarda, dağlarda, alev alev yanan mezralarda, şafak vakti nezarethanelerde nasıl gerçekleştiğini, yargılamanın lüzumsuz görüldüğü halleri biliriz. O yüzden, bugün Tahran'daki olaylara bakarken hissettiğim asla bir Batılı'nın dehşeti değildir. Orada anlayamadığım hiçbir şey yok. Egemenin işine gelmeyen talep etmişlerin talihidir bu yaşananlar. Üzerine bir de karışıklık için uğraşanların çabalarını ekleyin. Ondan sonra kurulum idam sehpaları, Filistin askıları, falakalar, falakalar... Biz adımız gibi biliriz bunları. O yüzden, şu satırları yazarken özgürlük zannettiği esirliğini yücelten bir Batılı gafletine düşmek ihtimalinden, 6000 yıllık kadim İran'a olan hürmetime sığınırım. Benim anlatmak istediğim, içimde duyduğum ağır bir üzüntüdür yalnızca. Elinden bir şey gelmeyen sessiz feryadıdır. Doğru, dürüst ve yansız tek bir haber dahi alamadan öylece bekliyor olmanın vehminde kıvrılırken belki faydasız bir dertleşmedir.

Kime güveneceğiz? Bilmiyorum. Sokaklarda ölen insanların sayısı için, neden ve nasıl öldükleri için, gerçekten ne istediklerini öğrenmek için kime güveneceğiz? Hem içerde, hem dışarıda gerçek sesini bir türlü duyamadığımız bir isyan bu. Çünkü bugün herkes onların seslerini kendi işine geldiği gibi kullanıyor. İran'da hükümet güçleri susturuyor. Batı medyası kendi istediğini söyletiyor. Cesetlerin üzerinden bir dezenformasyon çalışması adice yürütülüyor. Şu 'This is Islamic Democracy' yazan pankartları gördünüz mü? Üzerinde Nida'nın kanlar içinde yüzü var. Kendi menfaati için akbalar gibi ölümlerden beslenen bir siyaset bu. Şu acınası yabancılışmayı görüyor musunuz? Her tarafa Nida'nın başı açık resimlerini basıyorlar. Özellikle şuh ve güzel olmalıdır. Aranıyor, bulunuyor. Her savaşı bir sembole indirgeyen bilindik 'Hollywood Marketing' numaraları ile bugün İran'ı Dünya'ya anlatmaya çalışıyorlar. Sanki mesele, başı kıcı açmak meselesidir. Kodları, özgürlüğü tüketimle tarif eden haz toplumunun kodlarıdır. CNN'lerinde, BBC'lerinde ve onların hık deycisi bizim ana medyada esen şu havaya bakın, bizim gibi olmaya özendiğini söyledikleri bir İran'ı arsızca resmediyorlar. Kendi kokuşmuşluklarını İran'ın acılarından doğrulamaya, yüceltmeye çalışıyorlar. İşte bu, neredeyse ölümler kadar acıtıyor canımı. Haykırmak isti-

yorum 'Defolun leş kargaları... Nida'nın yerde yatıyor olması düştüğü anlamına gelmez'. O güzel kızın cansız bedeninin üzerinden bu beş para etmez adamların o ruhsuz, o üstenci bakışlarını koymak istiyorum.

Kol kola barikatlara yürüyen İranlı kardeşlerimin, polis dipçigi ile onlarcasını kaybederken mavi dosyamda Engin Çeber'in yanına Nida'nın cansız resmini iliştiriyorum. Sebebi ne olursa olsun onları aynı dosyada buluşturan kendi öz kardeşlerinden gördükleri bu gözü dönmüş muameledir. Bir söz söylemenin, bir talebi dillendirmenin cezası buralarda çok ağırdır. Fakat ne öldürmekle ölmeye heves edenler biter ne de mücadele. Ancak asıl mesele cezayı verenlerin bu yabancılışmaları, kendi kendilerine el olmuş haleti ruhiyeleridir. İster düzene yamanmış gaddar bir polis şefi, ister 12 Eylül cuntasında bir paşa, ister sokak ortasında bir kör nişancı. Bu topraklarda akrabanın akrobaya akrep etmiyor ya ettiğini asıl üzüntüm budur.

Bugün İran, dünya düzenine karşı çekilmiş bir isyan bayrağıdır. Yanlış doğru, ayıbı mübah kılan neoliberal düzen yutturmacasına kanmadan da yaşanabileceğinin ispatıdır. Varlığı ile bu dayatmaya direnen insanların içinde bir umuttur. Yıkılması ile kimlerin ferahlayacağı ise gayet açıktır. Gazetelere dikkatle bakın, nasıl gizleyemedikleri bir sevinç ile veriyorlar ölüm haberlerini. İran'ın rejim uygulamasında büyük hatalar, temel özgürlük ihlalleri vardır. Ve acilen düzeltilmesi gereken bu yanlışları ertelemek, sadece düşmanlarının ekmeğine yağ sürmek olacaktır. Çözumsuzlük yiyip başkalarının kahırlarından beslenenler İran düşecek diye günlerdir ellerini ovuşturuyorlar. Bakın nasıl muhteşem fotoğraflar geliyor Tahran meydanlarından. Ben ne zamandır bu kadar kaliteliğini görmemişim. Demek en mahir fotoğrafçıları gönderiyorlar. Fotoğrafçıları gibi ajanları da mahirdir. Şimdi Acem ülkesinde kim bilir hangi gizli otel odalarında İranlı çocukların geleceği için planlar yapılıyor. Soros'un paraları ile kadife devrim hayalleri kışkırtılıyor. Dağlar gibi Sovyetler'in karılarını pavyonlarında oynatan onlar değil mi? Bunların ilmi de budur. İran bu tuzığa düşmemelidir. Kendi öz evlatlarının özgürlük taleplerine sırt dönüp onları başkalarından medet umar hale getirmemelidir. Bıyıkları terlememiş gençlerini asan, kesen milletlerin başına ne geldiğini anlamak için çok uzaklara bakmasına gerek yoktur. Unutmasın ki düşman çanak antenleri, hamburgercileri ve paralı yatırımcıları ile kapısında beklemektedir. İran talan edilmiş onlarca ülkenin örneğinden ders almalı, bu tufaya gelmemelidir.

Bizim kardeşliğimiz sadece din kardeşliği değil. Biz Doğu halkları acılarda kardeşiz. Aynı kör şiddetin çocuklarıyız. İntihar bombalarının, faili meçhullerin, nereden çıktığını bilmediğimiz türlü belanın ocaklarına düşürdüğümüz ateşin mağdurlarıyız. O yüzden bu kadar iyi anlıyor, gözyaşlarımızdan tanıyoruz birbirimizi. Bu coğrafyanın sınırları bir, çünkü acıları bir. Acıların kaynağı, şekli, ağıtı bir. O yüzden oradayım gibi günlerdir İstanbul'un her yerinde Besici milislerin postal seslerini duyuyorum. O yüzden Tahran'dan, Gazze'ye, Lübnan'dan Karabağ'a, Kıbrıs'dan Bağdat'a, Dersim'den Bayrampaşa'ya bize içtiğimiz bir yudum kahveyi, demlediğimiz iki bardak çayı zehir edenlerin yedi sülalelerine sövüyorum.

İran'a sükunet ve itidal diliyorum.

yeniHarman, 10 yıldır İstanbul'da yaşayan Alman gazeteci ve Sümerolog Jan Keetman'la yeni döndüğü İran üzerine konuştu.

Sonuç ne olursa olsun daha tehlikeli bir dünyada yaşıyoruz. Bunu Türkiye de hissedecek

İran seçimlerinden çok kısa bir süre önce İran'daydınız. Sizin izlenimleriniz nasıldı? Daha doğrusu bu sonucu tahmin ediyor muydunuz?

Mayısın başlangıcında seçim havası biraz serin oldu. Musavi'nin fikirleri Ahmadinecad'a göre biraz daha liberaldi ama bu yeterli değildi. Televizyon'daki tartışmalarla iklim çok değişti. Üstelik Musavi'nin eşi Zahra Rahnavard'ın kampanyaya katılması etkiliydi. Ahmadinecad'ın Zahra Rahnavard'a ağır suçlamasını çoğu İranlı kadın kendisine karşı bir hakaret olarak gördü. İlk anda zayıf bir muhalefet momentum kazandı. Aynı zamanda İslami rehber Hameney, ad kullanmadan ama buna rağmen çok açık Ahmadinecad'a destek verdi. Halkın Batı karşıtı bir lider seçmesi gerektiğini açık olarak söyledi. Böylece Musavi ve Karrubi'yi ister istemez rejim açısından Batı'nın yanında olan aday haline getirdi. Böyle bir kişinin kazanması veya büyük oy oranına ulaşması Hameney açısından bir felaket olacaktı. Kabul edilemezdi.

İngiltere ve Amerika'da, özellikle Liberal görüşlü gazeteler, İran seçimlerine hile karıştırıldı-ğı konusunda hemfikir gibi. Sizce bu mümkün mü? Ahmadinecad'ın popülaritesi nasıldı mesele? İran seçimlerine neden hile karıştırıldı? Musavi Mollalar için bir tehdit mi dersiniz?

Musavi kişi olarak Molla-Rejimi için bir tehdit oluşturmuyor. Hameney'in son yıllarda korktuğu şey bir "kadife devrimi"dir. Musavi'nin kendisi istemiyorsa da daha yumuşak bir iklimde meydana gelebilir. Bundan Hameney, Muhammed Hatami'nin cumhurbaşkanlığında da korktu ve bu riski yeniden istemiyor. Üstelik kapalı kapılar arkasında bir güç savaşı var. İran, İslam devriminden sonra doğru bir demokrasi olamadı ama tek kişi tarafından yönetilen bir diktatörlük de değildi. Bazı güçlü kişiler, gruplar var. Yani homojen bir devlet değil. Hameney bu güçler arasında biraz denge kurmanın iyi bir politika olduğunu düşündü. Şimdi fikrini değiştirdi yakobin Ahmadinecad'ın en iyi çözüm olarak görüyor.

Seçim hilesi mümkündür. İran'da seçim sırasında manipülasyon yapmak kolay ve bu defa daha kolaydı. Sorumlu İçişleri bakanlığı, Ahmadinecad'ın elinde olan bir kurum. Seçim sırasında Musavi, yardımcılarının seçimi denetlemesine izin verilmediğini iddia etti. Bu İran'ın yasalarına aykırı bir durum ve bu sözler hiçbir zaman yalanlanmadı. Üstelik gezici seçim istasyonları kullanıldı. Her İranlı her yerde, yani kendi mahalle veya kenti dışında oy verebilirdi. Böyle bir sistemde kontrol çok zor ve bu benice maksatlı yapıldı.

Hile yapıldığı takdirde bu Ahmadinecad'ın az oy aldığı anlamına gelmiyor. Sonucu güzelleştir-

mek veya garantilemek için de hile yapılabilir. Birkaç detaya baktarsak çok ilginç şeyler görülebilir. Örneğin, Mehdi Karrubi 4 sene önce % 17'nin üstünde oy aldı. Bu sefer, binde 9, yani yirmi seçmenden 19'unu kaybetti. Mümkün tabii, ama çok inandırıcı değil. Mehdi Karrubi'nin seçim koordinatörü Ali Abtahi seçimden sonra dedi ki 'Karrubi o kadar az oy aldı ki Karrubi'nin resmi seçim yardımcılarının sayısı dahi bundan daha fazla!' Ali Abtahi az sonra tutuklandı.

Sanırım İran'a ilk gidişiniz değil mi? Bir Batılı gazeteci olarak, elinizi kolunuzu sallayarak İran'a girebiliyor musunuz? Nedir resmi formaliteler, izlemeniz gereken kurallar? Bunlar haber almanızı veya haber kalitenizi nasıl etkiliyor?

Gazeteci vizesi almak en az bir ay sürüyor. Daha uzun da sürebilir veya hiç cevap gelmemesi mümkün. Sadece birkaç tercüman bürosuyla (son gezide iki oldu) çalışmamıza izin veriliyor. Bir defa, bir basın konferansı sırasında bir politikacının konuşmasının çevrilmesini istedim. Tercüman yapmadı. Buna rağmen, tekrar onunla çalışmak zorundaydım.

BBC'den CNN'den gazetecileri görüyorsunuz Batılı TV kanallarında, gazetelerde yorumlarını okuyoruz. Sizce bu gazetecilerin çoğu Farsça biliyor mudur? Kimlerle konuşuyordunuz bu gazeteciler İran'da, yani haberlerini dayandırdıkları kaynaklar kimler olabilir? Bu kaynakların sizce İran halkını ve İran'da olanları tam olarak yansıttığı söylenebilir mi?

BBC gibi büyük medyaların daimi temsilciler var. Orada 30 sene çalışan bir gazeteci tabii ki Farsça biliyor. Üstelik, BBC için İranlılar da çalışıyor. Diğer bazı batılı TV ve gazete de aşağı yukarı aynı durumda. Tabii gazeteci olarak her zaman, sadece birkaç kişi ile konuşabilirsin. Zaman varsa ve sadece bir tür "story" (hikaye) istemiyorsan, fazla çalışıyorsun, diğer grupları, diğer semtleri arıyorsun. Ama yine de sadece birkaç kişiyle konuşuyorsun. Halk tek bir şey değil. Böyle isteyen şöyle isteyen var. Bu genel fikirler dışında BBC'nin (CNN'e bakmadım) yayınladığı şeyler bana aşağı yukarı realistik geldi. Seçimden sonra ikinci haftadan itibaren BBC ve diğer yabancı gazeteciler çok ağır koşullar altında çalışmak zorundaydılar. Büroyu izinsiz bırakmak bile yasaktı. Bundan sonra haberler çok daha güvensiz oldu.

Amerikalı ve Avrupalı liberallerin inanmak istediği gibi reform isteyen, liberalleşme taraftarı büyük bir kitle var mı İran'da? Sizce, Batı medyasında bu kadar abartılan, İnternet üzerinden haberleşen, meydanlarda gösteriler yapan, iPod kullanıp Rock'n Roll dinleyen tüm İranlılar Batı liberalizminin güçlü destekçileri mi?

Abartıldığını nereden biliyorsun? Tabii, İran'da herkes, izin verilirse de "I love Amerika" ya da "I love the American way of life" demeyecek! Ama unutmamalıdır ki Hatami ikinci dönem için yaklaşık % 80 oy almıştı. O zaman, Hatami'yi seçmek sadece bir araçtı, biraz daha özgür bir toplum ve kişisel hayat kazanmak iradesi.

Tüm bu kargaşada Ahmadinecad ve Hameney nasıl etkilenecek dersiniz? Bu, Amerika ve AB'nin İran politikalarını nasıl etkiler? Tüm bu olaylar nasıl gelişebilir sizce? Bu coğrafya ve dolayısıyla Orta Doğu politikaları bu gelişmelerden sonra nasıl yönlenecektir?

Yıllardır Amerika ve Avrupa baskı ve havuç politikası kullanır. Baskı Washington patentli, havuç daha Avrupa patentli. Obama şimdilerde daha çok havuç üzerine düşüyor. Ama şimdiki rejimi, tekrar tam bir anti-Batı rejimi olarak görülebilir. Demek istediğim kendisini Batı karşıtlığından besleyen bir rejim. Ne baskı ne havuç şimdi çok inandırıcı değil. Sonuç ne olursa olsun daha tehlikeli bir dünyada yaşıyoruz. Bunu Türkiye de hissedecek.

Şimdi, biraz da Türkiye hakkında konuşalım. Mesela, yeni kabinde, Ahmet Davutoğlu'nun Dışişleri Bakanlığına atanması Batı basınında epey bir yankı buldu. Niçin dersiniz? AKP hükümetinin "Yeni Osmanlı" açılımı ve bu doğrultudaki stratejileri Avrupa Birliği'ni ve özellikle Fransa, Almanya gibi ülkeleri nasıl etkiler?

Davutoğlu önce de çok etkili bir kişiydi. Dışişleri bakanı olarak daha etkili olacak mı? Beklemek lazım. Avrupa "Yeni Osmanlılık" nasıl anlıyor ve aynı zamanda bunu Türkiye'nin nasıl hayata getireceğini şu anda bilmiyorum. Türkiye şimdi daha yaratıcı ve yapıcı dış politika uyguluyor. Bunu Avrupa, Fransa ve Almanya dahil, görüyor ve bundan bölgede fazla istikrar umuyor.

Almanya ve Rusya'nın birbiri için son derece önemli ülkeler olduğunu biliyoruz. Alman ürünleri için Rusya büyük bir Pazar, Rusya için de Almanya ihtiyacı olan sermaye açısından vazgeçilmez bir kaynak. Bu iki ülkenin yakınlığı veya daha farklı alanlarda işbirliği mümkün mü? Bu, Amerika ve Türkiye dış politikaları, ve Türkiye'nin AB üyeliği açısından ne anlama geliyor sizce?

Almanya son yıllarda birkaç konuda Rusya'ya yakın durdu. Örneğin NATO'nun yayılmasına ve Bush'un roket şemsiyesine karşı oldu. ABD ve bazı Doğu Avrupa ülkeleri bu politikayı sevmiyor. Sebep, güncel siyaset ve ekonomik düşünce yanında, genel bir his var ki Almanya batıda Fransa ile yaptığı gibi doğuda Rusya ile derin bir barış yapmak zorunda. Eski yaraları açmamak gerekiyor. Ama Almanya'nın ABD'den fazla uzaklaşıp Rusya'nın yanına gideceğine inanmıyorum. Bunun için şimdi bir sebep de yok, Obama Bush gibi tek başına agresif bir siyaset uygulamıyor. Üstelik Rusya problemleri bir ülke değil. Çeçenya'ya bakınız, Rusya'nın iç politikasına bakınız, gaz monopolüğü-nü nasıl kullandığına bakınız.

Bizdeki "derin devlet" söylemine aşına olmanız gerek! Krize rağmen dünyanın ekonomik anlamda en güçlü ülkelerinden biri olup askeri gücü olmayan (bol Amerikan üssü olan) bir ülke olarak Almanya'daki "derin devlet" nelerle uğraşıyor sizce?

Bilmiyorum, şimdi Almanya'da böyle bir grup aktif mi? Soğuk savaş sırasında Almanya'da Türkiye'deki gibi bazı antikomünist

çevreler kulislere durdu. Bu ABD tarafından organize edildi ve eski Nazi personeli de kullanıldı. Bunun yanı sıra Nazi organizasyonu "Fremde Heere Ost" (Doğuda Yabancı Ordular) kullanarak Batı Almanya'da Bundesnachrichtendienst (BND) kuruldu. Bu dünya çapında çalışan bir istihbarat örgütü. Örneğin Almanya savaşa karşı çok eleştirel olmasına rağmen, son Irak savaşı sırasında BND, Bağdat'tan ABD'lilere haberler gönderdi. Bunlar arasında Bağdat'ın savunma planı vardı. Aynı zamanda "Verfassungsschutz" (Anayasa Koruması) denilen bir iç istihbarat örgütü var. Bu örgütlerde resmi politikadan bağımsız bir planlama varsa yoksa bilmiyorum. Kesin bir hedef şimdi göremem.

Türkiye Avrupa Birliği'nin 'tam' üyesi olmalı mı? Neden?

Bir Hristiyan kulüp içinde yaşamak istemiyorum. Türkiye dışarda kalıyorsa Hristiyanlık Avrupa'nın tanımlaması haline gelebilir. Bence siyaset ve din ne kadar ayrılırsa o kadar iyi.

Her ne kadar Türkiye'de yaşadığınız için biraz uzak kalsanız da, Avrupa'nın, en azından Almanca konuşan ülkelerin medyasını bilen biri olduğunuzu farz ediyorum. Bizim medyayı nasıl değerlendiriyorsunuz? "Bu sadece Türkiye'de olabilir" diyebileceğiniz, tesbit ettiğiniz, ilginç hatta garip bulduğunuz özellikler var mı? Açıkça söyleyebilirsiniz, ben kendimi gazeteci addetmediğim için üzerime alınmayacağım.

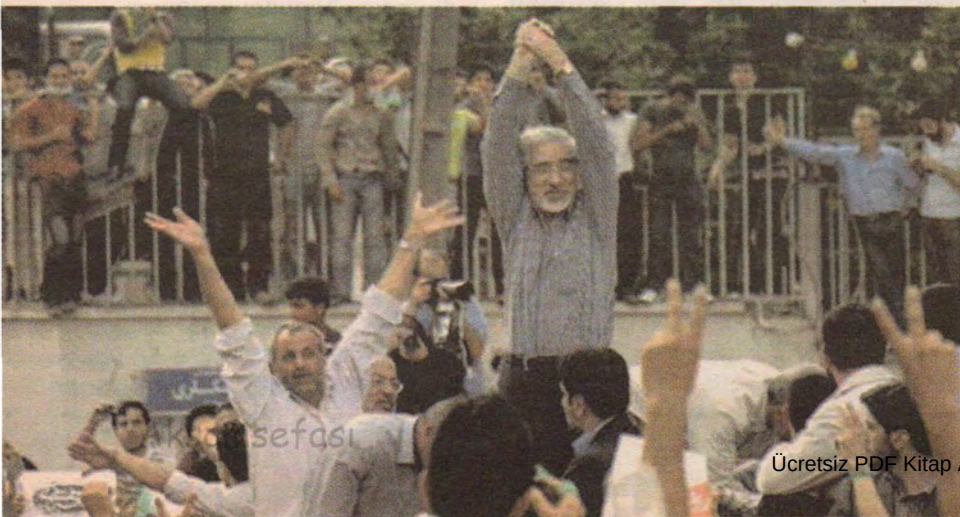
Türkiye'de çok iyi ve cesaretli gazeteciler var! Bir problem, kaynağın çok zaman verilmiyor olması. Bir siyasetçinin söylediği şey tırnak işaretleriyle veriliyor ama dediği sözler değil, bu gazeteci tarafından bir yorum gibi yansıyor. Zaman zaman da yanlış haber veriliyor. Örneğin, Türk Tarih Kurumu'nun o zamanki başkanı Yusuf Halacoglu'nun Ermeni meselesi nedeniyle İsviçre tarafından, Interpol aracılığıyla kırmızı bülten ile arandığı tamamen yanlış bir haberdir. Düzeltildi ve şimdi herkes tekrarlıyor.

Uzun yıllardır Türkiye'de yaşayan ve bir Türk'le evli biri olarak, siz de artık bu ülkenin bir vatandaşı sayılırsınız, her ne kadar Alman yasaları dolayısıyla Türkiye vatandaşlığınız resmiyet kazanamasa da! Özellikle AKP hükümeti döneminde gerçekleştirilen pek çok neo-liberal politikayı ve sonuçlarını takip ediyor olsanız gerek. Siz meraklandırırsanız, endişeye düşüren, "ne olacak bu ülkenin hali?" dedirten şeyler var mı?

Bu ülkenin büyük bir problemi var! Gerçek bir muhalefet yok! Muhalefetin ekonomik politikası yok, dış politikası yok, Avrupa politikası yok, modernleşme politikası yok, Kürt politikası yok, kentleşme politikası yok, demokratikleşme politikası yok. Hükümet seçimler arasında süreyi dört beş seneye uzatıyor ve bütçe kullanımında anayasaya açıkça aykırı şeyler yapabilir ama muhalefet farkında değil. Bir söz bile yok! O nedenle muhalefetin bu ülkeyi yönlendirebileceğine çok kişi inanmıyor. Zayıf bir muhalefete AKP 100 yıl daha kalacak! Maalesef bu da bir problemdir.

İstanbul'da yaşıyorsunuz, bir eş ve babasınız. Sinir olduğunuz, hatta nefret ettiğiniz gündelik hayata dair neler var? Mesela küfür eder misiniz?

Belki bir gün daha fazla iç rahatlığı kazanacağım, her şey mümkün... Küfür etmiyorum ama beni sinirlendiren küçük şeyler elbette var. Ama insanlar yabancılara genelde nazik ve açık. Maalesef, bundan biraz, bir torbaya koymak ve Almanya'ya göndermek mümkün değil. •

Mülteci

günü

20 Haziran Dünya Mülteci Günü'ydü ve Yeni Harman mültecilerle birlikte Fenerbahçe'deki Çeçenlerin kaldığı mülteci kampındaydı. Eski Çeçen-Kafkas Kültür Derneği Başkanı Av. İhsan Berkhan da hem mültecilerle konuşmamıza yardımcı oldu hem de kamptakilerin hukuki sorunlarını anlattı. Türkiye'ye özellikle dost ülke diye bildikleri için gelen bu insanlar, burada 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne göre hakları olduğu halde mülteci olarak kabul edilmemişler ve geleceği olmayan bir hayata mahkûm olmuşlardı. Kendilerine mülteci hakları olan kimlik, çalışma izni, oturma izni verilmemiş, gitmeleri ya da ölmeleri için gerekenler yapılmıştı. Berkhan'a göre Türkiye herhangi bir hukuki gerekçeye de dayanmadan Rusya ile ilişkilerinin de bozulmasını istemiyor gibi anlamsız iddiaları doğrularcasına şimdiye kadar sözleşmeyi uygulamamıştı.

Aslında pek de tatlı geçmedi görüşmemiz. Gelip sorular soran ve arkasını dönen insanlardan fazlasıyla yorulmuştu bu insanlar. Bir şey değişmiyordu çünkü. Bir şey değişmeyecekti. Akabilen bir hayat zaten yoktu. Gelişen, güzelleşen tek şey kamptaki çocuklardı. Onlar da olmasa burada yaşanamazdı.

Bir yandan "korkmuyoruz" diyerek isimlerini söyleyen Çeçenler gözlerini kayıt aletinden ayıramıyorlardı. Bu herhalde aynı kampın başkanı olan albay ve iki Çeçen komutan daha Türkiye'de öldürüldüğü için, cinayetlerin ürpertisini hissediyor olmalıydı. O yüzden, biz de birilerini hedef gösterme korkusuyla, kamptaki röportaj esnasında, gözümüzün önünde fare yakalayan pasaportlu kedileri hariç kimsenin ismini yazınlamayacağız.

Bu mülteci kampında kaç senedir Çeçenler var?

LM.: Dokuz yıldır.

Bu çok uzun bir süre...

AM.: Ben de anlamıyorum. misafir olmak bir günlük, iki günlük olunur ama dokuz sene boyunca nasıl misafir olunur anlamıyorum.

AA.: 9 senedir aynı şeyler söyleniyor. İnşallah yarın, inşallah yarın.. İnşallah'da son var. Allah konuşuyor orada. İnşallah 3 yıl, inşallah 5 yıl olmaz. Avrupa'da Hristiyanlar kağıt veriyor, her şeyi veriyor. Türkler bizim kardeş. Allah razı olsun. Kardeşlik var, müslüman halk. Ben çok seviyorum ama Rus'dan korkmayınca daha güzel. Ben mülteci gibi de oturmuyorum. Mülteci yok, turist yok. Burada ben boş. Nerde hayvan, nerde köpek, nerde kedi, kağıt var. Bunların hepsine kağıt var. Ben adam, ama kağıt yok.

Türkiye Ruslarla iyi anlaşmaya çalışıyor da ondan mı böyle oluyor?

AA.: Evet, evet. Türklerle Ruslar pek seviyorlar birbirlerini. Türklerle Ruslar beraber çalışıyor. Komutanları öldürdüler. Beraber çalışıyorlar.

Peki, neden öldürüldü bu komutanlar? Var mı sizin fikriniz?

LM.: Burada polis var, her şey var. Onlar bilir.

R.K.: Rus ajan var, onlar yaptı.

LM.: Kimin öldürdüğü önemli değil. Rus mu öldürdü, Çeçen mi Türk mü önemli değil. Türk topraklarında öldürüldüler. Önemli olan bu.

Peki buradan mıydı o komutanlar?

LM.: bir tanesi buradandı. Diğeri Ümraniye'deki kampta kalıyordu.

Mülteciydi burada, öyle mi? Sığınmacıydı yani.

LM.: Evet, buradandı. Mülteciydi.

Nasıl bir insandı?

İ.R.: Kötu bir durumu yoktu. Dışarı pek çıkmazdı. Sabahları antrenmana çıkar gelirdi. İyi adamdı. Bu bilgisayarı masayı falan o yaptırdı. (İçinde oturduğumuz misafir odasını kastediyor) sonra doğru bir sistem kurmaya çalışıyordu. Her şeyin doğru, adil dağıtılmasını sağlardı. Bir gün ekmek gelecekti yine. Ben de ortalardaydım, dolaşıyordum. O esnada bir telefon geldi ona. O da kadınlara devretti ekmek dağıtma işini. Dedi, siz güzelce dağıtın benim gitmem ge-

rek. Sonra gitti. Ertesi sabah ben kalktım. Kardeşim uyandırdı. Başkanımızı öldürmüşler diye söyledi.

20 Haziran'ın Dünya Mülteci Günü olduğunu biliyor muydunuz?

LM.: Yok, ben bilmiyorum.

M.M.: Ben biliyor.

Peki, mülteci günü için buraya gelen oldu mu?

M.M.: hayır, hiç gelen olmadı. Hiç yok. Sabah kalktık bekledik. Kimse gelmedi.

Önceden uğrayanlar vardır ama..

LM.: Var, İHH geliyor. 4 -5 ayda bir ya da bir senede geliyor. Kafkas Derneği var.

AM.: Geçen sene insan hakları komisyonu geldi. 4 AKP milletvekili, 1 tane CHP'den.

Ne oldu peki?

AM.: Onlara da buradaki durumu anlattık. Ben de anlattım, diğer insanlar da anlattılar. Somut olarak siz ne yapacaksınız beklentimiz var dedim. Onlar da rapor hazırlayacağız dediler. Kamptaki durumu anlatacağız, sizin söylediğiniz şeyleri yazaca-

ğız. Valiliklere, belediyelere, kaymakamlıklara talimat vereceğiz. Şöyle davranılması gerekiyor, şunu yapın, bunu yapın şeklinde bir şeyler yazacağız dediler.

Katkısı oluyor mu size bu ziyaretlerin?

B.H.: Geliyorlar, konuşuyoruz sıkıntılardan, üzüntülerden. Dinleyince o an üzülüyorlar. Sonra dönüyorlar gidiyorlar. Biz de kaldığımız yere dönüyoruz. Herkes sıkıntısıyla baş başa kalıyor. Bu konuşmalardan yazışmaların hepsi havada kalıyor. Bize bir faydası olmuyor bunların. Senin parmağı yara olsa kesilse, o acıyı sadece sen duyarsın. Ben sadece üzülürüm. Dünya böyle. Bazıları da reklam için geliyorlar. Kendilerini burada gösterip dönüyorlar.

Peki nasıl burada yaşam koşullarınız?

LM.: Devlet bu kampı bize verdi. Elektrik ve su verdi. Başka hiçbir şey yok. Türk Müslümanlar var ya, onlar getirdiler öncekileri. Allah razı olsun. Hasta için İHH yardım yapıyor. Pirinç, yemek falan getiriyorlar. Ama az. Şimdi tüp yok, gaz yok. Bitti hepsi. Çok problem var.

Nasıl burada kaldığınız yerler?

A.M.: Bu oturduklarımız 9 metrekarelik barakalar. Altta kanalizasyon var. Oradan da sızıntı oluyor. Gece kapiyı kapatıyorsun, sabah kalkınca havasızlıktan baş ağrısı oluyor en basitinden. Barakalar 40'lı 50'li yıllarda yapılmış. Hastalık var, açlık var.

O.A.: Bir sene oldu daha su ve elektrik geldi. Önceden yoktu. Suyu denizden alıyorduk. Mum vardı onları yakıyorduk. İki sene olmadı yani. Bir buçuk sene falan oldu.

Çeçenya'dan gelirken nasıldı karşılaştığınız koşullar?

A.M.: Çok kötü şeylerdi. Yüzlerce ceset gördüm. Parçalanmış insanlar gördüm. Toprağa verdim. 400 civarında insandı. Onları ben de gömdüm. Ben gazetede, radyoda spikerlik de yapıyordum bana oku diyorlardı. Ben iki cümleden sonra ağlamaya başlıyordum. Cd'leri falan izlemiyorum. Çeçenya'daki olayları seyretmiyorum. Zor geliyor. Hepsini yok ettiler. %80 şehri yok ettiler.

LM.: Ölüm tehlikesi vardı tabii. Helikopterle, uçakla üstümüze bomba atılırken geldik.

Akşamsefası

Oradan yola çıktığınızda başka hangi ülkelere gidenler oldu? Avrupa'ya gidenler de var galiba.

A.M.: Var tabii. Polonya'da, Almanya'da, Hollanda'da var. Onların durumları çok güzel. Oraya gider gitmez bir komisyon toplanıyor. Hukukçusu da var, doktoru da var, sosyologu da var. Hemen soruyorlar. Neden geldin, kimsin sen, hangi sebeple kaçtın, diye. Yazıp bir şeyler veriyorlar. Hayatta kalmak için ne lazımsa onu veriyorlar. Ev veriyorlar. Hesap açıp onu geçindirecek parayı yatırıyorlar. Hastane de var, devlet de var işte. Çocuklar da misafir olarak değil, resmi olarak okula gidiyorlar.

LM.: Burası zor, okul yok hastane yok. Avrupa'da sigorta yapıyor. Sana çalışma izni veriyor. Burada yok. Orada bana yardım yap demek yok. Burası muhtaç ediyor. Biz ne için buraya geldi, Türkiye'ye geldi. Açık söylüyorum ben, ben dedim ben Müslüman, Hristiyan devlete gitmek istemiyorum. Ben Türk halk seviyorum, devleti de seviyorum. Bir gün de ben Avrupa gitmek istemiyorum. Ama ne lazım, sana kağıt da vermiyor. Hayvan gibi olmaz ki. Biz adam değil mi? At var ya, Rusya'dan bir arkadaş getirdi. Onun da pasport var, her şey var. Benim kağıt yok, onun gibi kağıt hiç yok. At var ya.. kaçıyor, onda kağıt var. Köpekte kağıt var. Bir kız var, Avrupa'ya giderken bana kedi verdi. Baktım, onun da pasport var.

Çocuklar ne yapıyorlar? Gidemiyorlar mı okula?

LM.: Okul problem yok. Okula gidiyorlar. Diploma problem. Diploma vermiyor okul. İkametgah için, pasport için vermiyorlar. Biz burada misafir gibi. Mülteci konuşuyor ama yazmıyor. Orada kağıtta yazıyor; misafir. Mülteci yazmıyor. Onun için biz misafir.

Peki liseye, ortaokula gidebildiler mi onlar?

LM.: Gidiyorlar. Ama diplomasız. Burada başka da var. Kadınlar var, adamlar var. Onlarla konuş, yaz. Onlar söylemek var. Biz söyledik, onlar söyledik, ne problem var? Bizde burada demokratik.

Güzel, bak ben bunu da yazacağım senin için, demokratik diye. Medyadan, gazete ve televizyonlardan gelenler var mı? Onlarla nasıldı sohbet?

A.M.: TRT'den geldiler geçen sene. Onlar sordular ne istiyorsunuz dediler. Ben de insanca yaşamak istiyoruz dedim. O zaman "ooo, öyle deme" dediler. Ben de sordum siz ne istiyorsunuz dedim "Türkiye'de kaldık, izin verdiler. Ama kağıt olsaydı iyi olurdu" böyle söyle dediler. Ben de tamam kardeşim dedim.

Başka?

A.M.: Başka da gelen oluyor. Belgesel yapan film yapan oluyor ama gazeteciler daha çok, kendini reklam yapmak istiyor burada.

Çeçenler nasıl yansıtıldı? Doğru yansıtıldı mı?

A.M.: Savaşıyor diye, Ruslarla savaşanlar diye tanındılar. Ben üzülüyorum. Çeçen diye çıkanlar bizi temsil etmediler sonuçta. Sadece çeçen milleti temsil eden insanlar olmadılar. Maalesef olamadılar.

Kimlerdi o temsil ettiğini düşünenler? Nasıl göründüler?

A.M.: Nasıl göründüler biliyor musun? Türkiye'dekiler nasıl görmek istediler o kadar gördüler. Görünenler de ona göre

gösterdiler kendilerini. Rusların yanısı Kadırov gibi mesela. Çeçenler çok dindar falan gibi şeyler. Öncekiler dindar değildi de şimdi mi dindar oldular ya da önceden mi dindardılar. Ben anlamıyorum bunları. Nasıl ki camiler var, tamam Müslümanlar yaşıyor. İçki içen de var, sağda solda dolaşan da var. Her tür insan orada da var. Kapalı, sadece bir şeye bağlı fanatikler var ya, yozlaşmış fanatikler değiller çeçenler. Maalesef öyle yansıdı. Neden? Bunun sebebi Türkiye'deki medya sonuçta. Türkiye'deki siyasetçiler, Türkiye'deki cemaatler.

Peki seviyor musunuz bizim politikacıları? Nasıl Tayyip Erdoğan?

A.A.: Şimdi sevmiyorum. Ben açık söylüyorum. Ben geldiği zaman çok istedi, sevdi. Müslüman adam, güzel. Mülteci yapacağız, halk için yapacağız dedi. Ama yapmadı. Cehar dudayev de konuştu. Ne konuştu. İyilik, iyi güzel. Biz Cehar Dudayev seviyoruz.

M.M.: İyi adam, kötü adam. O politik. Sol politik var ya, o şimdi başladı. Ben bilmiyor. O Müslüman adam. Ben seviyor. İyi kötü o sonra. Ben seviyor.

Deniz Baykal var. O nasıl, tanıyor musun onu?

İ.S.: Deniz Baykal'ı pek şey düşünmüyorum ama Tayyip Erdoğan normal gibi. Bilmiyorum. Deniz Baykal hani şu CHP'li mi? Solak diyorlar, yani onların şeyi yokmuş, Kuran'ı. İslam'ı yokmuş. Bir gün de haberlerde görmüştüm. Bir kadın vardı, bir şey hediye ediyordu. Çarşafıydı.

Metin Çorabatır (BM Mülteciler Yüksek Komiserliği, Dış İlişkiler Sorumlusu)

Emekli İngiliz'lere uygulanan vergi ekmek alacak parası olmayan bu insanlara da uygulanıyor

Dünya Mülteci Günü nedir? Anlatır mısınız?

Mülteciler günü 2000 yılında birleşmiş milletler genel kurulu tarafından kabul edildi. Mültecilerin anımsanması için. Buradaki felsefe kamuoylarına mültecilerin geldikleri ülkelerde, sığındıkları ülkelerde ve bütün ülkelerde mültecilik sorununa dikkat çekmek. Bazen şöyle yanlış anlaşılıyor; dünya mülteciler gününün amacı mülteciler için bir rahatlama, bir eğlenme günü. Öyle değil. Hedef mülteciler değil burada. Hedef mültecilerin sorunlarını mülteci olmayan dünya kamuoyuna duyurmak ve onların anlaşılmasını sağlamak, dolayısıyla onlara daha sıcak davranılmasını sağlamak. Önce bunu söyleyeyim. Anlamı bu.

Mültecilere karşı tutumu nasıl Türkiye'nin?

Türkiye, 1951 Cenevre Sözleşmesine taraf bir ülke. Ama Türkiye aynı zamanda bir coğrafi kısıtlamayı sürdürüyor. Bugün bu coğrafi kısıtlamayı sürdüren Monaco, Türkiye ile iki Afrika ülkesi, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Madagaskar var. Son ikisi Afrika ülkeleri olarak daha geniş bir tanımla benimseyen Afrika Örgütü'nün sözleşmesine taraf ve dolayısıyla pratikte bir tek Monaco gibi Avrupa'da bir nokta gibi olan mikro bir devletle Türkiye gibi önemli bir devlet coğrafi kısıtlamaya taraf.

Coğrafi Kısıtlama ne anlama geliyor?

Her ülkenin uluslar arası hukuktan kaynaklanan bir sorumluluğu var. Sığınmak isteyen insanlara kapıları açık tutmak, sığınmacıya risk taşıdığı, zulüm gördüğü veya hayatının tehlikede olduğu ülkeye geri göndermemek. Buna Türkiye de buna uyuyor, ama Türkiye insanlar sığındıktan

sonra hangi ülkeden geldiklerine bakıyor. in geldikleri ülkeye bakıyor. Eğer Avrupa'dan geldilerse onlara 1951 Cenevre sözleşmesinin devletlere uyguladığı yükümlülüklerle uyacağını söylüyor. Cenevre sözleşmesine göre eğer bir kişi bir ülkede mülteci olarak kabul edilirse çok geniş haklar elde ediyor. Çalışma hakkı, oturma hakkı, seyahat belgesi, eğitim, iş kurma, mülkiyet gibi vatandaşlığa yakın haklar yani. Türkiye geniş kitleler için bundan imtina etmek amacıyla coğrafi kısıtlama koyuyor. Avrupa dışından gelenlere, Irak'dan İran'dan Afganistan'dan geldiyse diyor, mülteci de olsalar onlara mülteci statüsü veremeyeceğim.

BMMYK'nın üstlendiği en büyük görev bu noktada başlıyor sanırım.

BMMYK, 1960 yılından bu yana Türkiye'de, Türk hükümetinin sığınma sistemine katkıda bulunuyor. O sığınma sisteminin ya da sistemsizliğin yarattığı boşluğu doldurmaya büyük çaba sarf ediyor. Pratikte baktığımız zaman bizde 18 bin kayıtlı Avrupalı olmayan sığınmacı ve mülteci var. Bizim görevimiz Türkiye'deki fonksiyonumuz itibariyle birincisi, sığınma talep eden kişilerin mülteci olup olmadıklarını talep etmek. Çünkü Türkiye'nin böyle bir mekanizması yok. Ondan sonra, mülteci olduklarına kanaat getirdiklerimize üçüncü bir ülke bulmak. Türkiye'de kalamıyorlar çünkü. Türkiye'de kalıp yeni bir hayata başlayamıyorlar. 80'den bu yana istatistiklerimiz yaklaşık 80 bin kişiye bir üçüncü bulduğumuzu, hem o insanlar hem de Türkiye için bu sorunu çözdüğümüzü gösteriyor.

Peki çözüm bulunana kadar nelerle karşılaşıyor mülteciler?

Bizim olanaksızlıklarımızdan ötürü insanlar beklemek zorunda kalıyorlar. Önceden ilk mültekata ancak bir sene sonraya çağırıldığımız, randevu verdiğimiz zamanlar oldu. Şimdi 7-8 aya hatta en son 4 aya kadar indi. Başvurduktan sonra 4 ay sonra geliyorsunuz. Ama o dört ay nerede bekleyeceksiniz? Bu, büyük bir sorun. Bir de sadece Türkiye'de uygulanan bir vergi var. Zengin insanlar biliyorsunuz, mesela emekli İngilizler, Almanlar, orta sınıfın üstü insanlar geliyorlar, sahil kentlerinde, evler alıyorlar veya uzun kiralara yapıyorlar. Onlara uygulanan ikamet parası 6 ayda bir, 300 liranın üzerinde. Bu, çalışma hakkı vermediğimiz ekmek alacak parayı bulamayan insanlara uygulanıyor. Dünyanın hiçbir yerinde böyle bir uygulama yok. Bunun kaldırılmasını istiyoruz ama şimdiye kadar başarılı olmadık. Tabii bu koşullar karşısında bazı sığınmacılar kaçakçılara para verip Avrupa ülkelerine sığınayım diyor. Bu yola başvuranlar da maalesef yolda acılarla karşılaşıyorlar. Ölüm haberlerini duyuyoruz maalesef.

Peki kısıtlama uygulanmayan, mülteci statüsü verilenlerin durumu nasıl?

Cenevre Sözleşmesi uyarınca Avrupa'dan gelene karşı yükümlülük var. Zaten o da olmasa Cenevre sözleşmesine taraf olmanın hiçbir anlamı kalmamış olacak. Ama Türkiye'nin Avrupa'dan gelenlere de bir yasası hukuku yok. 70 milyonluk Türkiye'de İçişleri Bakanlığı'nın sayılarına göre Türkiye'deki mülteci sayısı kaç dersiniz, bunun doğru cevabı Türk Hukuku'na göre 43 kişi. Bunun

ların da 42 tanesini tanımıyoruz. Bir tanesi bizim kanalımla başvurmuş durumda, onu tanıyoruz. O da kabul edilmiş olmasına rağmen çalışma belgesi alamıyor, pasaport alamıyor. Her gün onun dertlerini çözmeye çalışıyoruz.

Karşılaşılan yasal ve kurumsal problemler neler?

Türkiye, başından beri, "nasıl olsa birleşmiş milletler bunlarla konuşuyor ve mülteci olduklarına kanaat getirdiklerini yolluyor" şeklindeki bir yaklaşım ile bugüne kadar bir yasa çıkartmış değil. Bir sığınma yasası bu ülkede halen yok. Yine

Av. Taner Kılıç

(Mültecilerle Dayanışma Derneği)

Kale Avrupa'nın etrafına sürekli ördüğü "hukuki duvarlar" ise büyük bir hızla inşa edilmeye devam ediyor

Siz aslında avukatlık yapıyorsunuz. Bunun dışında mültecilerle ilgili çalışmalarınız da var. Bunlardan bahsedebilir misiniz?

Avukatlığı profesyonel isim olarak yaparken mülteci alanında yaklaşık 10 yıldır "gönüllü" olarak çalışıyorum. Uzun süre Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi mülteci koordinatörü olarak çalıştım ve Türkiye'nin birçok yerindeki sığınmacı ve mültecilere hukuki destek vermeye gayret ettim. 2007 yılında yaşadığım şehir olan İzmir'de yeni bir insiyatif başlattık ve 2008 başında bu hareketin sonucu olarak Mültecilerle Dayanışma Derneği (Mülteci Der) kuruldu. Halen büyük oranda mülteci alanındaki çalışmalarımı bu dernek üzerinden yürütüyorum.

Mültecilerin yaşadıkları sorunlar genel olarak nelerdir? Bunlara nasıl çözümler getiriyorsunuz?

Mülteciler "insan" olmanın gerektirdiği ne kadar sorun varsa bunların hepsi ile ancak "yabancı" oldukları, dilini ve hukuk sistemini bilmedikleri bir ülkede baş etmeye çalışmaktadırlar. Başta İçişleri Bakanlığı tarafında zorunlu iskana tabi tutuldukları "uydu kentlerde" barınma sorunu olmak üzere, yiyecek, giyim, sağlık, çalışma, hukuki yardım, eğitim, dil vb sorunlar söz konusudur. Biz bir sivil toplum kuruluşu olarak hem bazı oluşturduğumuz kaynaklar ile direkt yardım yapmaya çalışırken (hukuki yardım, giyecek ve kısmen yemek yardımı gibi) bazı alanlarda ise bu konuda çalışan veya çalışması gereken kamu kuruluşları ve başkaca sivil toplum kurulu-

şularını harekete geçirmeye, onlara yönlendirmeye ve bu alanda bir koordinasyon sağlamak çalışıyoruz.

Hükümetin bu çalışmalara karşı tutumu nasıl? Destek görüyor musunuz ya da devletin koyduğu engellerle karşılaşıyor musunuz?

Hükümetin tıpkı diğer hükümetler ve siyasi partilerde olduğu gibi genel anlamda bu alana ilişkin yeterli bir ilgi ve bilgi içinde olmadığını düşünüyorum. Mülteci konusu her açıldığında bu konudaki tarihi referanslarımıza atıf yapılarak bir övünme söylemi içine girilmekte ancak günümüzde bu mültecilere tam olarak ne gibi yardımların yapıldığı ve yapılması gerektiği üzerine yeterince durulmamakta. Cumhuriyet Türkiye'sinde uzun yıllardır bu alanda politikaların belirlenmesi ve uygulamaya konulmasının az sayıdaki bürokrasi kesiminin insiyatifine bırakıldığını, bunun üzerinde de yeterince bir denetim uygulanmadığını düşünüyorum.

Bizim çalışmalarımızda psiko sosyal ve her türlü insani yardımın dağıtılmasında bir engel ile karşılaşmıyoruz ancak hukuki yardım yapmak istediğinizde burada devlet organlarının bazıları ve özellikle bahsedilen bürokrat kesimin kararlarına karşı bir mücadele içinde olduğumuzdan burada ciddi bir çatışma yaşadığımızı söyleyebiliriz. Özellikle iltica prosedürüne erişim, sınır dışı işlemini durdurma, "yakalanan yabancı" kişilerin tutuldukları ve "misafirhane" denilen gözetim yerlerinin koşulları hakkında çalışmalar yaptığımızda bir dirençle karşılaşmamız söz ko-

nusu. Genel anlamda devlet organlarının ve özellikle bu alandaki uygulamayı yürüten Yabancılar Polisinin sivil toplum kuruluşlarını bu alanda süreci "izleyen ve denetleyen" bir aktör olarak görmek istemediğini düşünüyorum. Diğer bir çok alanda olduğu gibi burada sivil toplum denetiminin her zaman denetlenmekten hoşlanmayan görevlilerce sempatik karşılanmadığı bilinmektedir. Bu nedenle geçtiğimiz dönemde bazı uygulamalar hakkında raporlar yazan sivil toplum örgütlerinin bu raporlardan sonra polis akreditasyon uygulamasına muhatap olduğunu, esasen sivil toplum ile birlikte yapılması gereken bazı toplantı ve çalışmalara bu akreditasyona göre davetle yapıldığı biliyoruz. Bu uygulamaya tepki olarak da çağrılan/çağrılmayan ancak bu alanda çalışan 7 hak örgütü olarak bu toplanılardaki akreditasyon anlayışı kalkana kadar, yani ayrımsız bu alanda çalışan tüm örgütler davet edilene kadar davet edilen çalışmalara katılmama gibi bir tavrımız var.

STK'ların durumunu nasıl değerlendiriyorsunuz? Diğer STK'larla olan çalışmalarınız ne durumda?

Türkiye'deki STK'lar da kamu kurumları gibi genelde bu alana karşı çok ilgili ve bilgili değildir. Ancak son on yılda STK alanında ciddi bir kıpırdanma ve kapasite geliştirme çalışmaları olduğunu görüyoruz. Bugün bir çok hak örgütü yani sıra sosyal ve insani yardım sunan çok sayıda STK bu alanda bir şeyler yapmaya çalışıyor. Türkiye genelinde ve bazı bölgeler özelinde bu

STK lar bir araya gelerek ortak toplantı ve çalışmalarını olabiliyor. Biz İzmir'de özellikle birçok STK ile birlikte dialog halindeyiz ve karşımıza bir sorun çıktığında bunu kısmen kamu kurumları ile irtibat yani sıra STK larla işbirliği içinde çözmeye çalışıyoruz. İzmir ve Türkiye'nin bazı illerinde özellikle Barolar başta olmak üzere birçok STK'ya yönelik eğitim ve biling yükeltme eğitim çalışmaları düzenledik. Önümüzdeki dönem STK lara ulaşma ve onları da bu alanda harekete geçirmek için yeni bir proje başlatmayı düşünüyorum.

Akdeniz'de ve Ege Denizi'nde süre giden bir mülteci sorunu da var. Bunlardan yazılarınızda söz etmişsiniz. Denizlerde yakalanan mülteci/göçmenler neler yaşıyorlar. Bizim kurumlarımızın tutumu ve onların yaşadıkları problemler nelerdir?

Denizde yakalanan kişiler en başta bir hayati tehlike atlatıyorlar. Hava ve deniz şartlarından ötürü ciddi ölümler yaşanabiliyor. Hava ve deniz şartları dışında özellikle Yunanistan'a geçişlerde sahil güvenlik güçlerinin kendi karasularına girmiş veya karaya ulaşmış kişileri illegal olarak geriye getirip Türk karasularına hayati tehlike oluşturacak şekilde bırakması (botun delinerek küreklerinin alınarak bırakılması gibi) söz konusu olabiliyor. Tabi insan kaçakçılarının son derece derme-çatma teknikler ile hayati risk oluşturacak şekilde insanları denizde kendi kaderlerine terk etmesine bağlı sorunlar da söz konusu.

Denizde yakalanan kişileri Sahil Güvenlik yakalar ise haklarında genelde iltica prosedürü işletilmemekte, adli süreç işletilmektedir. Ancak özellikle uluslararası sulara bir gemi bu şekilde kurtardığında bu kişilerin hangi ülkeye verilmesi gerektiği bile başlı başına bir sorun olmaktadır. Ege ve Akdeniz'de böylesi bir çok kriz konusunu biliyoruz.

sığınmayla ilgilenen bir kamu kuruluşu yok. İçişleri bakanlığı, emniyet genel müdürlüğü yabancılar şubesi, yani polislin bir dairesi ilgileniyor bu konuyla. Halbuki, bu konunun bağimsız, sivil ve bu konuda uzman bir kuruluş tarafından ele alınması lazım. Bu işler teknik donanım gerektiriyor. Mesela ben sizi karşına alıyorum konuşuyorum ve sizin mülteci olup olmadığınızı hakkında bir kanaate varıyorum. Belki sizin ses tonunuzdan hoşlanmadım. Bu adam yalan söylüyor diye karar verebilirim. O karar sizin geri gönderilmenize, kötü muameleye maruz kalmanıza ve belki de ölümünüze yol açabilir. Geldiğiniz ülkenin koşullarını, sizin durumunuzu düşünerek objektif bir karar vermem lazım. Bu da yılların bir emeği, birikimi ve tek bir kişi için harcanan uzun süreyi gerektiriyor.

Diğer dünya ülkelerinin tutumları nasıl?

Birçok batı ülkesi göçe ve mültecilere karşı zorluklar çıkartıyor. Biz bunları eleştiriyoruz, kavgasını yapıyoruz ama bu ülkeler aynı zamanda mülteci hukukunun geliştiği iltica konusunda en liberal uygulamaların da hali hazırda sürdüğü ülkeler. Dünya kamuoyu Türkiye'ye artık elini cebine atsin ve bu duruma katkısını arttırsın diyor. Avrupa ülkeleri diyor ki, Türkiye 17. büyük ekonomi ve Avrupa Birliği'ne girmek üzere müzakerelerde bulunan, Avrupa Konseyi'ne bağlı bir ülke. Dolayısıyla, bazı sorumluluklarını yapsın, coğrafi kısıtlamayı kaldırsın diyerek artık bazı ülkeler Türkiye'den mülteci kabul etmeyi durdurdular. Biz

de bu durumda onlardan gelen kaynaklarımızı arttıramıyoruz, kotalarımız düşüyor. Bütçe ve eleman sıkıntısı büyüyor gittikçe.

Ekonomik kriz de var bu arada...

Bizim 1950 yılındaki kuruluşumuzda ve 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde şöyle iyimser bir varsayım vardı: 2. Dünya savaşı sonrası yeni bir dünya düzeni kuruluyor ve artık Birleşmiş Milletler gibi bir örgüt var. Artık savaş olmayacak ve artık mülteci sorunları da ortadan kalkacak. Bu örgüt de, 2. Dünya savaşı sonrası mağdur duruma düşmüş yaklaşık 3 milyon insanın durumu için geçici olarak kurulmuştu. Bu sorunlar bittikten sonra kapılarını kapatacağı varsayılıyordu. Dünyadaki evrensel sorunlara yönelik kurulan diğer BM örgütlerinin kalıcı bir bütçeleri var ve genel BM bütçesinden para alıyorlar. Biz, geçici olduğumuz için ve ne zaman ne kadar mülteci olacak bu bilinemediği için bütçeden sabit bir pay alamıyoruz. Mültecilerle ilgili durumlar karşısında hesap yapıyoruz ve dünya ülkelerine çağrıda bulunuyoruz. Onlar da ellerini ceplerine sokuyor ve şu kadarını karşılıyor diyorlar. Yani %90 başı üzerine kurulmuş bir bütçe var. Bu da ekonomik krizlerden etkileniyor. Ekonomik kriz ülkeleri etkilediğinde en kolay başı yaptıkları yerden tasarruf yapmaya çalışıyorlar.

BMMYK'ya eleştiriler de var... Mülteciler.net'te bir yazıda geçti; BMMYK, mültecilerde travmaya yol açan, savaşı kutsayan, militarist bir oyun olan paintball oynattığı diye.

Dünya mülteciler gününde geçmişte

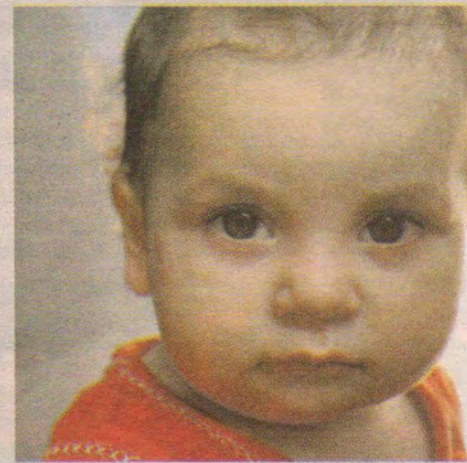
yapılan bir uygulama eleştirilmiş. Önceden söylediğim gibi, bu etkinliklere mülteciyi çağırıyoruz. Bunların amacı kamuoyunu bilinçlendirmek. O paintball hikayesi, yıllar önce bizim Cenevre'de oluşturulmuş okullara yönelik bir oyun ile ilgili. Bunda mültecilik anlatılmak için interaktif roller paylaşıyor. Siz sınır yöneticisi oluyorsunuz, ben bir mülteci oluyorum, ülkemden kaçıyorum. Olanları göstermek için drama şeklinde oynanan bir oyundu. Küçük bir parçayı Dikmen Vadisi'nde bir etkinlikte yaptık. Misafirlerimize bir ülkedeki mültecilerin zulümünden, şiddetten nasıl kaçtıklarını göstermek için bir firmadan kiraladığımız iki paintball tabancasını kullandık. Sınır yaptık, çadır yaptık ve mültecilerin kaçışını ve çektikleri zorlukları anlatmaya çalıştık. Yazan arkadaşımız mültecilere ikinci bir travma yaşattığımızı söylüyor ama orada mülteci yoktu. Mültecilere yönelik değildi ve etkili de oldu.

Festus Okey'i ve Dicle'de ölen dört mülteciyi hatırlamanızı istiyor bir de ..

Irak sınırında 4 mültecinin boğulması olayını bizim Cenevre'deki Genel Merkezimiz bir basın bülteni ile kınadı. Ancak bu basın bülteni Dışişleri ve Emniyet'teki muhataplarımızı oldukça mutsuz etti. Doğru dürüst araştırmadan böyle bir açıklama yapmakla suçlandık. Biz bu durumlarda diplomatik kınama veya kamuoyuna açıklamalar yapmanın ötesinde bir yaptırım gücüne sahip değiliz. Festus Okey'de olayını medyadan öğrendiğimizde de bir açıklama istedik. Bir insanın hayatına mal olan olaydan duyduğumuz üzüntüyü dile getirdik. Ya-

şamını yitiren kişinin kayıtlı bir sığınmacı olduğunu hatırlattık. Ve Türk adli ve idari makamlarından olayı adil bir biçimde araştıracağına olan inancımızı ifade ettik. Söz konusu sitedeki eleştirel yazının adil eleştiriler içermediğini düşünüyoruz. Türkiye'ye sığınan on binlerce kişi ümüdünü UNHCR (BMMYK) 'a bağlıyor. Uzun bekleme süreleri, red kararları, yerleştirecek ülke bulmaktaki güçlükler, bazı gruplar için çözüm bulmamızın önündeki engeller, sosyal hizmetlere erişememek, ikamet paraları... tüm bunlar insanlarda elbette hayal kırıklıkları, kızgınlık yaratıyor. Ama Türkiye'deki bu sorunları inceleme iddiasındaki bir makalenin, bu sorunların kaynaklarını soruşturması beklenirdi.

Öldürülen Çeçen komutanlar da sığınmacıydı sanırım...

sebebiyle uygulamaya konulamadı. Bazı çabalar var, eğitim konusunda da çabaları mevcut. Yasa çıkartılacağı, 2012 yılında coğrafi sınırlamanın kaldırılacağı da söylendi. Ama bunlar çok yavaş ilerliyor. Bir hareket var ama gönül istiyor ki bunlar daha çabuk gerçekleşsin çünkü o arada insanlar mağdur oluyorlar.

Teşekkür ederiz iyi çalışmalar dileriz.

Ben teşekkür ederim. •

Bazı belgelerin, pasaportun bulunmaması sınırlarda nasıl zorluklara yol açıyor? Zaten belge edinemeyecek kadar zor durumda olan insanlar için uygulanan uluslar arası bir uzlaşmaya varılmaz mı?

1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Statüsüne Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesine göre bir mültecinin sığındığı ülkeye pasaportsuz ve illegal olarak giriş yapması suç değildir. Zaten zulümden kaçan bir insanın legal ve normal yollarla ülkeye girmesi kendisinden beklenmemektedir. Ancak ülkemizde iltica prosedürüne erişim sorun olduğundan bu konuda sorunlar yaşanabilmektedir.

Kayıp Projesi nedir? Anlatır mısınız?

Son yıllarda Ege Denizi ve iki yakasındaki iki ülke özellikle kendi ülke vatandaşı olmayan Asya, Afrika ve hatta Uzak Doğu ülkelerinden gelen kişilerin göç ve iltica yolculuklarına sahne oluyor. Somali ve Sudan'da yaşanan iç savaşlardan tutun, Afganistan ve Irak savaşlarından, İran ve Suriye'deki rejimlerden, Sri Lanka'daki Tamil bölgesinden kaçan onbinlerce insan güvenli bir yer arayışında bu coğrafyada hareket halinde. Türkiye'nin 1951 Cenevre Sözleşmesine koyduğu coğrafi sınırlama gereği Asya ve Afrika ülkelerinden gelenleri mülteci prosedürüne sokmaması, var olan sığınmacı prosedürüne erişimin zor, eriştikten sonra da sürecin işleyişinin çok sancılı olmasından ötürü bu hareket halinde olan nüfusun büyük çoğunluğu Türkiye'ye başvuru yapmamakta. Önemli sayıda göçmen ve mülteci kendilerini Avrupa'ya götürme konusunda anlaşmış ve buna göre paraları verilmiş olmasına rağmen Avrupa karasularına giremediklerinden kendilerini Ege'nin kıyılarına veya İstanbul'a bırakılmış bulabiliyorlar.

Türkiye'yi transit ülke olarak kullanan bu asıl ana akım nüfus Yunan adalarına doğru ölümü

göze alan çok riskli yolculuklara çıkmakta, bu uğurda kendilerini insan kaçakçılarının insafına terk etmektedirler. Bu ölümcül yolculuğun sonucunda derme çatma tekne veya lastik botları kullanan kişiler ya deniz kazalarında ölmekte, ya bir ülkenin kolluk kuvvetlerince yakalanmaktadır. Hareketin doğudan batıya doğru olduğu göz önüne alınırsa; Türkiye, insan kaçakçılığı ile etkin mücadele etmediği suçlamasıyla eleştirilere maruz kalmamak için, Yunanistan ise ülkeye daha fazla "istenmeyen yabancı" sokmamak için sınırlarda çok ciddi fiziki tedbirler almış durumda. Öyle ki, Yunanistan sınırını artık sadece Yunan askerler korumamakta, "Frontex" denilen bir Avrupa gücü bu sınırların aynı zamanda "Kale Avrupa"nın sınırları olması nedeniyle fiilen korumaktadırlar. Kale Avrupa'nın etrafına sürekli ördüğü "hukuki duvarlar" ise büyük bir hızla inşa edilmeye devam etmekte.

Tüm bu karmaşa içinde hava ve deniz şartlarından ötürü ölmemiş ve bir şekilde Ege'yi geçerek Yunan karasularında lastik botlar içinde "yakalanmış" göçmen ve/ya mülteciler hukuki olmayan şekillerde ve çoğu zaman hayati bir risk oluşturarak uluslararası sulara veya Türk karasularına sınırdışı edilebiliyorlar. Türk tarafında ise yakalandıklarında onları çoğu zaman hiç de iyi olmayan şartlarda ve oldukça uzun süreli "misafirhanelerde" misafirperverlik geleceklerimize hiç de uygun olmayan sınırdışı edilme süreci bekliyor. Öyle ki, her iki ülkedeki bu gözetim altı şartları insan olan herkesin yüreğini sıratıyor. Türk tarafında yakalandıktan sonra iltica prosedürüne erişiminin önünde çok büyük önyargı dağları var, bunu gerçekleştirebilmek oldukça zor. Yunanistan tarafında ise iltica başvurusunu kayda geçirebilmek yine oldukça güç olduğu gibi, iltica başvurusu almanların kabul edilme oranı binlik kesirler içinde ifade edi-

liyor. Yani Yunanistan'da prosedüre girmiş olup da mülteci olarak kabul edilme ihtimali sıfıra yakın. Bu nedenle Anayasa gereği belli bir süre içinde sınırdışı edilemeyen göçmen ve mülteciler serbest bırakıldıklarından itibaren daha batı veya kuzey bir ülkeye gidebilmek için bekleme ve uygun bir fırsat kollamaya başlıyorlar. Bu bekleme süreci de yine parası olmayan bu insanlar için çok gayri insani koşullarda gerçekleşiyor.

İşte tam da bu iç karartıcı tabloda her iki ülkedeki hukuki ve idari kötü işleyiş, bundan da önemlisi bu kötü gidici genel kamuoyunun sessiz kalışına duyulan ciddi bir rahatsızlık söz konusu. Bu olumsuz tablodan rahatsız olan ve bunu kabul edilemez bulan her iki ülkedeki değişik mesleklerle sahip bir grup göçmen ve mülteci hakları savunucusu Ağustos 2008'de Sakız adasında bir araya geldi ve bu alandaki yoğun ihlallere dikkat çekmek, buradaki dram hakkındaki farkındalığı arttırmak üzere bir "grup" oluşturmaya karar verdi. Grup kendini her iki dilde aynı anlama gelen kayak / kayiki ismini verdi. İşte bu grubun Ağustos 2008 tarihinden itibaren beraber oluşturulmaya çalıştığı bir kampanya hazırlığı vardı ve kampanya nihayet 28 Şubat 2008 tarihinde "hepimiz aynı kayıktayız" sloganı ve İzmir, Atina, Sakız adası ve Midilli adasında eş zamanlı etkinlikler ile başladı. Grup içinde bulunan Bilgi Üniversitesinden Ethem Özgüven'in başkanlığı olduğu bir grubun çalışması ile kampanyanın görselliği hazırlandı. Akdeniz etrafında konuşlan 8 ayrı dilde birçok kartpostallar hazırlandı ve bunlar basıldı. 7 ayrı dilde ise 45 sn lik tanıtım filmleri hazırlandı. Tüm bunları kampanya için oluşturulan www.kayiki.net adresinden görebilmek mümkün. Kampanya kapsamında her iki ülkede önümüzdeki süreçte birçok etkinlik düzenlenecek.

İnsanların mültecilere karşı tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Sizce mülteciler ayrımcılıkla, dışlanmayla karşı karşıya kalıyorlar mı?

İnsandan insana değişmekte tabi. Her bir insanın sahip olduğu felsefi, dini, siyasi arka plana göre farklı tavırlar gösterilmekte. Ancak Türkiye'de henüz Avrupa ve ABD'de olduğu gibi mültecilere düşmanlık içeren ırkçı ve milliyetçi bir tepkinin olmadığını, ancak tedbir alınmazsa zaman içinde bu noktalara savrulabileceğimizi düşünüyorum. Halen bu konu gündemimizde çok az yer tutuyor ve bu alana ilişkin tartışmaların halen çok bakır olduğunu düşünüyorum.

Türkiye'deki hukuki yetersizliğin mülteci sorunları ile ilgili olarak durumu ağırlaştırdığını düşünüyor musunuz? Bu konuda yapmayı planladığınız çalışmalar var mı?

Ciddi bir hukuki eksiklik var. Anayasal ve hatta yasal bir koruma yok. Yani mültecilere yönelik neler yapılacağına dair Türkiye'de bir yasa bile yok. Önümüzdeki süreçte çıkarılması düşüncesi var. Bu yasanın hazırlanması ve tartışılması sürecinde diğer hak örgütleri ile birlikte lobi yaparak ve kamuoyu oluşturarak etki oluşturmayı ve yasanın evrensel standartlara ve insan onuruna uygun çıkması, uygulamanın da bu yönde olması için çalışmalarımız olacak.

Mültecilere yardımcı olmak isteyen okurlarımıza önerileriniz nelerdir? Kimlere, hangi kurumlara başvurabilirler?

Mülteci alanında çalışan STK lar ile irtibat ve çalışmalarına katılma konusunda girişimci ve ısrarlı olmalarını isterim. Gönüllülere yönelik kurumlarda içinde yapılabilecek bir çok iş var. Örneğin biz İzmir'de gönüllü üniversite öğrencisi gençlerle İzmir'de bulunan sığınmacı ve mültecilere temel dil kursu vermeye başlıyoruz. Bunun gibi yapılabilecek bir çok proje ve kampanya söz konusu olabilir. •

Kafesleri kır! Zincirleri parçala!

Kapalı ortamlarda yetiştirilen hayvanları kurtarıyor, deney laboratuvarlarını basıp, dirikesim mekanları sabote ediyor, bombalıyorlar, milyon dolarlık zararlar veriyorlar. Endüstriyel hayvancılığa, hayvan katliamına fena halde öfkeli. Onlar ha-

yatlarının merkezine insanların değil tüm canlıların özgürlüğünü koyuyor. Ambлемlerinde pati ve yumruk var. FBI tarafından dünyanın en tehlikeli "terör örgütü" olarak lanse edilen, El Kaide'den bile daha tehlikeli bulunan örgütün, Animal Liberation Front'un (Hayvan Kurtuluş Örgütü) dosyasını açıyoruz.

Bugün neredeyse tüm dünyayı bir panik havasına sokan ve Dünya Sağlık Örgütü'nün de çok ciddi uyarılarda bulunmasına sebep olan bir virüsle karşı karşıyayız. Domuz gribi virüsü... Hemen herkes bu konuda bir fikir, bir öneri ve hatta bir komplo teorisi öne sürerken ve kimse ne yapacağını tam olarak bilemezken, kimsenin duymadığı ve duymak istemediği birileri "biz size söylemiştik" diye fısıldıyor...

Domuz gribinin ortaya çıkışı, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümü'nden Prof. Dr. Tayfun Özkaya'nın da bir yazısında belirttiği gibi, "Olay aynen kuş gribinde olduğu gibi endüstriyel tarımın bir sonucudur. Hayvancılıkta bu sisteme fabrika tarımı da deniyor. Kapalı ortamlarda tavuk, domuz veya inekler sıkışık ortamlarda tamamen hazır kesif yemlerle, bazen birbirlerinin gübrelerini de yedirterek yetiştiriliyor. Bu sistemde üreti-

len hayvanların ürünlerinin besleme açısından insan için hastalık üretici özelliği bir yana bu sıkışık ortamın kuş gribi benzeri seri katiller üretmesi kaçınılmaz oluyor. Ülkemizde kuş gribi hep köy tavukçuluğu ile ilgili gibi görünmüştü. Hâlbuki bütün dünya örneklerinde sıkışık noktasının endüstriyel çiftlikler olduğu kesin bir gerçektir."

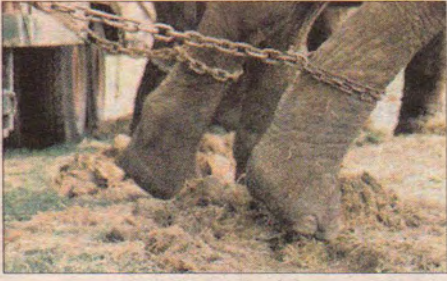
Ve yine buna benzer bir açıklamayı da Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Sağlık Enstitülerinden (NIH) bir uzman 2006 yılında dile getirmişti: "yoğunlaştırılmış hayvan besleme işlemlerinin çok sayıda hayvanı bir araya getirmesi nedeniyle, virüslerin karışması ve iletilmesi kolaylaşmaktadır."

Geçen ay, ALF Guadalajara'nın (Meksika Hayvan Özgürlüğü Cephesi'nin) bir hücresi eski eylemlerden ilham alarak hayvan özgürlüğü hareketinin dünyanın bütün türcüleri ve sömürücülerine bir tehdit olduğunu daha da

belirginleştirmek için bir eylem yapmaya karar verdi. Bu sefer hedef bir kasaptı; hedef tamamen yok edilecekti ve bu işten para kazananlara gözdağı verilecekti. 14 Mayıs sabahı buranın girişine 5 litre gaz döküldü, her yer sprey boyalarla boyandı, bir kibrit ve sonuç: her yer kül oldu. Artık bütün türcüler ve bu tür işyeri sahipleri ALF'in tehditlerini ciddiye almak zorunda kalacaktı...

ALF: Animal Liberation Front (Hayvan Özgürlüğü Cephesi), dünyanın dört bir yanında eylemlerine aralıksız ve güçlenerek devam ediyor. Güçleniyor, çünkü her geçen gün ALF eylemcilerini haklı çıkarıyor. Meksika'da ortaya çıkan ve tüm dünyaya yayılan domuz gribi öncesinde de, İngiltere'de ortaya çıkan ve yine tüm dünyaya yayılan "deli dana" hastalığı öncesinde de Hayvan Özgürlüğü Cephesi dünyayı kendi yaratıcı ve sert üslubuyla uyarmaya devam ediyordu.

Hayvan Özgürlüğü Cephesi (Animal Liberation Front), 1970'lerde İngiltere'de av sabotajı hareketinden doğar. Eylemciler avlara müdahale etme tarzındaki yasal taktiklerden, saldırılara uğraya uğraya, hapse atılıp, daha etkili taktiklere gerek duyunca, sabotaj biçimindeki yasa dışı taktiklere dönerler. Band of Mercy adındaki bir av sabotajı grubu dirikesim gibi sömürü endüstrilerini hedef almaya, mülklere zarar vermek için kundağıyla yönelir. Bu grubun kurucularından ikisi 1974'te tutuklanır ve bir yıl sonra serbest bırakılırlar. Biri muhbir olup, hareketi terk eder; diğer kurucu Ronnie Lee kanaatlerini derinleştirir ve doğrudan eylem mücadelesini tamamen değiştirecek yeni bir ultra-militan grup kurar, adını da Hayvan Özgürlüğü Cephesi (Animal Liberation Front - ALF) koyar. ALF 1980'lerde ABD'ye göç eder. Şimdi artık Rusya ve Meksika da

dâhil kırk ikiden fazla ülkede etkin olan uluslararası bir harekettir.

ALF gevşek bir biçimde grup grup insanlarla bağlantı halindedir. Merkezi bir örgütlenmesi yoktur. Anti-hiyerarşik ve bağımsız hücre topluluklarından oluşur. Bu insanlar yeraltına inip insan dışı hayvanlar lehine yasaları çiğnerler; gündüzden çok gecenin karanlığında çalışırlar. En önemli eylem tarzları hayvan özgürleştirilmesi eylemleri olup, bu eylem biçimi işkence altında tutulan ve özgürlüklerinden yoksun bırakılmış hayvanların kurtarılması ve rehabilitasyonu ile gerçekleşir. Diğer eylem biçimleri arasında sabotaj, yazılama, mülke ve araçlara zarar verme gibi eylemler gerçekleştirirler. ALF hiçbir zaman ve hiçbir koşulda insan dâhil hiçbir canlıya karşı şiddet uygulamaz.

ALF'in temel prensipleri ise şunlar:

1. Hayvanları bütün sömürü ortamlarından kurtarmak;
 2. Hayvan sömürsünden kar elde eden endüstrilere ekonomik zarar vermek;
 3. Kapalı kapılar ardında hayvanlara uygulanan canavarlıkların ve zulmün açığa çıkarılmasını sağlamak.
 4. İnsanlara veya hayvanlara zarar vermemek için gereken bütün önlemleri almak.
- Bu kuralları uygulayan herkes - hele de vegansa- ALF üyesidir.

"Adalet yoksa biz varız"

Günümüzde ALF eylemleri birçok ülkede aynı prensipler uygulanarak devam ediyor. Tamamen anonim bir görünümde asla bir liderlik söz konusu olmaksızın yapılan eylemlerde Meksika'dan İtalya'ya, ABD'den Şili'ye, İtalya'ya, Rusya'ya dek birçok ülkede hayvanların yaşadığı zulmün sona ermesi için aynı mücadeleyi yürüten insanlar görüyoruz.

ALF'in çıkışından günümüze dek geldiği noktada, tarihindeki en önemli olay kuşkusuz FBI tarafından dünyanın en tehlikeli "terör örgütü" olarak lanse edildiği 2000'li yıllardır. El Kai-de'den bile daha tehlikeli bulunan bu sözüm ona terör örgütü ne yapmıştır peki?

İlk olarak 1972 yılında eylemlerine başlayan bu hareket, 1996'dan beri ALF ve ALF'in kar-

deş örgütü sayılabilecek ELF (Earth Liberation Front) tarafından 600'den fazla "suç" işlemiş ve hayvan endüstrilerine 43 milyon dolardan fazla zarara sebep olmuştur. Yüzlerce özgürleştirme eylemi ile işkence altında tutulan ve tutsak edilmiş olan binlerce hayvanı doğal yaşam ortamlarına kavuşturmuştur.

Bu bilgi, hayvan refahı için çalışan ve ALF'in bu "sert" eylemlerinden duydukları rahatsızlıkları dile getiren, ALF eylemlerinin aslında hiçbir işe yaramadığını savunan Tom Regan ve Peter Singer gibi masa başı hayvan hakları savunucuları için de güzel bir yanıt olmaktadır.

ALF ve ELF, sistemin kendilerine karşı uyguladığı sert tedbirlere, üyelerinin faili meçhul cinayetlerde katledilmesine ve onlarca yıl verilen hapis cezalarına karşın tüm dünyaya yayılmaya devam ediyor. Sadece Amerika Birleşik Devletleri'nde 3 saniyede bir, bir denek hayvanı, kariyer yapmak isteyen bir tıp doktorunun tezi için işkence altında can veriyor. Yılda 50 milyon hayvan (yavru rakunlar, yavru foklar, tilkiler v.d.) sırf şatafat ve zengin şımarıklığı uğruna makatlarından elektrik verilerek, omurgaları kırılarak ve hatta canlı canlı derileri yüzülerek kürk sektöründe can veriyor. (Bu ve buna benzer tüm sömürü ve katliam uygulamalarını sanal ortamdan da rahatlıkla ulaşabileceğiniz Earthlings (Dünyalılar) adlı belgeselde detaylarıyla görebilirsiniz.)

Bir suçlu olarak görülen ve terörist ilan edilen ALF üyesinin tek isteği ve tek yapmaya çalıştığı şey, kürkü için kafasına sopalarla vurularak katledilen bir fok yavrusunu, kendi özgürlüğü ve canı pahasına kurtarabilmekten başka bir şey değildir.

ALF'in tarihindeki bir diğer önemli olay ise yaratıcı ve etkili bir ALF eylemi denebilecek Mars Company'e karşı gerçekleştirilen eylemdi. Bu eylem, 1984'te Hayvan Hakları Militanları (Animal Rights Militia) tarafından İngiltere'de düzenlendi. Mars çikolata şirketi, hayvanlar üzerinde korkunç diş çürütme deneyleri yapıyordu. Örgüt, basına Mars çikolatalarını zehirlediğini bildirdi. Şirket akabinde, ürünleri raflardan çekti ve epeyce para kaybetti. Daha sonra örgüt, bunun kandırmaca olduğunu, aslında ürünleri zehirlemediklerini açıkladı. Örgütün eylemlerine devam edebilme olasılığına karşı, şirket hayvanlar üzerinde deney yapmayı durdurdu.

AnimalLiberationFront.com adresinden üç ALF üyesi sorularımızı cevapladı

Hayvan özgürlüğü beyinleri değiştirmeye ihtiyaç duyar

Hayvan özgürlüğünü sadece vegan veya vejetaryen olmak sınırları içinde düşünmek doğru mu? Eğer vegan veya vejetaryen olmayan bir kişi de hayvan özgürlüğü mücadelesinin parçasıysa, bu kişinin samimiyetsizce davrandığını söyleyebilir miyiz?

Evet, samimiyetsizce davrandıklarını söyleyebiliriz, ama neden böyle yapalım ki? Ayrıca birisinin samimiyetsizce davrandığını söyleyen başka birisinin de gerçekten hayvanlara yardım etmek yerine zamanlarını ve enerjilerini başkalarıyla alakalı tartışmalar yaparak harcadığını ve bu yüzden kendilerinin de samimiyetsizce davrandığını (ya da ahlaken tutarsız veya ikiyüzlüce bir tavır sergilediklerini) söyleyebiliriz. Aslında hiç kimse ahlaken tutarlı değildir, olmamıştır. Hiçbir zaman. Hatta sözümona peygamber İsa bile. O halde ne gerek var? Çünkü birçok insan hak sahibi olabilecekler için kendilerinin hemen üstüne bir çizgi çekerken başka insanlar da üstünlük taslamak için kendilerinin hemen altına bir yere çizgi çekiyorlar.

Başkalarını eleştirerek enerjilerini harcayan bu insanlar "obstrüksiyonist" olarak bilinirler. Daha da önemli olansa bu tavırlarının başka insanların hayvanlara yardım etmelerine engel olması.

Eğer birisi hayvanlara yardım etmek istiyorsa bu kişilere cesaret verilmeli. Yaygın bir duruma örnek verelim: Her gün et yiyen ama et tüketimini yarı yarıya azaltmak isteyen birisi var diyelim. Bazı insanlar bu konuda destek olurlar. Bazıları bu kişinin vegan olması gerektiğini, hayvanlara hala zarar vermeye devam ettiğini söylerler. İstatistikler, et yiyen 100 insana et tüketimlerini yarı yarıya azaltmaları için sebep verilirse %30'unun bunu deneyeceğini söylüyor. %10'u başarılı olacaktır. Eğer et yiyen 100 insana vegan olmaları için sebepler sunulursa %10'da sadece %1'i bunu başarabilecektir. Hayvanlar için hangi tavır yararlı olmuştur? Özellikle de ilk gruptakilerin zamanla vegan olacakları düşünülürse.

"Bu yeterli değil" diyerek diğer insanları hayvanlara yardım etmekten men eden herkes hayvanların acı çekmesine suç ortaklığı yapmaktadır. İnsanlar bunu kendi egoları için yapıyor. ALF hayvanlara yardım etmek isteyen avcılarını listesini çıkardı. Onların gücünü kullanmamak hayvanların hayatlarına mal olacaktı, ve en azından bir avcı bizim sandıkları kadar kötü olmadığı-mıza karar verdi. O artık bir vegan.

Hayvan özgürlüğü hareketi beyinleri değiştirmeye ihtiyaç duyar. Beyinler komplekstir, farklıdır, ama çoğu nezakete cevap verir, hakarete değil.

Şu andaki koşullar göz önüne alındığında tekno-endüstriyel bir şehirde yaşayıp da kendine vegan diyen bir insan ne kadar gerçekçi olabilir?

Eğer veganizmi hayvanların asla acı çek-

mesine sebep olmayan bir tavırla yaşamak olarak görüyorsanız gerçekçi değildir. Ancak veganizmin dogmatik olmadığını anlar-sanız son derece gerçekçidir.

John Zerzan'ın ve Ted Kaczynski'nin teknoloji ve medeniyet karşıtı görüşleri Türkiye'de de giderek yaygınlaşıyor. Öte yandan Zeitgeist adındaki bir belgeselde tek kurtuluşun teknolojik yapılar içerisinde mümkün olduğu iddia ediliyor, bu yaklaşım da kafa karışıklığına sebep oluyor. Bu uç görüşleri kendi açınızdan nasıl yorumlarsınız?

Çözüm insan beyninde yatıyor, çevrede değil. Sözünü ettiğiniz görüşler hayvanların bir mülk olmaması gerektiği görüşüne ne uymaktadır ne de onunla çelişmektedir. Gelecek dünyadaki hissedebilen canlıların mutluluğu için yükselmekte olan olasılıklar içeriyor. Bu olasılıklar arasında hedonist aç ve hayvanları özgürleştirmek de var; çünkü bir laboratuvara et yetiştirmek daha az sağlıklı ve daha az maliyete sebep olan bir durum. Asırlar boyunca insanın tavırlarının değiştiğine şahit olduk, bu yüzden bunun mümkün olduğunu biliyoruz, hayvan haklarından yana bir tavır olduğunu biliyoruz. Martin Luther King'in şu sözlerini burada hatırlatabiliriz: "Tarihin oku uzundur; ama bu her zaman merhamete yönelmiş bir oktur".

Zerzan ve Kaczynski doğru şeylerden söz ediyor; ancak teknoloji veya medeniyet karşıtlığını savunarak zaman harcamak pek de tesirli bir şey gibi görünmüyor.

Monoteist dinler hayvanların insanlardan dolayı dünyada var olduğunu iddia ediyor, hayvanların insanlar için yaratıldığını söylüyor. Bu iddianın en belirgin niteliği herhalde kurban kesme ritüelinde görülüyor. Devletlerin, ekonomik çıkarlar söz konusu olduğu süreçte hayvan haklarını göz ardı ettiği bir gerçek; mesela, Türkiye'de avcılık, hayvan deneyler ve kürk çiftlikleri bakanlık tarafından destekleniyor... Bu şartlar altında sizce dindar ve milliyetçi bir insanın aynı anda hayvan haklarını savunması mümkün müdür? Bu gerçekçi bir şey midir?

Evet, uluslar ve dinler davranışlarını değiştirebilirler ve değiştirmişler de. Her büyük dinden din adamları dini metinlerini hayvan haklarını desteklemek için kullanmıştır. Büyük dinlerin güzelliği ve yanlışlığı şudur ki hepsinin ana metinleri farklı insanlar tarafından farklı şekillerde yorumlanmış-tır. Bu yüzden metinler (İncil, Kur'an vb.) sorun oluşturmazlar. "Öldürmeyeceksin" emrini anlamak için yeniden yorumlamaya gerek de yoktur.

Bu yüzden, hayvan haklarının dini çerçevede savunulması başka herhangi bir alanda savunmaktan pek de farklı değildir. İnsanlar hayvanların temel haklara sahip olduğunu kabul ettikten sonra dini metinlerini de inandıkları şeylere uyacak şekilde yorumlayacaklardır. Bugüne dek bu hep böyle oldu.

Acı çeken insanlar varken hayvanlar mı!

Tüm bunlardan sonra, mevcut sistemin analizini yapmaya bilgi ve birikimi yetmeyenlerden ALF'in amacına yönelik şöyle bir karşı çıkış duyabiliriz: "Milyonlarca insanın açlık, hastalık, fakirlik ve en önemlisi adaletsizlik yüzünden acı çektiği bir dünyada, kendilerini deney farelerinin özgürlüğüne adanmış akıllı bir karış havada olan şahısların oluşturduğu örgüt. Bütün hayatları boyunca hiç doktora gitmeden, ilaç kullanmadan mı yaşıyorlar? Kendilerinin de yarandığı buca bilimsel araştırmanın hayvan denekler olmadan yapılamayacağını farkındalar mı?"

Hayvan özgürlüğü mücadelesi verenlere yöneltilen bu tip soruların/tepkilerin yanıtları aslında çok basit: "Milyonlarca insanın, açlık, fakirlik ve en önemlisi adaletsizlik yüzünden acı çekmesi" tamamen yine insan türünün tercihlerinin ortaya çıkardığı bir sonuçtur. İnsan türü, türü bakımından, önce dünyayı ve sonra kendi türünü de dâhil olmak üzere tüm canlıları sömürmeye kendini adanmıştır. İnsan türü ekonomik, kültürel ve sosyal olarak tamamen sömürüye, adaletsizliğe, eşitsizliğe ve yok etmeye dayalı bir sistem kurmuştur. "Akıllı bir karış havada" olanlar ne yazık ki, dünya nüfusunun çoğunluğunu oluşturan ve bu sistemde acıya ve adaletsizliğe mahkûm edilmelerine rağmen, inatla bu sistemi savunanlardır.

Elbette ALF üyeleri de sağlıkları tehlikeye girdiğinde çeşitli sağıltım yöntemleri kullanmaktadır. Bu yöntemlerden biri de mecburen modern tıbbi yöntemler olacaktır. Fakat bugün bir ALF üyesi, modern tıbbi kullanmak zorunda kaldığı için, bu onun modern tıbbi tümüyle olumladığı anlamına gelmiyor. İnsan türü milyonlarca yıldır tüm aksiliklere rağmen varlığını sürdürerek bugünlere de kadar genlerini taşıyabiliyorsa bunu daha 100 yıllık taze bir geçmiş olan modern tıba borçlu değildir.

İlaç endüstrisinde son yıllarda yapılan bilimsel ve ciddi çalışmalar da göstermektedir ki, hayvan deneyleri % 100 doğru sonuçlar elde edilmesini sağlayamamaktadır. Pek çok ilaç klinik testleri bile geçse, bir süre sonra çok ciddi yan etkiler yüzünden piyasadan toplatılmaktadır. Hayvanlar üzerindeki sonuçların, insanlarla aynı etkiye sahip olmaya-
cağını dogmatik bir kafa yapısına sahip olmayan tüm bilim insanları kabul etmektedir.

Hayvan deneylerinin çoğu, hastalıklara tedavi bulmaktan ziyade, genel olarak iki farklı sebeple uygulanır. Birincisi, hayvan deneyi büyük bir ekonomik pazar oluşturmaktadır. Deney sektörü sayesinde pek çok firma büyük paralar kazanmaktadır. Alternatif araştırmaların yapılması engellenmekte ve hatta "endüstrinin kontrolündeki" bilim camiası alternatif yöntemlerden bahsedilmesine bile tahammül edememektedir. İkinci olarak, yapılan deneylerin çoğunun tez amaçlı, yani akademik kariyer için yapıyor olmasıdır. Tıpta uzmanlık alabilmek ve kariyer basamaklarını tırmanabilmek için gerekli gereksiz, yararlı yararsız binlerce tez hazırlanmakta ve sırf bu tezlerin yazımı için hayvan katliamı yapılmaktadır.

Son olarak muadil ilaçlar meselesi vardır. Piyasada pek çok ilacın muadili bulunmakla beraber her gün yeni bir muadil ilaç daha piyasaya sürülmektedir. Bunun tek sebebi, her firmanın pazara kendi ilacıyla girip, o pazardan pay alma mücadelesidir. Basit bir örnekle, bir eczaneye gidip, bir ağrı kesici sorduğunuzda size çeşit çeşit ilaç seçenekleri sunacaktır. Fakat yarın henüz ağrı kesici üretmeyen bir firma yeni markasıyla ağrı kesici pazarına giriş yapacaktır. İhtiyaç yoktur. Fakat kapitalist sistemin ihtiyaç gözetmez. Dolayısıyla, zaten piyasada bulunan bir ilacın muadilleri için de o firma hayvan deneyi yapmak zorundadır.

Türkiye'de Hayvan Özgürlüğü Hareketi

Türkiye'de hayvan özgürlüğü hareketi olup olmadığı sorusunu yanıtlamadan önce, genel olarak bir değerlendirme yapmak yerinde olacaktır. Türkiye topraklarında Osmanlı Devleti'nin son yıllarından itibaren özellikle İstanbul merkezli olarak bazı "hayvan hakları" dernekleri kurulmuştur. Fakat bu dernekler "hayvan hakları" mücadelesi yerine, hayvan refahına ilişkin çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmalar, hayvan deneylerinde kullanılan hayvanların acısının azaltılması, anestezi kullanımının sağlanması v.b. gibi koşulların "iyileştirilmesi" için çalışmışlardır. Daha sonraki yıllarda bu dernekler kapanmış ve bugün üstlerine yapışp kalan "deli hayvansever" imajının yaratıcıları çıkana kadar da hayvan hakları mücadelesi sesizliğe bürünmüştür.

Türkiye'de "hayvan koruma" dendiğinde ilk akla gelen üstte bahsettiğimiz "hayvanseverlik" hareketidir. Bu hareket, salt hayvan sevgisi üzerine kurulu, fakat geneli kapsamayan, sadece belirli hayvanları (kedi, köpek v.s.) koruması altına almaya çalışan bir harekettir. Bu nedenle de kimi zaman -kürk giyen bir hayvan sever gibi- saçma görüntülerin oluşması kaçınılmaz olmaktadır.

Hayvansever camianın genelde kadınlardan oluşması, ataerkil bir yapıya sahip olan toplumumuzda ciddiye alınmama nedenlerinden biridir. Hatta erkek egemen sistemin kadını ikinci sınıf olarak gören algısı nedeniyle, "kadın uğraşı" olarak görülen hayvanseverlik de ciddiyetsiz bir mücadele biçimi olarak görülmüştür.

2000'li yıllardan itibaren hayvan hakları hareketleri değişim sürecine girmeye başlayarak, daha sistematik bir işleyişe sahip olmuştur. Batı tipi mücadele örnekleri incelenmiş, çeşitli çeviri ve bilgilendirme süreçleri sonrasında ciddi yapılanmalar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Kısa adı HAYTAP olan Hayvan Hakları Aktif Güçbirliği Platformu, geçtiğimiz yıl içinde Türkiye Hayvan Hakları Federasyonu'nu kurarak hayvan hakları mücadelesinde örgütlü

ve hayvan hakları mücadelesinin alt yapısının oluşmaya başladığı söylenebilir.

Bu şartlar göz önünde bulundurulduğunda henüz hayvan özgürlüğü hareketinin Türkiye'de bulunduğunu söylemek fazlaca bir iyimserlik olur. Yeni yeni şekillenen ve temelleri atılan bir hayvan hakları mücadelesi söz konusuysun, hayvan özgürlüğü perspektifinde bir mücadele algısının ve pratiğinin henüz oluşmadığını söyleyebiliriz. Hatta ALF tipi örgütlenme ve mücadele pratiklerinin Türkiye topraklarında teorik açıdan bile hala birçok eksiği olduğu söylenebilir.

Bilindiği kadarı ile ilk ALF çevirisi (ALF Okuma Kitabı) 4 yıl kadar önce yayınlanan Elf ve Kara Umut imzalı çeviridir. Doğrudan Hayvan Özgürlüğü Hareketini temel alan bir yayın (web sitesi, dergi v.b.) olmadığı gibi, Hayvan Özgürlüğü Hareketi kendine ya Türkiye'de az sayıdaki Yeşil-Anarşistler (Eko-Anarşistler de diyebiliriz) içinde yer buldu ya da hayvan hakları gruplarında yer bulmaya çalıştı. ALF tipi örgütlenme ve mücadele biçimi, özü itibarı ile anarşist pratiğe ve teoriye dayandığı için ve Türkiye'de henüz tam anlamıyla yerleşmemiş bir anarşist hareket söz konusu olduğu için, Hayvan Özgürlüğü Hareketi kendine hayvan hakları grupları içinde yer edinmeye çalışmaktadır.

HAYVAN ÖZGÜRLÜĞÜ

mücadelenin önemli temsilcilerinden biri olmuştur. Bunun yanı sıra Yalçın Ergüdoğan yönetimindeki Dünya Yalnız Bizim Değil Platformu da özellikle sol camia içinden çıkan ve Sol'un hayvan hakları hareketine bakışındaki kırılmayı yansıtan önemli girişimlerden biri olmuştur. Hayvan hakları mücadelesi, mesleki uzmanlık dallarına göre de örgütlenmeler oluşturmaya başlamıştır. Bunlar içinde en önemli örgütlenmeler, İstanbul Barosu Hayvan Hakları Komisyonu ve Hayvan Hakları İçin Veteriner Hekimler Derneği (Hayhave-der)'dir. Bu alanda, Hayvan Hakları Eğitimcileri Birliği (Hayhebir) ve Türkiye Hayvan Deneylerini Önleme Çalışma Grubu da kurulmaya çalışılmış, eğitimcilerden ve deney sektörü ile bağlantılı çalışan (tıp doktoru, farmakolog v.d.) meslek mensuplarından yeterli destek ve ilgi görmediği için cılız girişimler olarak kalmıştır.

En nihayetinde, elinde finosu sırtında kürküyle sağa sola bağırıp çağırarak "deli hayvansever kadın" imajının artık yerinde yeller estiği

Türkiye'de henüz bir ALF tipi eylem (sabotaj, özgürleştirme v.d.) gerçekleştiril(e)memiştir. Gerçekleştirilmeye çalışılan fakat çok yetersiz ve cılız kalan birkaç girişim olduğu biliniyor. Fakat henüz Hayvan Özgürlüğü fikriyatı yeterince net anlaşılmadığı için olsa gerek, pratikte bir yansıması yok.

Şu süreçte Türkiye'de Hayvan Özgürlüğü Hareketi ile ilgili olarak internet ortamı dışında bir oluşumdan/pratikten söz etmek çok zor. 2006 yılında Türkiye'de ilk kez Hayvan Özgürlüğü temelinde yayın yapan Türkçe bir web sitesi [www.hayvanozgurlugu.com] kuruldu. Hayvan Özgürlüğü fikriyatını Türkiye topraklarına yaymaya amaçlayan bu web sitesi, özellikle 2008 yılının sonlarına doğru Cem C.'nin de katılımıyla oldukça verimli bir kaynak site haline dönüşmeye başladı. Cem C.'nin yoğun çeviri çalışmaları sayesinde artık düzenli olarak dünyadan ALF – ELF ve SHAC eylem haberleri, ALF çevirileri, önemli röportajlar vesaire güncellenerek yayınlanıyor.

Daha basit bir yaşama tarzına geri dönmek zorundayız

Ronnie Lee, 1970'lerde Hunt Saboteur Association (HSA-Av Sabote Grubu)'nun bir üyesiydi. Ardından Band of Mercy'i kurdu. 1974 yılı Ağustos ayında Ronnie Lee ve Cliff Goodman, Bicester'daki Oxford Laboratuvar Kolonileri'ne yapılan bir baskına katıldıkları gerekçesiyle tutuklandılar. Üç yıllık cezaları, bir sene sonra salıverilmeleriyle sona erdi. Hapisten çıktıktan sonra Goodman hayvan özgürlüğü hareketinin ilk ihbarcısı oldu. Ronnie Lee ise daha militanlaştı ve yeni bir özgürlük kampanyası için 30 eylemciyle işbirliği yaptı. 1976'da grubun ismi değiştirildi, Ronnie Lee daha tehditkar ama aynı zamanda merhametli bir mana vermesi amacıyla Animal Liberation Front ismini seçti. Ronnie Lee 1980'lerden sonra ALF basın sözcüsü oldu, bu yüzden de 1986'da 10 senelik hapis cezası aldı. Hapisteyken Arkangel dergisini kurdu. 1992'de cezasının 6 yıl ve sekiz ayını yattıktan sonra serbest bırakıldı. Şu anda görece daha arka planda ama hala daha hayvan özgürlüğü hareketiyle bağ-

lantılı bir biçimde hayatına devam ediyor.

Johnson & Johnson'ın Türkiye'deki yetkili isimlerinden biriyi yaptığımız bir tartışmada, Johnson & Johnson gibi büyük kozmetik firmalarının artık asla hayvanlar üzerinde deney yapmadığını söylüyorlar. Sıcc de kozmetik firmaları hayvanlar üzerinde test yapmayı bırakmış olabilir mi?

Bence kozmetikteki bütün yeni bileşenlerin test edilmesi kanun gibi bir şey ve bu testler de hayvanlar üzerinde yapılıyor. Kozmetik firmaları bunu kendileri yapmıyorsa da Huntingdon Life Sciences gibi şirketlere yaptırıyorlar bu testleri.

Türkiye'deki ALF sempatisanlarına ve hayvan hakları savunucularına bu süreçte öneriniz ne olurdu?

Yasal sebeplerle ALF eylemlerinin nasıl yapılması gerektiği konusunda öneri getiremiyorum. Ama şunu söyleyebilirim, halihazırda oturmuş bir hayvan hakları hareketinin olmadığı ülkelerde ALF eylemlerinin bir etki yaratması veya bunun sürdürülmesi pek mümkün değil. Türkiye'de, ALF eylemle-

rine girişmeden önce halkın eğitime odaklanarak hayvan hakları mesajını yaymaya çalışmak yapılabilir en iyi şey olabilir.

Günümüz yaşam şartları düştüğünde teknolojik endüstriyel bir kentte yaşayan ama kendini vegan olarak tanımlayan bir kişinin bu tanımı ne derece gerçekçidir?

Tekno-endüstriyel bir toplumda, insanların hayvan sömürüsüne öyle ya da böyle bulaşmadan yaşamak çok zor, bu yüzden elimizden gelenin en iyisini yapmak zorundayız. Bu elbette vegan olmaya çalışmak, sirkelere, hayvanat bahçelerine, at yarışlarına uzak durmak anlamına geliyor. Ayrıca organik olarak yetiştirilen yiyecekler yiyecek de önemli, çünkü tarım ilaçları vb. sebebiyle hayvanlar zarar görüyor, bunun yanı sıra kendi aramızda yerine toplu taşıma araçlarını kullanmak da önemli; çünkü çevreye ve yollardaki hayvanlara zarar veriliyor, hayvanların ölümüne sebep olunuyor.

Bir röportajınızda "Hayvan özgürlüğünü gerçekleştirmek için insanların davranışlarını

değiştirmek zorundayız, bunu yapmanın da iki yolu var - eğitim ve zor kullanma. Hayvanlara düzgün davranmasını istediklerimizi eğitmeli ve diğerlerini de mesela kanunlarla vb. ile öyle yapmaya zorlamalıyız" diyorsunuz. Türkiye'de ilk kez birkaç öğretmen bir araya gelerek Hayvan Hakları İçin Eğitimciler Birliği'ni kurdu. Fakat dünyanın diğer ülkelerinde bu tip (eğitim temelli) bir örgütlenmenin olmadığını gördük. Ya da ulaşamadık. Sizin bildiğiniz ve eğitim temelli çalışmalar yapan bir oluşum var mı?

Hayvan hakları için öğretmenlerle alakalı bir kuruluş bilmiyorum, bu yüzden bu fikir diğer ülkelerdeki öğretmenlerin de ele alacağı bir fikir olabilir. İngiltere'de hayvan haklarına inanan çok sayıda öğretmen var, bu yüzden onlar da sizinkine benzer bir kuruluş oluşturabilirler bu iyi bir şey olurdu. Burada olan şey şu; çeşitli hayvan koruma derneklerinden gelen temsilciler okullara giderek öğrencilere sunum yapıyorlar. Animal Aid bu olaya eğilen bir kuruluştur.

Psikiyatrist Cemal Dindar Kenan Evren'in 'Yargılanırsam intihar ederim' açıklamasını yeniHarman için değerlendiriyor.

Gerçek'in hayaletleri ve kangal köpekleri

Kenan Evren, "Eğer halk 'evet' der, geçici 15. maddeyi kaldırır, o zaman hiç yargılamaya da gerek yok, ben intihar ederim!" diyor. Kendisine epeydir 'mahallenin delisi' gözüyle bakılan, fakat kanımca özellikle 12 Eylül'ün en has ürünü AKP'ye karşı geliştirdiği anonim çelebi diliyle oyun-bozucu bir işlev üstlenmeye başlamış Kamer Genç, yine benzer bir işlevi yerine getiriyor. "Kahramanlık yapmasın. Kendisi büyük bir suçludur. Ona tavsiye ediyorum, hemen bugünden tezi yok intihar etsin." sözleriyle Evren'in restini görüyor. Bu iki restleşmenin ortasında beliren ise 12 Eylül'ün hakikatidir. Baba'nın yasaasının bedeli bir deli gömleği giyilerek ödenmiştir. Gazete köşebabalara ne denli ululama yapılsa çalısın... 12 Eylül 1980'den beri ömürlerine deli gömleği giydirilenlerin dili, zaman zaman bir var-yete kalabalığına dönüşse de, belirmeye başlıyor, işte: "Kral çıplak!" Üstelik üzerinde hala koruyucu zırları varken... O zırlar içinde gırtlıçplak!

12 Eylül ile ilgili tartışmalar bugünlerde yeniden alevlendi. Cuntanın liderinin söyleminde görünüp kaybolan aşikar hale getirmek tüm bu tartışmaları bağlayan Gerçek'in hayaletleriyle yüzleşmek için bizlere bir imkan sağlıyor olabilir. 12 Eylül ile birlikte başımıza ne geldiğinin; niye hala 12 Eylül Anayasası ile yönetildiğimizin, madem ki yüzde 92 Evet - bu toplumsal rıza ortayını her şeyin gerekçesi yapıyor; niye hala toplumun kılcal damarlarında dolaşan suçun yargı konusu yapılamadığının, buna rağmen zulmün anılarının hep bu talebi çağırmasının; idam mahkumlarının çeyrek asır sonra annelerine ulaşabilen veda mektupları! hatırimızdandır, niye toplum olarak siyasette ya da kültür üretiminde 12 Eylül'ün çeperinde tomurcuklanmış olanlarca belirlenmiş bir hayatı hala sürdürmek durumunda kaldığımızın ve bir türlü bu çemberi, 12 Eylül merkezli kendini buyuran ve en son, Diyarbakır zindanından geçmiş Ahmet Türk'ün televizyonda bir programda söylediği gibi temel ilişkisini bedenlerle, bedensel atıklarla, işkenceyle kurmuş Büyük Öteki'nin aurasını aşamayışımızın ipuçlarını, bizzat bu sürecin simgesel temsilcisi Kenan Evren'in geçmişi yeniden kurma gayretindeki söyleminde bulabiliriz.

12 Eylül Darbesi'nin yargılanma konusu yapılması gündeme geldiğinde "intihar ederim" sözü gazetelerde yer alan Kenan Evren'in anılarını okumak bu "bulma" çabası için nimet değerinde. 12 Eylül liderinin anılarını okudukça, aradan yirmi dokuz yıl geçmiş olmasına rağmen, toplumsal bilinç-dışımızı kuran ve hala biçimlendirmeye devam eden dilin 12 Eylül söylemi olduğunu görüyoruz. Kenan Evren, Aydın Doğan'ın ilk gözbebeği Milliyet'in adını verdiği yayınevinde basılmış altı ciltlik anılarının birinci cildinin önsözünde bu kurucu şiddetin-söylemin ipuçlarını vererek başlıyor geçmişi yeniden inşa etme işleminde:

"Bu Harekâtın muvaffak olmaması demek... bin seneye yakın bir zamandır bizim olan bu toprakların değişik ellere geçmesi, başka bir deyişle Türklüğün ve Türklerin, Asya'daki diğer Türklerin durumuna düşmesi demektir..."

...hayat hikâyemin yazılmasının da bir zaruret olduğunu takdir etmiyorum değilim. Zira Türk milleti haklı olarak kimdi bu Kenan Paşa, nereden gelmiş, nasıl yetişmiş, bugüne kadar nasıl bir hayat geçirmiş, neden ve nasıl bu Harekâtı yapmış veya daha doğrusu yapmak zorunda kalmış... şimdiki ve gelecekteki nesiller bilmek isteyecekti...

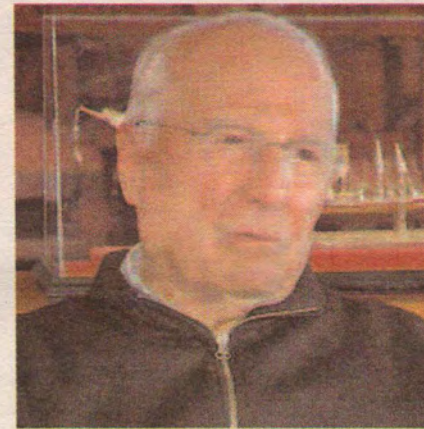
Acaba hayat hikâyeme hangi noktadan başlayayım diye düşünüyorum. Öyle ya, başlangıç neresi olsun?..."

Kenan Evren'in 12 Eylül ile birlikte aldığı rol ile ilgili kendiliğindenlik ve baht söylemi ilginç değil mi? Hayatını "birörnek", ya da patolojinin alanından selenen bir kavramla: "sempptom" olarak 'şimdiki ve gelecekteki' nesillerin 'bilmek isteyeceğini'-bunu, 'bilmeye zorunluluk' diye de okuyabiliriz- yazan Evren, bu istencin merkezine Harekâtı yapmak zorunda kalmışlığını yerleştiriyor. Tam da gelecek nesillere şöyle bir seslenişle; beni bir res-

sam olarak tanıyacak olsanız bile 12 Eylül Darbesinin lideri olarak hep istencinizin üzerindeki gölge olacağım!...

"Başlangıç neresi olsun?" diye soruyor, Kenan Paşa. Bir hayatın anlatımında, Kenan Evren'den bir edebiyatçı kurgusu beklemediğimize göre, başlangıç belli değil mi? Elbette doğumu olacaktır. Fakat sorunun anlamı daha ilk satırlarda anlaşılıyor. Sanırım bu anıların yazıldığı dönemde Cenk Koray ve belki başkalarının da popülarlığı majik bir uğraşı vardı: Atatürk'ün hayatında 19 rakamının rolü. Kenan Paşa da kendi hayatında 7 rakamının rolünü, "bu 7 rakamları hayatım boyunca birçok acı ve tatlı tarihleri oluşturacaktır", vurgulayarak başlıyor. Mustafa Kemal ile ilgili anlatılan 19 rakamı, Kenan Evren'in kendisiyle ilgili 7 rakamı ve işte evrildiği yer: Akif Beki'nin ejbet hesabıyla Erdoğan'ın "seçilmiş kişi" olduğunu vaaz eden çalışması!.. Artık her yerde ve her şeyde 12 Eylül'ün kurduğu çeper çatlak vermeye başlıyor ve tam da gizlenmesi gereken yerde "İşte buradayım!" diyor.

Kenan Evren'in gerek anılarının kurgusunda, gerekse hayatını anlatışında bu Atatürk özdeşleşmesi ana gövdeyi oluşturuyor. Bu biçimsel özdeşleşme, içeriğin kolayca boşaltılmasına da vesile oluyor. Aynen 12 Eylül Atatürkçülüğünün Kema-

list devrim ilkelerinin birbir çökertilmesiyle sonuçlanmasında olduğu gibi. Bu yarıyla bakıldığında, Kemalist proje ile sorunları olduğuna açıkça ifade etmiş İslamci siyasetin iktidarda olduğu dönemde verdiği tahribatın katbekatını 12 Eylül dönemi vermiştir. Kenan Evren söylemi, Cumhuriyet'in kurucu ilkelerinin içeriğini boşaltıp, hemen her ilkeyi zıttıyla da doldurulabilir boş zarf haline getirmiştir. Özal ve Erdoğan dönemlerini, o zarfların içinin neoliberalizmle doldurulduğu dönemler olarak da görebiliriz. Bu yüzden, her iki dönem de 12 Eylül'ün has ürünleri olarak görülebilirler.

Siyaseten gerçekleşenin anlatıda, mesela şu iki çocukluk anısında da gerçekleşmesi-tarlayı koruyan ile zevk için vuran arasındaki ayrımın belirişi- 12 Eylül'ün yıkıcı-kıyıcı damarını anlamada sembolik değere sahip. Mustafa Kemal'in çocukluğu ile ilgili şu anı: babasını kaybettikten sonra kızkardeşi Makbule ile dayısının yanında kalır. Orada bakla tarlasında tarla bekçiliği vardır. Kargalara karşı.. Kenan Evren de daha anılarının başlangıcında, "Öyle ya, başlangıç neresi olsun?", çocukluğunu anlatıyor. Ve dil, en ilkel yerinden diriliyor. Atasözünün söylediği gibi: yedisinde neyse yetişsinde de... Tarlayı kargalardan koruyan Mustafa ile özdeşleşme hikâyeleri anlatılan küçük Kenan'ın kuşlarla macerasına girsek:

"İlkokul çağında en çok zevk aldığım şeyler arasında sapanla kuş vurmak gelirdi. Tatil günleri birkaç arkadaş ellerimizde lastik sapanlarla mahalleler arasında dolaşır, ekseriya serçe vurur, eve getirirdim. Yine günlerden bir gün kuş vurmak için dolaştık, dolaştık fakat hiç serçe vurmamam. Eve boş dönmek için, yakınımdaki bir kumruya nişan aldım, sapanı çektim ve kumruyu vurdum. Kuş yere düştü, yanına gittim ve elime aldım. O an içime bir acıma hissi geldi, vurduğuma pişman oldum. Ölmek üzere olan kumruyu elimle okşadım, Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

başından öptüm ve başını koparmadan orada bıraktım. Bu olaydan sonra da bir daha kuş avlamadım."

Ölmek üzere olanın başını kopartmama iyiliği! Ya da bir daha kuş avlamamak!

Acaba?...

Erdal Eren'e, 13 Aralık 1980'de, tam da Kenan Evren'in epey zamandır idam cezasının uygulanmadığından yakındığı dönemde kıyıldı. Kenan Evren, idamların hukuk ölçütlerine göre değil, başka hesaplarla, 'bir sağdan, bir soldan', uygulandığını daha sonra itiraf edecektir. Dönemin ruhunu ele veren cümle ise "Asmayalım da besleyelim mi?"dir. Cümlelerin soru halinde ifade edilmesi, cevabının bu soru işaretinin çengeline asılı kalmasıyla ve muhatapını sorguya almasıyla, cunta döneminin genel söylemine uygundur. Ötekinin hiç değilse susarak onaylamasına izin veren bir boşluğu da yatarak!..

Erdal Eren, asıldığında on yedi yaşındaydı. Hakimlerden Ahmet Turan, Erdal'ın idamından yirmi altı yıl sonra verdiği röportajda delillerin yetersiz olduğunu, cunta ortamının baskısıyla kararın alındığını, yaş tesbiti için kemik ölçümüne dahi izin verilmediğini söyledi. Yani bireyle toplumsal siste-

min ilişkisini düzenleyen hukuk dili yok sayıldı, kelam yıllar sonra karar vericilerin itiraflarında ger döndü, direk eylem, idam, gerçekleştirildi. Dilin yok sayıldığı mecranın gelecek zamanda ne ile doldurulduğunu da Gülten Akın yazdı:

Büyü de baban sana
Baskılar işkenceler alacak
Kelepçeler gözaltılar zindanlar alacak
Büyü de
Büyüüp onyedine geldiğinde
Büyü de baban sana
Idamlar alacak
Bir de Erdal'ın ailesine yazdığı mektupta söyledikleri var:

"Sevgili annem, babam ve kardeşlerim;
Cezaevinde yapılan (neler olduğunu ayrıntılı bir biçimde öğrenirsiniz sanırım) insanlık dışı zulüm altında inletildik. O kadar aşağılık, o kadar canice şeyler gördüm ki, bugünlerde yaşamak bir işkence haline geldi. İşte bu durumda ölüm korkulacak bir şey değil, şiddetle arzulanan bir olay, bir kurtuluş haline geldi. Böyle bir durumda insanın intihar ederek yaşamına son vermesi işten bile değildir. Ancak ben bu durumda irademle kullanarak, ne pahasına olursa olsun yaşamımı sürdürdüm..."

Gülten Akın'ın şiiri neyi deşifre ediyor? Gerçek'i. Erdal'ın idam edilmesinin bizzat Erdal'ın yargılanma süreci ile bir ilgisi olmadığını. 12 Eylül darbesinin, özellikle bu idamın sembolik gücüyle de, kendi Gerçek'ini ülkenin geleceğine yazmakla kalmayıp kazıdığını. Dil, zulümle kuşatılmıştır ve Gerçek, ancak hegemonun lapsuslarıyla; yani tüm hemasetiyle meydanları dolaşan, Atatürk devrimlerinden söz açıp hadislerle konuşmasını sürdüren cunta liderinin söyleminde görünür olacaktır. Mesela şu öykü: belki rivayet, belki gerçektir ve uydurulmuşsa, 12 Eylül'ün çekirdeğine yerleşmiş olanı yakalamak konusunda gerçekten daha gerçek-

tir: Kenan Evren'in, yurt gezisi sırasında uğradığı bir şehrimizde kendisine bir çift köpek hediye edilir. Konuşmasını alışılmış mecrada başlayıp bitirdikten sonra şöyle tamamlar: "Sağolsun hemşehrilerim bana iki kangal köpeği hediye ettiler... onlara baktıkça sizleri hatırlayacağım."

Sürünün şefinin sürü ile kurduğu ilişkinin doğasına dair Gerçek'in korkunç yüzü: lider ve sadık halkı ! kangal köpekleri...Her despotik liderin dilindeki millet-hemşeri vesaire yüceltmesinin altmetri bir anlık da olsa güzide bir Anadolu şehrinin meydanında böylece belirmiştir: dinleyenlerin arzı, arz/usu 'kurtarıcı lider'le özdeşleşmekken ilişkinin despotik yapısı 'yüce millet'i insanlığından etmekte, liderin nazarında sadık köpek imgesine dönüşmektedir...

"Yani çoğu zaman kalkıyorduk ki... yarabbi canımızı al bizi bu işkenceden kurtar... bunu bütün şimimiyetimle söylüyorum. Çok insan da öyle düşünüyordu. Yani her gün dayak, her gün işkence, her gün zulüm... mesela bizim her tarafımız sinsiya... kollarımız da... Tabi uzun uzun anlatılması gereken... ben... yani kimsenin hayal edemeyeceği bir şeyle kaldık... Diyarbakır'da..." Ahmet Türk, 32.Gün, 28 Mayıs 2009

"Evren, 12 Eylül koşullarında "Yapacak başka bir şeyimiz yoktu" dedikten sonra şöyle devam etti: "12 Eylül'ü halk desteklemiştir. Yüzde 92 oy bunun kanıtıdır. Şimdi aynı yolu kullansınlar, halka sorsunlar, diyorum. Eğer halk 'evet' der, geçici 15. maddeyi kaldırır, o zaman hiç yargılamaya da gerek yok, ben intihar ederim!"

Fikret Bila, Milliyet, 26 Haziran 2009

Evren ve benzeri despotik liderlerin Şefin yasaasının bedene nakşedilmesi-işkence- işlemleri içini doldurdıkları 'kurtarıcı hegemon' rolünün öteki yüzü şudur: darbeci generalden başka değil, şef-kar. Darbelerin generalleri Baba rolü ile donatmadığının, despotik bir şefe dönüştürdüğünün en önemli işareti nice askeri darbe yaşamış bu halkın bildiği kadarıyla hiçbir generale Baba diye seslenmemiş olmasıdır. İçlerinde bir tek Cemal Gürsel dilde bu rolle anılmaya yaklaşmış, o da şefle baba arasında bir yerde asılı kalmıştır: Cemal Ağa. 12 Eylül döneminde halk Müslüm Gürses ve Orhan Gencebay gibi arabesk kültür temsilcilerine baba diyerek, aslında Kamer Genç'in son çıkışına kadar gelen bir manevra da yapmıştır. Kenan Paşa'nın ressamlığı döneminde sardığı nü resimler ile despotik uygulamaları sırasında elektrikler, copla, küfürle, dayakla 'girilip çıkmış' bedenlerin bir bağı olsa gerektir. Bu arada yine aynı dönemlerde egemen dil açısından hiç kabullenilmeyecek şeylerin de olduğunu, o dil için epey 'uygunsuz' kişilere paşa lakabı verilmeye başlandığını unutmayalım.

Kenan Evren'in kendi eylemini 'yargılanamaz' ilan etmesi, yargı konusu olduğunda da kendi bedenini ancak kendisinin yok edebileceği bildirisi, bu haliyle, 12 Eylül ve sonrasında başımıza hangi taşın düştüğünün açık bildirisi de. Freud'un Totem ve Tabu'da, sürü halinden çıkıp topluma dönüşme için elzem gördüğü ve bilinen tüm kültürel birikimimizin temelini koyduğu "ilk cinayet" mitosuna, dolayısıyla insanın insanlaşması macerasına karşı duran, dolayısıyla kuşaklar arasında despotik sahip-sadık köpekler' ikiliği dışında kurulabilecek ve içinde sevgi ve saygı barındıran her türlü ilişkiyi sahnedi kovan bir söylemle karşı karşıyayız. Yalnız 12 Eylül'ü yapanların değil, 12 Eylül'ün ürünü de olanların hala istemediği ve direndikleri süreç; süründen topluma, şeften babaya, sadık köpeklerden oğullara ve kızlara dönüşme, yani insanlaşma serüvenimizdir.

Bu yüzden, bu 12 Eylül çemberinin kırılması için, cezaevleri arasında ayrım yapacak kadar toplumsal bedeni parçalamış bu hayaletle yüzleşmek ve yeni bir toplumsal sözleşme yapabilmek için öncelikle ve acilen, her türlü despotün şeflik payesinin sökülmesi, dilin-yargının alanına çağırılması ve yargılanması gereklidir.

Evet! Yargılsınlar...

Bomba yer misiniz?

Kimyasallarla ve genetik müdahalelerle bombaya dönen besinleri insanlar para vererek alıyor, yiyor, çocuklarına yediyor. Hayatı her geçen gün daha yaşanmaz hale getiren şirketler ve iktidarlar, genetiği değiştirilmiş gıdalarla doğaya tecavüz ederek özürlü bir gelecek yaratıyor.

Medeniyetin doruğuna doğru koşar adımlarla ilerliyoruz. İlerleme, modernleşme diyerek yücelttiğimiz ne varsa bizi alaşağı ediyor. Modern insan, kendi eliyle yaptığıyla keyiflenip doğaya kafa tutmakla övünürken, damarlarından tüm vücuduna yayılan, iliklerine işleyen yapay tatlandırıcılar ve keyif yapıcılarla kafası güzel bir çağın tadını çıkarıyor. Yeni nesil gerçek domatesin, gerçek elmanın tadının, kokusunun nasıl bir şey olduğunu bilmiyor. Hormonlu yiyeceklerle, genleriyle oynamış besinlerle açlığını gideren çürük bir nesil yetişiyor.

Köylü, şehrin ısıltısıyla hipnotize edilip, köylerdeki yıldızlardan ay ışığından kopartılarak metropol denen kanalizasyona getiriliyor, ciğerine çektiği kesif kokuyla afallasa da zaman içinde şehrin üzerinde yükseldiği leş kokularına alışarak şehirli oluyor. Köylüler ihtiyaçlarını şehre inip alıyor, tarım çiftçinin değil büyük şirketlerin, makinelerin hükmü altında. Çiftçiler, daha evvel "organik sebze" denildiği zaman şaşkın şaşkın baskarken artık saf toprak, su, tohum bulamaz oldu. Kimyasal gübreler, ilaçlar, hormonlar kocaman sorun iken genetiği değiştirilmiş gıdaların çağı da başlamış oldu. Çiftçi kendi tohumunu çıkaramaz olmuş, genetik yapısından dolayı ikinci kez kullanılamayacak ya da kullanım hakkı patentlenmiş tohumları ekiyor. Kendi tohumunu biriktirip bir sonraki sene kullanamayan çiftçi, üretici kimliğini yitirmiş durumda. Her şey gıda tekellerinin, makinelerin kontrolüne giriyor.

Akrep genli domates

Genetiğiyle oynanmış gıdaların adını bir süredir daha sık duyar olduk. Genetiği Değiştirilmiş Organizma (GDO), biyoteknoloji ile farklı organizmaların genlerinin evlendirilmesiyle ortaya çıkan yeni ürüne verilen isim. Amaç, istenilen tatta, kokuda, şekilde, renkte vs. dayanıklı, "kaliteli" ürün elde etmek. Soğuğa dayanıklı bir domates elde etmek için domatese köpekbalığı geni transfer edilirken, ürünü zararlılardan korumak için akrep geni naklediliyor. Sebze ve meyvelere nakledilen genler arasında "ihtiyaca göre" domuz geni ve insan geni de bulunabiliyor.

GDO katkılı maddeler, GDO bazlı gıdalar hayatımızda uzun süredir var. Bunlarla ilgili sorun devam diyorken, insanlar uzun yıllardır neredeyse her gün GDO katkılı ürünleri tüketirken artık doğadan alıp doğal diye tüketebileceği ürün bulamayacak duruma

geliniyor. Buğday, pirinç, mısır, ayçiçeği, şeker pancarı, patates, ıspanak, soğan, sarımsak, karpuz ve elma gibi doğal diye uzandığımız ürünler genetiği değiştirilmiş tohumlardan elde ediliyor.

Daha kaliteli olacağı iddia edilen GDO'lar devasa bir tehlike. Daha şimdiden kansere, kısırlığa, alerjiye, bağışıklık sisteminin zayıflamasına yol açtığı tartışmaları sürerken, genetik değişim gibi, etkileri uzun bir sürenin ardından görülebilecek, şimdiden tespit edilmesi mümkün olmayan muhtemel çarpıklıkları düşünmek ürkütüyor. Farklı genler biraraya gelerek bambaşka özellikler kazanabilecek; bu ise GDO'ların, doğada etkileşim halinde olduğu diğer bitkilerde ve o ürünleri tüketen insan ve hayvanlarda farklı tuhafıklar yaratabilecek. Zaman içinde insan, hayvan ve bitkilerin soy kütüğüne işlenerek nesilden nesile aktarılacak.

'İslah' adına bozgunculuk

2006'da Meclis'ten geçen Tohumculuk Yasası ile tohum üretimi yurtdışından çeşitli şirketlere teslim edilerek, çiftçilerin inisi-

yatifi ortadan kaldırılmış, tohumların büyük tohum tekellerinin eline geçmesine neden olmuş ve genetiği değiştirilmiş tohumların önünü iyice açmıştı. Bu yasayla çiftçilerin kendi arasında tohum paylaşması engellenerek, çiftçilerin kendi bölgelerinin dokusuna uygun, kaliteli ve verimli tohum kullanmalarının önü iyice kapatılmıştı.

GDO'ların önünü açan yasanın ardından, bu yıl Mayıs ayında Milletvekillerinden ve Tübitak temsilcilerinden oluşan bir grup ABD'ye "GDO ve tohum gezisi" olarak tanımlanan bir görüşmeye gitmişti. Bu görüşme Sağlık ve Gıda Güvenliği Hareketi'nden Kemal Özer tarafından "genetiği değiştirilen ürünlerin Türkiye'de satılmasının yasallaştırılmasına yönelik ikna gezisi" olarak yorumlanmıştı.

ABD'nin başını çektiği GDO üretiminin tüm dünyaya yayılması için çaba harcıyor. Yaygınlaştırma politikası GDO'nun daha kaliteli ve daha ucuz gıda üretimi için gerekli olduğu söylemi üzerine inşa ediliyor. Kimi Avrupa ülkelerinin de içinde bulunduğu pek çok ülke GDO'ya hayır, diyor. Türkiye heyetinin ABD gezisi sırasında İskoçya Çevre Bakanı da "Biz, GDO karşıtı diğer tüm uluslarla omuz omuza durmaya ve insanlarımız istediği için mücadele etmeye hazırız" diye açıklama yapmıştı.

Monsanto: Yaşamı patenleyen şirket

GDO meselesinin diğer boyutu da tekelleşme. GDO üreticisi birkaç biyoteknoloji şirketi kendi icatları olan tohumların piyasasını ellerinde tutuyor. Şimdilik kullanım alanını genişletmek için ucuza tohum satan bu şirketler tekeliyetlerine dayanarak fiyatları arttırıyor. Şirketler, patentledikleri tohumlar için özel olarak ürettikleri zirai ilaçları da pazarlayacak; "terminatör geni" taşıyan kısır tohumları bir sonraki sene de üreticilere satarak karlarına kar katıyor olacak.

Bugün Avrupa ve dünya tohum piyasasını ele geçirmeye çalışan başlıca şirketlerin isimleri Monsanto, DuPont ve Syngenta. Bu şirketlerden Monsanto bu pazarın çok büyük bir dilimini elinde tutuyor. Monsanto'nun "üçüncü dünya ülkeleri"ndeki çalışmalarını gözlemleyen Dr. Aydın Salih, çiftçileri kısır, ikinci sefer ürün veremeyen tohumlarla kendisine

bağımlı hale getiren şirketin tepkile üzerine "terminatör geni"ni geri çekmiş ve onun yerine modifiye edilmiş farklı bir genle tohum üretmiş. Dr. Salih Aydın'ın şirketin hilesini şöyle anlatıyor: "Terminatör geninin yerine 'Traitor (Hain) Geni' gelmişti. Bu tohumlar bir sonraki hasat için tohum olarak kullanılabiliriyordu, ancak iş meyve vermeye gelince değişiyordu. Bu sefer de bu tohumlardan ürün elde edebilmek için sadece Monsanto tarafından üretilen ve bu bitkileri stimüle eden özel kimyasal bileşimin kullanılması gerekiyordu. Böylece şirkete olan tarımsal bağımlılık eskisi gibi devam ediyordu."

Biyolog Salih Aydın'ın 2006 yılında Haber Ajanda Dergisi'yle paylaştığı tecrübeleri Monsanto'nun ve diğer kapitalist şirketlerin nasıl bir ruha sahip olduğu konusunda bizi bir kez daha hayretlere düşürüyor: "Oldukça geniş bölgelere da-

Başbakan Yardımcısı Cemil Çiçek, geçtiğimiz ay Tarım ve Köyşleri Bakanlığı'nı adının Tarım ve Gıda Bakanlığı olarak değiştirileceğini bildirerek çeşitli açıklamalarda bulundu. Bu açıklamalar arasında GDO da vardı. Çiçek, açıklamasında "Genetiği değiştirilmiş bitkilerin izinsiz kullanımı, biyolojik çeşitlilik merkezleri ve organik tarım yapılan alanlara yakın üretimlerle bebek mamaları ve küçük çocuk ek besinlerinde özel amaçla geliştirilenler hariç kullanımı yasaklanmıştır. Dolayısıyla bu alandaki bir başıboşluk, düzensizlik ortadan kaldırılmış olacaktır." diyordu. Oysa başıboşluğun ve düzensizliğin kaynağının GDO'ların bizzat kendisiydi. GDO'lar küçük çocuk besinlerinde kullanılsa dahi çocuklarını emziren anneden çocuğa geçebilecek, hayvan yemi olarak kullanılmaları takdirde hayvanlara ve dolayısıyla hayvan ürünlerinden yine insanlara geçecek, böcekler aracılığıyla tozlanmayla diğer tarım alanlarına taşınacak.

Muhafazakar kafalar, canlıların geleceğini tehlikeye sokan, suyu, yiyeceği, havayı kendi tekelleri altına almaya çalışan girişimlere karşı olan hareketleri "solcu ve anarşist zirvaları" diye nitelerken, meselelerin sağlamasını kendi inançlarıyla yaparlarsa yine aynı sonuca ulaşacakları bilincinde değiller. İnançları, kitapları para endekslendiğinden tanrısal emirlerini tuhaf bir biçimde okuyan ve kitabi emirlerden anlamak istediklerini anlayanlar ciddi bir gelişkinin ağına düşmüş durumdalar. Sadece gıda da değil pek çok alanda "ıslah" adına bozgunculuk yapanlar, kendilerine saf bir şekilde verilmiş olanı bozup kendi elleriyle hastalıklı bir şey yaratmaya girişiyorlar.

Bomba değil yiyecek!

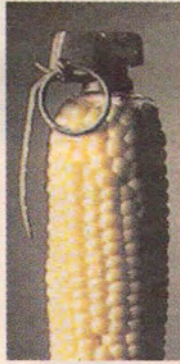
"Food Not Bombs" (Bomba değil yiyecek) dünyanın pek çok yerine yayılmış bir organizasyon, bir slogan. Türkiye'de bir grup anarşistin de bu isimle gerçekleştirdiği eylemlerde militarizme ve kapitalizme karşı dayanışma mesajı veriliyor. Devletler

ve şirketler, savaşa yatırım yaparak insanların üzerine bombalar yağdırmanın yanı sıra artık insanların para vererek evine bomba götürmesi, bomba yemesi için çalışıyor. Kimyasallarla ve genetik müdahalelerle bombaya dönüşen besinleri insanlar para vererek alıyor, yiyor, çocuklarına yediriyor. Kimi Afrika ülkeleri bile açlık sorununa rağmen "GDO'ya hayır" diyor. Geri bırakılmış ülkelere gönderilen bombalardan sonra yollanan gıda yardımları bile bomba niteliğinde artık. Militarizme karşı ortaya çıkan "bomba değil yiyecek" sloganı da artık sadece devletlerin şiddet terörüne karşı değil gıda terörüne karşı da mesaj veren bir slogan.

Zaman ayarlı bir bomba olan GDO meselesi, insan klonlama ile ilgili tartışmalarda kullanılan "gen-etik" tanımının, tüm genetik çalışmaları, biyoteknolojiyi hatta teknolojinin bizzat kendisinin sorgulanmasında da kullanılması gerektiğini hatırlatıyor. İnsanlara vaat edilen parlıtlı modern dünyanın nimetleri siyanür enjekte edilmiş yasak elmalardan başka bir şey değil. Hastalıkları tedavi edebilmek umuduyla geliştirilen teknolojinin bizzat kendisi hastalık sebebi. Yıllar evvel adını duymadığımız, ne olduğunu bilmediğimiz hastalıklarla pençeleşiyoruz. İnsanın gen haritası çıkarıldı, müjdeleri bu geni yavaş yavaş çürütecek yeni projelerin habercisi.

İnsanın yeryüzünde oynadığı tanrısal oyunu, onu her geçen gün daha zayıf daha çürük bir yaratığa dönüştürüyor. Kutsal kitaplarının ayetlerini tersten okuyarak ya da bilimi din ederek kendisini dünyanın merkezine koyan insan, kendisine biçilen "dünyanın en şerefli varlığı" kimliğinden uzak, tiksinti verici bir kimliğe bürünmüş durumda.

gıldiktan sonra, Monsanto gibi şirketler, ürün fiyatlarını bir anda on katına yükseltiyor. çiftçilere topraklarını ipotek etmeleri karşılığında tohum satın alabilmeleri için kredi teklif etmeye başlıyor. Bir süre sonra da o toprakları aracı firmaları kullanarak, satın alıyor. Tüm bunların yanında Monsanto toprak kiralayabiliyor ya da çiftçilerin kendi tohumlarını kullanmalarını sağlayabiliyor. Tüm bu sürecin sonunda, ki bu süreç yaklaşık 7-8 yıldır, binlerce dönüm tarım alanı Monsanto'nun eline geçiyor. Bir taraftan çiftçilerin topraktan uzaklaştırılması gerçekleşirken, diğer bir taraftan da geleneksel

tarım yok ediyor ve doğal tohumlar laboratuardan çıkmış GM tohumları ile değiştiriyor. Sonuçta Monsanto koca devletlere kendi sözünü geçirir hale geliyor, bu durumda da gıda pazarının bağımsızlığı söz konusu bile olmuyor. Bu haldeki bir ülke yönetimi, Monsanto'nun aleyhine bir adım attığı takdirde de kolaylıkla ülke çapında kıtlıkla karşı karşıya kalabilir. Bugün Latin Amerika ülkeleri GM ürünlerinin doğal tarımsal kültürlerini yok etmesi sorunu ile ciddi bir şekilde karşı karşıya kalmış durumda. Nebraska Üniversitesi'ndeki bilim adamlarının yaptığı tespitlere göre, Monsanto'nun ürettiği 'GM Round Up' soyasının verimliliği, doğal soya bitkisinden yüzde 11 daha az ve GM soya bitkisi için hektar başına kullanılan gübre miktarı normal soya için kullanılan 2-5 kat daha fazla. Bir ilginç nokta daha. Monsanto firmasının merkez ofisinin yemekhanesinde asılı olan tabela dikkat çekici: 'Menümüz transgenik komponentler içermemektedir'

GDO'YA
HAYIR
PLATFORMU

YATIRIM PATENTLERİ

GDO'ya Hayır Platformu GDO'lu ürünlerin yasallaşmasına karşı mücadele eden çeşitli sivil toplum kuruluşu ve derneklerin, ekoloji örgütlerinin birarada bulunduğu bir platform. İlk toplantısını Mart 2004'te çeşitli sivil toplum kuruluşlarından ve aktivistlerden oluşan 25 kişilik bir ekiple yapan GDOHP bugün çok sayıda GDO karşıtı oluşumu ve aktivisti bir çatı altında toplamış durumda. GDOHP'a internet sitesinde [www.gdo-yahayir.org] yayınlanan deklarasyona evet diyen herkes dahil olabiliyor.

GDO'ya Hayır Platformu taleplerini şöyle sıralıyor:

- Gelecekte ekoloji ve insanlık adına ne kadar bedel ödeceği belli olmayan, sistemi tümüyle değiştirebilecek, çıkarcı sağlık problemleriyle dünyanın düzenini bozacak GDO'lu ürünleri kesinlikle reddediyoruz. Bunların Türkiye'ye sokulmasının önlenmesini istiyoruz.

- GDO'lu tarım kendi dışındaki tüm tarım şekillerini ve özellikle ekolojik tarımı yokeden totaliter bir tekniktir. Bu nedenle GDO tohumlarının ülkemize girişi yasaklanmalı, GDO'lu tarım yapılmamalıdır. Tarımsal üretimin doğal evrelerine ve ritmine saygılı olunmalıdır.

- GDO'lu besinler geleneksel ve yerel beslenme kültürü ve hakkına açık bir saldırıdır. GDO'lu ürünlerin ülkeye girişinin mümkün olması durumunda ve her halükarda bu ürünlerin üzerinde "ne olduklarını" belirten "etiketlerin" olmasını istiyoruz. Tüketicinin alacağı üründe GDO olup olmadığını bilmesi, seçimini kendi insiyatifine göre yapabilmesi tüketicinin en temel hakkıdır, diye düşünüyoruz.

- GDO'lu ürünlerin kullanılmış olması ihtimaline karşı GDO'lu ürün kullandığı bilinen Nestle ürünleri gibi ithal bazı ürünlerin mercak altına alınmasını, Cargill, Novartis, Zeneca, Du-Pont, Syngenta, Monsanto ve Dow Chemical gibi GDO üreticisi şirketlerin Türkiye'ye getirdiği ürünlerin mercak altına alınmasını istiyoruz.

- GDO'lu ürünlerin %98'i böcek ilacı içerdiği için Sağlık Bakanlığı'nın ilgili kuruluşlarınca denetlenmelidir.

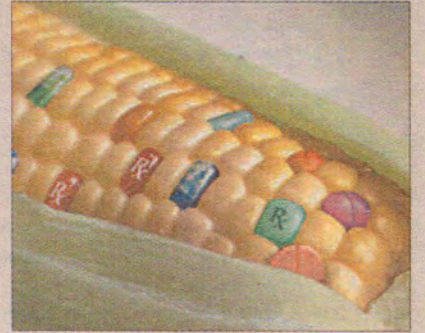
- Çiftçi örgütleri, ziraat odaları gibi kurumlar GDO'lu ürünlerle mücadele kapsamında kendi aralarında memorandumla gitmelidirler. Gelecekte olası bir GDO tehlikesinde, gen tekniklerinden ve genetik olarak değiştirilmiş ürünlerden arındırılmış olan kurtarılmış bölgeler, ancak bu şekilde oluşturulabilir.

- Ulusal Biyogüvenlik Komitesi'ne başta ekoloji-çevre örgütleri olmak üzere, ziraat odaları, tarımla ilgili tüm sivil toplum kuruluşları ve tüketici örgütleri katılmalıdır.

- GDO'lu tohumların ekimleriyle ilgili karşı çıkışlar ve oluşturulan memorandumlar, sadece ekolojik olarak hassas bölgelerle sınırlı olmamalıdır.

- Genetiği değiştirilmiş tarım ve yem ürünleri Türkiye'deki fiyatların çok çok altındadır. Bu fiyatlar Türk çiftçisi ve hayvancılık ile uğraşanlar için ekonomik açıdan çok cazip görünmektedir. Bu aldatmacanın karşısında gerekli bilgilen-dirmenin başta il ve ilçe tarım örgütleri olmak üzere ilgili kurumlarca kesinlikle yapılması, devletin ve sivil toplum örgütlerinin görevidir.

- Ulusal Biyogüvenlik Koordinasyon Komitesi'nin çalışmaları Mart 2004'te bitiyor, ancak projenin uzatılması kuvvetle muhtemel. Bu proje çalışmaları ile hazırlanacak yasa tasarısının ilgili bakanlıklarda (Tarım, Çevre-Orman, Sağlık, vb.) görüşülüp TBMM'ye gelmesi ve ya-

salaşmasının en az 4-5 yıl olduğu ifade ediliyor. Bu kanunun aciliyeti ortadadır ve en kısa sürede çıkarılması gerekmektedir. GDO'lu ürünler hakkında her ülkenin kendi önlemlerini alacağı yönündeki uyarı gereği Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Genelgesi'nin 11. ve 12. Maddelerinde belirtilen yasaklamalar geçerliliğini korumalı, bu hükümlerin aksine düzenlemelere gidilmemelidir.

- Türk Gıda Kodeksi mevzuatında GDO'lu ürünler tanımlanmalı ve insan sağlığına zararlı olduğu için yasaklanmalıdır.

- İnsan sağlığını tehdit edecek, kamu düzenini bozacak, çevre sağlığına, ekolojik sisteme ve biyolojik çeşitliliğe zarar vereceği düşünülen buluşlara patent verilmemesi, varolan patentlerin de iptal edilmesi gündeme getirilmelidir.

- Genetiği değiştirilmiş tarım ve yem ürünleri için mevcut yasa, yönetmelik ve mevzuatlarımız, gümrüklerimiz, analiz için laboratuvarlarımız hazır değildir. Bu hazırlıkların bir an önce yapılması gerekmektedir.

- Ülkemizin sahip olduğu gen kaynakları en önemli zenginliklerimizden biridir. Bu çerçevede devlet ve sivil toplum kuruluşları yerli gen kaynaklarının korunması ve ıslahı için kurum-sallaşmalı, gen kaynaklarımız, yasalarla çok uluslu şirketlerin tehditlerine karşı korunmalıdır.

Latin Amerika'nın yerli hareketlerinin büyük ölçüde özgürlükçü ve paylaşımcı olduğunu bilmeyen yok. Latin Amerika tarihi; her türlü otoriteye, ayrımcılığa ve baskıya başkaldıran yerli hareketleriyle yazılmış adeta. Koloni döneminde krallığa ve köleliğe karşı ortaya çıkan hareketler, özellikle 1900'lerin başından itibaren köylü sendikal hareketine dönüşüyor. Ve yine, sadece adı değişen sömürüye başkaldırıyor. Latin Amerika yerlileri; değerli elit sosluların kontrolündeki devletlerin, yüzyıllarca köle olarak kullandıkları yerlilere artık köle demeyi bıraktılar diye, kölelik sistemini de ortadan kaldırmış olduklarına inanmıyorlar. 1500'lerden beri, dağdan gelip bağdakini kovan; üstelik bağı da yakan yıkanlara karşı duruyorlar. Kimileri maden kölesi olmamak için, kimileri tarlada yok parasına çalıştırılmamak için, kimileri tarlasının elinden alınmaması için; kimileri de Bagua'da olduğu gibi Amazon Ormanlarında tarih ve doğanın yağmalanmaması için direndi tarih boyunca. Ancak bu direnişi gerçekleştirirken, özellikle de Amerika kıtasının Avrupalılarca keşfinden sonra ortaya çıkan ilk öfke seli durulduktan sonra, protestolarını yıkıcı değil yapıcı şekilde yapmaları, ortak özellikleri. "Barışçıl Direniş", özellikle de felsefe olarak, yerlilerin kapitalizme karşı duruşunu özetleyen yegane tanım.

Onlar, her biri birer ağacı andıran bilge şamanların öğretilerinin yolunda dostlukla, el ele yürümeleriyle nam saldırlar dünyanın gözü aç paranoya uygarlıklarına. Bu yönleriyle hem imrenilen oldular, hem de bir şekilde "modern dünyanın gerekleri"ni kavrayamadıkları gerekçesiyle küçük görülen. Bayır aşağı yuvarlanan, gittikçe büyüyen ve hızlanan bir kartopu gibi doğruca globalleşme denizinin dipsiz sularına doğru yuvarlanmaktaydı oysa dünya. Pek yakında globalleşmenin derin sularının dokunmadığı kara parçası kalmayacaktı dünya üzerinde. O sular, değdiği her yerde tüm değerlerin üzerini sinsice örtüyor, içten içten eritiyor, çürütüyor; yok ediyordu. İnsanların köklerini çürütüyor, bir süre sonra toprak anayla arasındaki tüm bağlarını koparıyordu. Ama o sular, Amazonlar'a hiç değmesin, kirliletmesin istiyordu yerliler. Büyük, yağlı ve çirkin birer iblisi andıran koca koca iş makineleri, toprak ananın karnını deşmesin istiyorlardı. Kuzey Amerika'nın yerli kabilelerinin ortak inancı olan "Toprak bize ait değildir. Biz toprağa aitiz." görüşünü onlar da sindirmişti. Fakir ve modern dünyanın nimetlerinden yoksun, uçsuz bucaksız ormanın dibinde, kara kızıl toprağın üzerinde yaşayıp gidiyorlardı binlerce yıldır. Ancak böyle yaşıyor olmalarının tek sebebi, sistemin bu insanları görmezden gelmesi değildi. Çünkü onlar aslında ihtiyaçları olandan fazlasını istemiyorlardı.

Avrupa ve ABD kaynaklı emperyalist düşünceler, yağmacı ve istilacı kültürler; 5 bin yıl aynı toprağa ayak basmanın, başka yere adım atmadan, yamacın ardına geçmeden ve gereğinden fazlasını almadan yaşamının ne kadar değerli ve derin bir bilgelik, bir hassasiyet olduğunu bilemezlerdi. O sabrı, sükuneti ve bilge-

Peru Amazonu'nun Anti-Kapitalist Yerlileri İsyanda!

Atalarının etini yedirmeyenler çok uluslu şirketlere ve maşa hükümetlere karşı

Yeni Harman, Bagua yerlilerini saygıyla selamlıyor. Peru Amazonu'nun yerlileri yaklaşık üç aydır isyanda! Amazon topraklarını çok uluslu şirketlere peşkeş çeken yasayı ve o yasayı yürürlüğe koymaya çalışan hükümeti protesto ediyorlar. İnanişlarına göre; toprak atalarının etidir, kanıdır, ruhudur. İşte bu yüzden atalarının etinin, kapitalizmin kara dişleri arasında yok olup gitmesine izin vermek istemiyorlar. Bunun için bir oldular. Bunun için otoyollara barikatlar kurdular. Bunun için Bagua'da öldüler, öldürüldüler. Vermek istemedikleri toprağa kan olup aktılar, Amazon'a karıştılar...

liği tanımıyorlardı çünkü. Onlar doğadan kopuşu modernleşme; şehirlerde kutu kutu pense oynamayı, hapisane apartmanlara tıklıp durmaksızın yok etmeyi uğarlaşma ve doğanın ferini fütursuzca söndürerek, kaynakları adaletsizce yağmalamayı da globalleşme olarak adlandırıyorlardı. O yüzden devlete bağlı olduğu için legalize edilen teröre, orduya, makineli tüfeklere ve el bombalarına sadece mızraklarla karşı koymaktaki cesaret ve gururu göremeyecek kadar kördü gözleri. Petrol şirketlerinin binlerce dolarlık elektronik koruma sistemleriyle örülü paranoyak duvarlarına sadece sopalar ve taşlar fırlatarak yapılan protestonun derinine inemeyecek kadar da hissizdiler. Anlamların tepe taklak yer değıştirdiği bu kapitalist dünyada, elinde sadece bir mızrak olan, ayağını bastığı ve kendini ait hissettiği toprağı korumaya çalışan bir adamı, tanklarla ve tüfeklerle

durdurmak "vahşilik" değildi. Dünya tarihinin en hızlı yağma çağında vahşilik, kapitalizmin elemanlarını reddetmekten ibaretti. Bu çağda sistemin dışında kalmayı seçenler "Vahşi", sisteme karşı direniş gösterenler de "Terörist"tir. Üstelik terörist olmayı, hiçbir silaha sahip olmadan bile başarabilirler!

Peru'da petrol şirketlerine karşı direniş gösteren ve "vahşi"lere özgü kılığıyla kovboy filmlerinden fırlamış gibi görünen dik başlı genç bir yerli, yaptığı bir röportajda Amazon'daki yağmayla ilgili olarak;

"Şu anda benim insanlarımı, jenerasyonlarımı (geçmişimi) ve gelecek nesillerimi yok ediyorlar. Toprağı, ağaçları, yaprakları, her şeyi... Bunu istemiyoruz." diyor.

Aynı köyde yaşayan ve köyün şamanı ve hekimi de olan yaşlı ve bilge bir yerli; "Atalarımız ağaçlarda, toprakta, nehir-

de yaşar. Ölülerimiz ve geçmişimiz bu ormanda şu anda yaşamakta, nefes almaktadır. Her biri ormanın her noktasına eşit dağılmışlardır. Ve biz ormandan topladığımız bitkileri içerek ya da dumanını koklayarak, atalarımızın ve ormanın binlerce yıllık deneyimlerini görürüz. Ben bir şamanım. Ağaçlar da şamandır. Jaguarlar da. Yapraklar da. Şaman, ormanın ruhudur. Şimdi o ruhu yok ediyorlar." sözleriyle özetliyor durumu.

Aslında bu sözler, pek çok Amazon yerlisinin, hatta Amerika kıtasındaki pek çok yerli topluluğun ortak felsefesini özetliyor. Bir insanın kendini jaguarlardan, yapraklardan ya da hepsine hayat veren topraktan ve nehirlerden daha değerli hissetmemesi; bir ağacın ya da jaguarın da en az kendisi kadar bilge olduğunu bilmesi; bizim içinde var olduğumuz gerçeklikte kavranması kolay bir yaklaşım, bir felsefe değil. Bu; "Toprak bize

ait değildir. Biz toprağa aitiz.” sözlerinin içini dolduran açıklamadır. O aitlik denge-
sinin binlerce yıllık tecrübeye dayanarak
neden – sonuç ilişkisini kurmaktır.

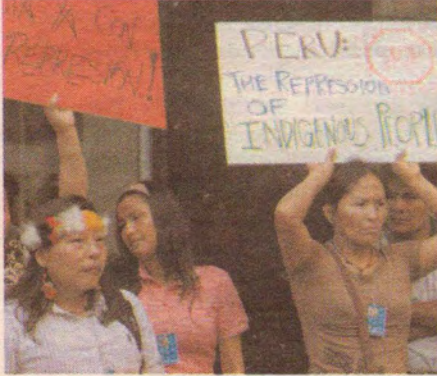
Bu bakımdan, yerlilerin kapitalist yağ-
macılara karşı yıllardır Amazon Havzasının
çeşitli bölgelerinde alevlenen isyanları, sa-
dece politik bir yaklaşım değil. Bir politika
meselesi olmaktan, bazılarının iddia ettiği
gibi sokma akılla hareket etmekten çok
daha öte. Aslında bu bir varoluş sorunu.

Amazon yerlileri; ormanın sesi çıkan,
konuşan, etkiye tepki veren dalları, yap-
rakları, çiçekleridir. Ormanla organik bağ-
ları vardır; Amazon’un ta kendisidirler; ja-
guarın parçası, papağanın kanadıdır. Or-
manın katledilmesi, reel olarak onların da
ölümü demektir. İşte bu yüzden Amazon
yerlileri, yıllardır kapitalist yağmaya karşı
durmaya çalışıyorlar.

Bagua Katliamı:

Yerliler Kaniyor, Amazon Kan Akıyor
Bagua, Peru’nun Amazon Eyaletinde yer
alan Bagua Bölgesinin aynı adı taşıyan baş-
kenti. Başkent Lima’dan bin km daha ku-
zeyde yer alıyor. Kendi halinde, nemli,
puslu, sıcak ve sevecen bir Amazon şehri
aslında Bagua.

Bu kendi halindeki Amazon şehri, 5 Ha-
ziran günü dünya gündemine oturdu.
Çünkü yerliler ve hükümet yetkilileri ara-
sında bir süredir var olan gerginlikler, ça-
tışma halini aldı 5 Haziran’da. Daha doğru-

su Peru Hükümeti, serbest ticaret anla-
şması gereğince Amazon bölgesinde yaban-
cı çok uluslu şirketlerin maden aramasına
izin veren yasayı protesto etmek için oto-
yola barikat kuran yerlilerin isyanını bastır-
mak amacıyla bölgeye orduyla saldırdı.
Hatta sıkıyönetim ilan etti. Peru Ordusu,
orantısız güç kullandı ve ellerinde mızrak-
larından başka hiçbir silahı olmayan yerli-
lere ateş açtı, gaz ve sis bombaları kullandı.
Protestocular arasında kadınlar ve ço-
cuklar da vardı. Protestolar, tam bir kitle-
sel harekete dönüşmüştü yani. Çatışma-
lar, otayol bölgesinde 2 gün aralıksız sür-
dü. Ordunun helikopterleri, özel dona-
nımlı askerleri, taramalı tüfekleri, sis ve
gaz bombaları, gece dürbünleri ve vur em-

rini gözünü kırpmadan uygulayacak asker-
leri vardı. Yerlilerinse ellerinde sadece
atalarından kalma mızrakları ve de palala-
rı... Resmi kaynaklar, 24’ü polis, 10’u yer-
li olmak üzere 34 ölü olduğundan bahse-
diyor ve “Ama önce onlar başladı.” sa-
vunması yapıyor. Ancak AIDESEP (Asocia-
ción Interétnica de Desarrollo de la Selva
Peruana/İrklararası Peru Yağmurormanını
Gelişme Birliği) gibi yerli organizasyonları,
50 ila 85 arasında ölüden bahsediyorlar.
Bu ölümler arasında çocukların da bulundu-
ğunu iddia ediyorlar. Üçte biri açılan ateş-
ten olmak üzere, 155 kişinin de yaralandı-
ğını dile getiriyorlar. Bunun yanında pek
çok gözaltının ve kayıpların olduğu ve kay-
bolanların geri gelmediği aktarılıyor. Or-
dunun cesetleri imha ettiği, ormanda
gömdüğü, helikopterlerle yağmur orman-
larının derinliklerine attığı da diğer iddi-
alardan.

Katliamdan hemen sonra ABD müttefi-
ki Devlet Başkanı Alan Garcia, katliamdan
AIDESEP lideri Alberto Pizango’yu so-
rumlu tuttu. Pizango ise, hükümetin bu
katliama tepki göstermesi gerektiği açıkla-
masını yaptı. Barışçıl gösteriler düzenle-
diklerine vurgu yaptı. Pizango yaptığı açıkla-
mada, “Hayatlarımızı, bağımsızlığımızı ve
insanlık onurumuzu savunduğumuz için bi-
zi öldürüyorlar. Binlerce yıldan bu yana
Amazon Ormanları’ndayız ve Amazonları
yok etmedik.” dedi.

Olaylar üzerinden 2 gün geçtikten son-
ra bile Başkan Garcia AIDESEP yetkilile-
riyle görüşmeyi reddetmekteydi. Zira Pi-
zango ve başka 5 yerli lideri daha toplu ta-
şımacılaşa, iletişime ve diğer kamu tesisle-
rine saldırarak asayışı ve kamu düzenini
bozmakla şuan hala resmen suçlanıyor. Bu
yüzden Nikaragua Pizango’ya sığınma hak-
kı verdi. Pizango şuan Nikaragua’da ve geri
dönme ihtimalinin oldukça düşük oldu-
ğu söyleniyor.

5 ve 6 Haziran’da gerçekleşen katliam-
dan sonra, ülke çapında gösteriler ve pro-
testolar düzenlenmeye başladı. Sendikalar
ve pek çok sivil toplum örgütü, hükümeti
ve katliamı kınayan protestolar gerçekleşt-
tirdi. Bagua isyanı ayrıca, diğer yerli orga-
nizasyonlarınca da sürdürülüyor. Ülkenin
diğer yerli bölgelerine sızma durumunda.
Bazı kaynaklar, Bagua’da barikatların hala
işler durumda olduğunu, sadece günde 2
saat geçişlere izin verildiğini duyuruyor.

Olaylardan sonra Bolivya Devlet Başka-
nı Evo Morales, yaşananların bir soykırım
olduğu açıklamasını yaptı. Birleşmiş Millet-
ler, ciddi insan hakları ihlalleriyle karşılaş-
tıklarını, ancak olayın “Soykırım” olarak
adlandırılmayacağını açıkladı. Morales ay-
rıca Bagua’daki katliamdan 2 gün önce Pe-
ru yerlilerine bir açık mektup yollamış;
yerlileri isyana ve devrime davet etmişti.
Bu sebeple Peru Hükümeti ve Evo Mora-
les’in arası iyiden iyiye açıldı.

Bunun üzerine Peru Dışişleri Bakanı
José Antonia Garcia Belaunde, Morales’i
“Peru düşmanı” ilan etti ve “Evo Morales,
Peruluları Peru Başkanı Alan Garcia’dan
kurtarmaya, özgürleştirmeye çalışan bir
tür Mesih rolü oynuyor.” açıklamasını
yaptı. Bazı siyaset bilimciler, iki ülke ara-
sındaki ilişkilerin hiç bu kadar gerilmediği-
ne dikkat çekiyor. Zaten Peru’nun sağ,

muhafazakar kesimlerinde özellikle Boliv-
ya ve Venezuela gibi sol hükümetlere sa-
hip ülkelerin Peru’nun ekonomisini boz-
mak istedikleri, şiddeti ve kargaşayı des-
tekleyerek Peru’yu bir devrime sürüklem-
ek istedikleri konuşuluyor son zaman-
larda. Hatta bu fikir tedirginlik yaratıyor.
Bir diğer teori de özellikle petrol üreti-
minde dünya liderlerinden olan Venezuel-
la’nın Peru’nun petrol kaynaklarını satma-
sına engel olmak, tüm petrol bazlı geliri
kendi toplamak gibi planları olduğu ve bu-
nun için Bolivya, Nikaragua gibi ülkeleri,
yerli topluluklarını kullandığı. Peru’nun li-
beral ve muhafazakar çevrelerinde, tüm

bu düşmanca girişim ve düşüncelerin, Ba-
gua’daki katliamı hazırladığı konuşuluyor.
Yani yerlilerin ölümüyle sonuçlanan katli-
amdan, bir şekilde gene yerliler sorumlu
tutuluyor.

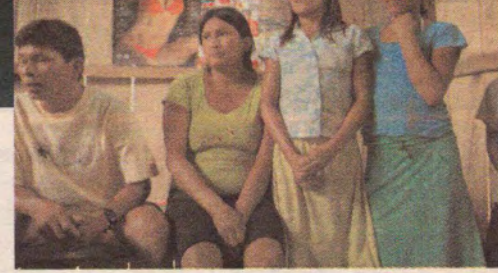
Direnişin Nedenleri:

Yerliler Mızraklara Davranıyor, Barikat-
lar Kuruluyor

Bir devletin kendi topraklarına ordusunu
sokup kendi halkını alenen öldürdüğü çatış-
malar, aslında sıklıkla karşılaşılan olaylar de-
ğiller. Özellikle bizim gibi 3. dünya ülkeleri
daha çok polis terörüne alışık oysa. Ancak
Latin Amerika bu konuda yeni bir çığır aç-
mayı başardı. Direnişi örgüt üyelerini ko-
ruyan köylere geceleri gizli saklı yapılan as-
keri baskınlar artık yerini, aleni saldırılara
bırakıyor. Çünkü direniş cephesinde saflar
sıklaşıyor, ordunun karşısında dikilen yerli-
lerin omuzları dikleştiği dikleşiyor.

Yerliler resmen Nisan başından beri Pe-
ru Hükümetine ve PETROPERU’ya (Peru
Devleti Petrol Şirketi) karşı direnişteydi.
Ancak özellikle AIDESEP şemsiyesi altında
toplanan ve toprak konusunda geri adım
atmaya hiç de niyetli olmayan yerlilerin yo-
ğun direnişi, hükümetin de giderek sertleş-
mesine sebep oldu. Bugün pek çok politika
bilimcisi ve gazeteci, bu son politik krizin
Peru’nun uzun zamandır yaşadığı en büyük
kriz olduğunu belirtiyor. Hatta bazıları, bu
krizin en az Sendero Luminoso (Aydınlık
Yol) örgütü faalken yaşanan krizler kadar
önemli olduğu görüşünde.

Şubat ayında Alan Garcia başkanlığındaki
Başbakan Yehude Simon Hükümeti, ABD
ile daha önceden imzalamış olduğu TLC
(Tratado de Libre Comercio/Serbest Tica-
ret Bölgesi) anlaşmaları doğrultusunda ül-
kenin en zengin petrol ve maden yatakları-
na sahip Amazon Bölgesini ABD kaynaklı
çok uluslu şirketlere açmayı sağlayan bir
kanunu gündeme getirdi. Hükümete göre
bu kanun; Amazonlar’daki kaynakların kul-
lanım haklarını düzenleyecek, yağmayı dur-

duracak ve ülkenin büyümesine yardımcı
olacaktı. Kanun uyarınca büyük ve uluslara-
rası şirketler, binlerce yıldır yerlilerin kon-
trolünde olan topraklara girebilecek, dile-
diğince araştırma ve kazı yapabilecekti. Ay-
rıca çıkardığı madenleri de dilediğince kul-
lanılabilecekti. Daha açık söylemek gerekir-
se, Peru Hükümeti ABD’ye kendi toprakla-
rını ve kaynaklarını teslim edecekti. Bu ta-
sarı, yerlilerin gündemine sanıldan çok
daha çabuk düştü. Yerli konfederasyonları,
bu araştırmaların ormana zarar vereceğini
ve ayrıca bu yasayla doğal kaynakların fü-
tursuzca yağmalanacağını dile getiriyordu.

Amazon kaynaklarıyla ilgili benzer konu-
lar, 2008 Ağustosunda da gündeme gelmiş
ve Garcia, yerlileri dikkate alacağına dair
açıklamalar yapmıştı. Ancak aslında yerliler,
Alan Garcia’nın başkanlığındaki hükümete
çok da güven duymuyordu. 2008 Petrol
Skandalı, ülkede hükümete olan güveni
sarsmış ve kamuoyunda geniş yankı uyan-
dırmıştı. Ekim 2008’de basına sızdırılan bir
kasette, hükümette önemli bir görevi olan
Rómulo León ve PETROPERU yetkilisi Al-
berto Quimper, Amazon Bölgesindeki pet-
rolle ilgili olarak bazı yabancı şirket yetkili-
leriyle pazarlıklar ve rüşvet hesapları yap-
maktaydı. Bu olaydan sonra işçi ve memur
sendikaları, Peru genelinde gösteriler dü-
zenlemiş ve hükümeti istifaya çağırıyordu.
Bunun üzerine mevcut başbakan istifa et-
mek zorunda kalmış ve eskiden MRTA’ya
(Movimiento Revolucionario Túpac Ama-
ru/Tupac Amaru Devrimci Hareketi) olan
yakınlığı yüzünden yargılanmış ve ceza al-
mış soldan bir isim Yehude Simon başba-
kan seçilmişti. Bundan sonra protestolar ve
direnişler durulmuş gibi gözükse de, aslin-
da Amazonlar konusunda yerlilerin gözleri-
nin hiç de boyanmadığı bu yılki yasa tasarı-
sı ile ortaya çıktı.

Verilen sözler tutulmayıp Şubat 2009’da
bu yeni yasa gündeme gelince yerliler, bin-
lerce yıldır kılına zarar vermedikleri Ama-
zon’u ve kaynaklarını korumak için 30 bin
kişilik bir sivil itaatsizlik hareketi başlattılar.
Nisan başında düzenli protestolara başladılar
ve Bagua’dan geçip Lima’ya giden oto-
yola barikatlar kurdular. Lima’ya ticari mal
ve kaynak sağlayan araçların geçişine izin
vermediler. Yerli konfederasyonlarında
açıklamalar ve basın toplantıları düzenledi-
ler ve halkın desteğini istedikler. Protestolar
boyunca pek çok Peru’dan ya da diğer ül-
kelerden sanatçı ve bilim adamından da
destek gördüler. Arjantin, Şili gibi ülkelerde
pek çok sosyalist ve anarşist yayında yerli
direnişine destek veren makaleler, gözlem
yazıları ve şiirler yayınlandı. Bolivya, hükü-
met bazında destek verdi.

Ne var ki yerlilerin geniş yankı ve destek
uyandıran sivil itaatsizlik eylemi, Bagua Kat-
liamına kadar 65 gün sürdürülebildi. Her
şeye rağmen, gönüllerde süren itaatsizlik
ise hala devam etmekte. Ve Latin Ameri-
ka’nın tarihi de göz önüne alındığında bu
suskunluk havası buradan bakınca, yeni bir
isyan doğurmak için kuluçkaya yatmış anaç
bir dinleniş gibi görünüyor...

Peru'da yayınlanan El Comercio gazetesinin Amazon Bölgesi muhabirlerinden olan ve yasayla ilgili süreçte yerli organizasyonlarının da dinlenmesi gerektiği görüşleriyle dikkat çeken gazeteci Andrés Velarde, yeniHarman'ın sorularını yanıtlıyor:

Peru'da yayınlanan El Comercio gazetesinin Amazon Bölgesi muhabirlerinden olan ve yasayla ilgili süreçte yerli organizasyonlarının da dinlenmesi gerektiği görüşleriyle dikkat çeken gazeteci Andrés Velarde, yeniHarman'ın sorularını yanıtlıyor:

"Başbakan Simon yasanın geri çekilmesiyle ilgili önergeyi tartışmaya açmayıp direk reddettiği için sorumlu. Meclis, tartışmaları sürekli ertelediği için sorumlu. Ve Savunma Bakanı Cabanillas ise, bu katliamı önleyecek zeka ve stratejik bilgiye sahip olmadığı için sorumlu."

Andrés Velarde Moreno, Peru basınında muhafazakar tutumlarıyla tanınan ve kalkınmaya yardım edeceği gerekçesiyle yasa konusunda hükümete verdiği destekle dikkat çeken El Comercio Gazetesinin Amazon Bölgesi muhabirlerinden. Ancak Andrés Velarde, yerli organizasyonlarının da sürece dahil edilmesi gerektiğini savunarak, siyasi görüş olarak merkez kanatta yer alan deneyimli bir gazeteci. Andrés, yasayla ilgili patlak veren olayları başından beri takip ediyor. Gazetesinin tutumundan farklı olarak, olaylar patlak vermeden çok önce yerli organizasyonları ve hükümet arasında büyük problemler yaşanacağını öngörmüş ve bunun önlenmesine dair yazdığı makalelerle dikkat çekmişti. Andrés politik ve sosyal konuların yanı sıra, sanat ve spor üzerine yazdığı makaleleriyle de tanınıyor.

Andrés'in cevapları, özellikle Peru'nun merkez kesiminin olaylara ve direnişe bakış açısını yansıtmaya bakımdan önem taşıyor.

Başbakan Yehude Simon, olaylardan sonra iki ay içinde istifa edeceğini açıkladı. Siz istifa edeceğine inanıyor musunuz?

Yehude Simon, iki tarafla da görüşmeleri sürdürüp barışı tekrar sağladıktan sonra istifa edeceğini açıkladı, evet. Cumhurbaşkanı Alan Garcia da, Simon'un istifa mektubunun elinde olduğunu, ancak görevine devam etmesini istediğini belirtti.

Ancak bu görüş, yasama tarafından paylaşılmıyor. Birkaç gün içinde Simon, mecliste bir gensoru ile yüzleşecek. Pek çok vekil bunun bir güvenoyu yoklamasına dönüşeceğini söylüyor. Bu, pratikte meclis Simon'u görevden alacak demek. Öte yandan Simon'un partisi, Simon'a tam destek vereceklerini açıkladı. Bu da sonucun aslında bu partinin ellerinde olduğu anlamına geliyor.

Yehuda Simon'un patlak veren olaylarda ve çıkan çatışmalarda payı olduğuna inanıyor musunuz?

Çıkan olaylar ve patlak veren bu sorun, aslında büyük ölçüde tüm meclisin suçu. Yerliler, meclistekileri bu sorunlu topraklarla ilgili tüm problemleri çözmeleri için seçtiler sonuçta. Ancak meclis, olayı ivedilikle çözemedi. Bilindiği üzere Bagua'daki çatışmalar da, iktidar partisi adı geçen ya-

sanın geri çekilmesi önergesini reddettikten bir gün sonra patlak verdi. İktidar partisi bu önergeyi reddederken, muhalefet büyük bir sorumsuzluk örneği gösterdi. O sırada mecliste bile değildi.

Bu konuda toplumun görüşü nedir?

Şimdi bazıları, toprakları çok uluslu şirketlere açan kanunun geri çekilmesinin bir taviz, bir gerileme, bir kaputülasyon olduğunu düşünüyor. Bazı çevreler ise, yasanın geri çekilmesinin çok isabetli olduğunu, hatta geç kalındığını söylüyor. Geçenlerde yapılan güvenilir bir ankete göre, halkın yüzde 67'si yaşanan trajediden Yehuda Simon'un sorumlu olduğuna inanıyor. Aynı zamanda nüfusun yüzde 70'inden fazlası suçu Savunma Bakanı Mercedes Cabanillas'ın da paylaştığını düşünüyor.

Benim kişisel görüşüm ise, bir dizi sorumlu olduğuna yönelik. Başbakan Simon yasanın geri çekilmesiyle ilgili önergeyi tartışmaya açmayıp direk reddettiği için sorumlu. Meclis, tartışmaları sürekli ertelediği için sorumlu. Ve Savunma Bakanı Cabanillas ise, bu katliamı önleyecek zeka ve stratejik bilgiye sahip olmadığı için sorumlu. İşte tüm bunlar göze alındığında, Simon'un istifasının meclis tarafından nasıl değerlendirileceğini birkaç gün içinde göreceğiz.

Cumhurbaşkanı Alan Garcia, problem patlak verdiği ilk günlerde direnişi gerçekleştiren yerlilere "vahşiler" yakıştırmalarını yapmıştı. Ancak çok geçmeden yerlilerden özür dilemek zorunda kaldı. Bunda etkili olan neydi? Artan kamuoyu tepkileri mi, yoksa bilinmeyen başka bir iç denge mi söz konusuydu?

Alan Garcia aslında, Bagua otoyollarında barikat kuran yerlilerle ilgili olarak "Birinci sınıf vatandaşlar" olmadıklarını söyledi. Bu söylem, haklı olarak, tüm Amazon yerlileri tarafından büyük bir hakaret olarak algılandı ve olayların daha da tırmanmasına neden oldu. Çok büyük bir hataydı. Ayrıca bu sözler, cumhurbaşkanının kafasından geçenleri de gözler önüne seriyordu. Demek ki ona göre, 1. sınıf ve 2. sınıf vatandaşlar vardı. Bu toplumda büyük bir ayıp olarak algılandı. Sonuçta hepimiz Peru vatandaşıyız ve aynı değere sahibiz. Bu yüzden Garcia sözlerini geri çekmek ve toplumun ateşini düşürmek zorundaydı ve özür dileyerek bunu yapmaya çalıştı. Çünkü ortalık zaten yeterince gergindi. Peki fikrini değiştirdi mi dersanız, bir şey söyleyemem...

Tüm bu karmaşa havasında, Peru'nun çok farklı bölgelerinde hükümete yönelik gösteriler ve protestolar düzenlendi. Dışarıya yansıyan büyük bir protesto seferberliği mi? Peki içeride işler ne alemde? Halkın büyük çoğunluğu bu konuda hükümeti protesto ediyor mu? Ve de hükümeti destekleyen büyük gruplar var mı?

Peru'nun politik iklimi bu günlerde oldukça fırtınalı. Amazon Bölgesi'nin üzerindeki gri bulutlar, Güney Andes Bölgesine hareket etti. Ve olaylar artık yerli olmak ya da olmamak sınırlarını çoktan aştı. Giderek bölgesel, lokal problemlerin gündeme gel-

mesi halini alıyor. Şu an itibarıyla hiç kimse, yazıldığı şekliyle Amazon topraklarının uluslararası şirketlere açılmasıyla ilgili kanunu desteklemiyor. Az önce de bahsettiğim ankete göre, nüfusun yüzde 92'si yasanın ya yeniden gözden geçirilmesini, ya da tamamen kaldırılmasını istiyor. Bu bağlamda hükümetin şuanki zayıflığı, pek çok protestonun gerçekleşmesine neden oluyor. Bu protestolar büyük oranda sol ve radikal sol parti ya da gruplarca destekleniyor.

Örneğin Cusco'daki Canchis Bölgesi'nde yer alan bazı gruplar, suyun kullanımıyla ilgili bir yasaya karşı çıkıyorlar. Devletin suyu özel bazı gruplara ya da şirketlere satacağını düşünüyorlar. Ancak kanunda suyun devletten başka sahibi olamayacağı belirtiliyor. Yani bir yandan da büyük bir bilgi kirliliği ve yanlış bilgilendirme de yok değil.

Merkez Andes'te Junin yerlileri; hükümetin Özel Doe Run Maden Şirketiyle ilgili vaatlerini yerine getirmediği gerekçesiyle, merkez otobanı barikatlar kurarak bloke ettiler. Bu otoban, Andes'ten Başkent Lima'ya yiyecek ve diğer hammaddeleri sağlayan stratejik bir öneme sahip.

Biraz daha güneyde yer alan Andahuaylas'ta da benzer bir durum var. Yerliler, otoban istediklerini bildirerek tüm kasabayı dış dünyaya kapattılar.

Demek istediğim, bazı çevreler Bagua'da yaşananlardan sadece "Bir barikat kur ve otoyolu ulaşıma kapat. Böylece her ne istersen gerçekleşir." dersini çıkardı. Bu noktada tehlike, Peru demokrasisinin giderek Yunan filozof Aristo'nun oklokrasi tanımına dönüşmesidir. Bu bir tür çoğunluk tahakkümü ve polis devleti anlamındadır. Ya da Polibio'nun sözleriyle, "Eğitimsiz çoğunluğun tahakkümü ve hükümet organlarının yasaları uygulamak için orantısız güç kullanımıdır." Bence devletten bir şeyler talep etmenin yolu bu olmamalı.

Peki bu süreç boyunca Peru basını nasıl davrandı? Gazeteciler ve yazarlar, temkinli miydi yoksa açıkça görüşlerini ortaya koydular mı? Sizin de yer aldığınız El Comercio Gazetesi gibi büyük medya kuruluşları olanları aktarmakta objektif miydi?

Peru'da geniş bir muhalif basın portalı söz konusu ki bu da mutluluk verici bir şey. Peru'da her yönden ve her şiddette yazı ve makale okuyabilirsiniz. Hükümet destekçisi hatta doğrudan hükümete bağlı medya olduğu gibi, aşırı muhaliflerden de söz edilebilir. Bence düşünce özgürlüğünden söz edilebilir. Ama Bagua olayları yüzünden bir radyo istasyonu kapatıldı. Çatışmalar sırasında "La Voz de Bagua" (Bagua'nın Sesi) adlı radyo, 50 yerlinin öldürüldüğünü açıkladı. Polisin cesetleri yaktığını ve kimilerini helikopterlerle Amazon'a döktüklerini duyurdu. Bunun üzerine çatışmalara uzak olan ve Altı numaralı benzin istasyonunda çalışan bazı yerliler, intikam almaya karar verdiler. 12 tane polisi palalarla ve mızraklarla rehin aldılar.

Peki ama bu doğru değil mi? Katliamdaki cesetlerin fotoğraflarını gördük. Hatta çok daha fazla kayıptan bahsediyor yerli

organizasyonları. Bu yerlilerin de 12 polisi rehin almasını haklı çıkarmıyor, ancak bu yüzden radyo istasyonunun kapatılması da enteresan. Suçu işleyeni değil, duyurana cezalandırmak.

Sorun şu ki, Bagua'daki olaylarda 50 ölü olduğu iddiası asla doğrulanamadı. Olaylardan sonra Kızıl Haç gibi bağımsız kuruluşlar ve kilise bölgeye gitti ve araştırmalar yaptı. Ama bahsi geçen ölümlere dair bir ipucu bulamadılar. Birleşmiş Milletler de işte bu yüzden "Katliam" tanımını reddetti. Ama bu, orada ölümlerin gerçekleştiği ve olayların tamamıyla açıklığa kavuşması için araştırma yapmayı sürdürmek gerektiği gerçeğini değiştiriyor.

Yerli lideri Alberto Pizango'nun politik sığınma aldığı Nikaragua'dan Peru'ya döneceğine inanıyor musunuz? Peru Hükümeti, yaşanan şiddet olaylarından hala Pizango'yu mu sorumlu tutuyor?

Ben döneceğini zannetmiyorum. Dönerse isyan çıkarmak üzere insanları kışkırtmak ve cinayet suçlarından yargılanacak. Ayrıca kendi organizasyonundan (AL-DESEP) haksız kazanç sağlamak ve zimmetine para geçirmek suçlarından da yargılanacak. Ama şuanda Nikaragua'da oldukça rahat bir durumda. Peru Hükümeti, Nikaragua hükümetiyle Pizango'nun iadesi konusunda görüşmelerini sürdürüyor. Ama bence iade etmeleri çok düşük bir ihtimal. Diğer taraftan Pizango, bazı yerli çevreleri için hala büyük bir lider.

Peru Hükümeti, Amazon topraklarını uluslararası şirketlere açan yasanın süresiz olarak geri çekildiğini açıkladı. Bu yasanın ileride değişik şekillerde yeniden tartışılmayacağına inanıyor musunuz? Gerçekten de bir daha gündeme gelmeyecek mi, yoksa Amazon topraklarında gözü olan uluslararası şirketler bir süre sonra hükümeti bu konuda tekrar harekete geçmeye zorlayacak mı?

Yasa şu an zaten meclis gündeminde ve tartışılıyor. Ama hiç değilse şimdi yerli organizasyonlarının da görüşleri alınıyor. Eğer bu baştan yapılsaydı, tüm bu problemler yaşanmayacaktı. Öte yandan bu yasa tartışılmak zorunda. Başka çare yok. Çünkü yasa, Amazon Bölgesindeki madenlerin ve diğer kaynakların durumunu ve kullanımını düzenleyecek. Bu kaynaklar, tüm ülkenin kalkınmasında kullanılacak ve ekonomik büyüme sağlayacak önemli kaynaklar. Yasa ayrıca doğaya dayalı sorunların azaltılması için düzenlemeler de getirecek. Kaynakların önüne gelen tarafından yağmalanmasını ve orman alanlarının tahribini önleyecek. •

Eczacıbaşı: Sanata-spora saygı, işçiye baskı!

Sendika ve toplu sözleşme talebiyle 16 Haziran 2008 tarihinde greve çıkan ve bugüne kadar grevlerini sürdüren Basın-İş Sendikası'na üye e-Kart işçileri, grevlerinin birinci yıl dönümünde Eczacıbaşı'na ait Kanyon alışveriş merkezi önünde kitlesel bir eylemle Eczacıbaşı'nı protesto etti.

2006 yılının Ağustos ayı. Türkiye'deki banka kart pazarının yüzde 60'ına hakim E-Kart çalışanları, anayasal haklarını kullanarak, Basın-İş sendikasına üye oluyorlar. Başlatılan örgütlenme ve toplu sözleşme mücadelesi gerekçelerini e-kart çalışanları şu şekilde açıklıyorlar:

"2007 yılının Mart ayında e-Kart'ta çalışmaya başladım. İşe girerken 750 YTL olarak söylenen ücretimin brüt ücret olduğunu elime 480 YTL verildiğinde anladım."

"Ücretler arasında adaletsizlik hat safhada. İstanbul'dan gelenlerin eline 1500 YTL geçerken, biz Gebze'den gelenler 500 - 600 YTL'ye çalışıyoruz."

"4 aylık kadroya kaldık, ama zam alamadık. Bir yıl sonraki zamlarda yine zam vermediler. 6. ay zamları iptal edildi."

"Yıllık izinler 18 günden 14 güne indirildi. Bunları sorduk, bize Ocak ayında hepsinin hallolacağı söylendi ama üzerinden nice Ocak'lar geçti."

"Pek çok konuda kurallara uyulmuyor, pazar günü çalışma yaptığımızda yarım yevmiye veriliyor örneğin."

"Tüm bu gelişmeler üzerine sendikali olmaya karar verdik. Tam o sırada da sendikadan davet geldi ve üye olduk. Başlangıçta çok sayıda arkadaşımız üye oldu, fakat sonrasında baskılar başladı..."

Kendisine bağlı tüm şirketler adına; sendikal haklar da dâhil tüm temel haklara saygı göstereceğine dair "Küresel İlkeler Sözleşmesi"nin altına Mayıs 2006'da imza atmış Eczacıbaşı grubuna ait e-Kart yönetimi; iki yıl boyunca sendika ile konuşmaya dahi yanaşmıyor ve sendika düşmanlığına girişiyor.

Sendika üyelerine karşı ayırım yapılmaya başlanmıştı. Örneğin sendikaya üye olanlara bozuk makineler veriliyordu. Bir arkadaşımız bu konuda vardiya amiri ile tartışınca, bizim vardiya bir hafta boyunca çay molalarını kullanamadı.

Yine sendikal arkadaşlarımızdan biri, işveren tarafından aşağılanarak, el kol hareketi yapılarak işten çıkartıldı.

Ocak 2008'de sendika üyesi olmayanlara yüzde 35'lere varan zam yapılırken, bizlere yüzde 14 civarı zam verdiler. Zaten yüksek zam alanlar 1500 YTL civarında ücret alırken, diğerleri 600 YTL civarında alıyordu. Yani ücret makası iyice açıldı.

Sendika üyesi olmayan arkadaşlarımız makinelerini kapatıp, FIFA 2008 oynarken ve telefonları da ceplerindeyken; ben kapalı telefonum gerekçe gösterilerek işten çıkartıldım.

Focus dergisinin bir sorusu üzerine, sosyal sorumluluk ve iş etiği kavramlarının her şirketin gündeminde olması gerektiğini, sosyal sorumluluğun ve iş etiğinin şirket ile ilişkisi olan tüm çıkar sahiplerine karşı şirketin bir ana sorumluluğu olmasının şart olduğunu belirten Bülent Eczacıbaşı'na söy-

lenmesi gereken: **Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!**

3 Milyar Dolar cirosu olan Eczacıbaşı Holding için sosyal sorumluluk yalnızca kültürel bir faaliyet için finansal destekleyici olmak mıdır? Ya da bir voleybol takımı ile kurumun reklamını yapmak mıdır? Sosyal sorumluluk sadece sermayeyi korumak üzere kurulmuş Türkiye Bilişim Vakfı'na başkanlık yapmak mıdır? İş etiği firma çıkarı yoksa, yok mudur?

Bir tarafta, kriz döneminde krizden hiç etkilenmediğini belirten bir şirket ve diğer tarafta sendikali oldukları için e-kart'ta bugüne kadar işten çıkarılan 24 işçi. Eczacıbaşı'nın sosyal sorumluluk anlayışı bu mudur?

e-Kart yönetimi sendika ve toplu sözleşme karşıtı tutumunda ilk günden bugüne kadar direnmiş ve işçiler sendikadan istifaya zorlanmış ve en sonunda da işten çıkarmalar baş göstermişti. Grevi etkisiz kılmak için yeni işçi alımına gidilmiş, kâr payı dağıtılacağı açıklanmış, yani açıkça sendika karşıtları oluşturmak için rüşvet teklif edilmiş. Eczacıbaşı'nın iş etiği bu mudur?

e-Kart genel müdürü Enver İrdem Capital dergisinde, Gebze'de kurulu e-Kart tesislerinde güvenlik önlemlerinin ne kadar sıkı olduğunu; tuvalet haricinde her yerde kamera bulunduğunu ve işçi alırken iş başvurusu yapan insanların adli sicil kaydının yanında Holding'in özel olarak kurduğu araştırma grubu tarafından denetimden geçtiğini ve alınacak insanların soyağaçlarına kadar incelendiğini ifade etmişti.

Enver Bey çok doğru söylemiş. Kendisine gönderdiğimiz görüşme talebime ilgili e-postalar, içerisinde "Grev" kelimesi olduğu için reddedildi! "Grev" kelimesinin kullanılması dahi yasaklanmış olduğu firmada örgütlenmeye kalkarsan olacağı bu olsa gerek!

Grevin Birinci Yıldönümünde Kanyon AVM

e-Kart grevçileri grevlerinin 1. yılında Eczacıbaşı'nın da içinde bulunduğu Kanyon alışveriş merkezi önünde eylemlediler. Tam bir yıl önce 18 işçinin çıktığı grevin yıldönümünde patronlarının sahip olduğu Kanyon alışveriş merkezi önünde 300'e üzerinde bir kalabalık;

"e-Kart işçisi yalnız değildir!", "Kurtuluş yok tek başına ya hep beraber ya hiç birimiz!", "Direne direne kazanacağız!", "Yaşasın sendikal mücadelemiz!", "Sözleşme hakkımız grev silahımız!", "İşçilerin birliği sermaye yeniecek!", "İşçi düşmanı Eczacıbaşı!", "Sanata destek, işçiye köstek!", "Yaşasın sınıfsız dayanışması!", "Direnen işçiler yenilmezdir!"

sloganlarını coşkulu bir biçimde attılar... Keşke sayı 1000'lerden oluşsaydı. Keşke destekleyenler şubeler platformunun oluşturduğu hazır kıta eylemcileri ve TKP gibi siyasi görüş temsilcileri ile sınırlı kalmazaydı.

Kanyon'un dibinde sloganlarla gerçekleştirilen bu eyleme sade vatandaşların ilgisini merak ediyorum ve Kanyon'a giren çıkan insanlara soru yöneltmeye başlıyorum. "Burada ne olduğunu biliyor musunuz" diye soruyorum. Birisi kestirmeden bilmiyorum diyor. Diğerleri cevap bile vermeden hızlı adımlarla uzaklaşıyor, sanırım o da bizden, beyaz yakalı çalışan olsa gerek. Bir diğeri sol bir gösteri var galiba! diyor. e-kart gösterisi var diyen altıncı sorduğum arkadaştan doğru yanıt alıyorum. Nasıl öğrendiğini sorduğumda ise kıvrak bir zekâ ile dövizleri okudum diyor.

Eylemde, Basın-İş sendikasının İstanbul Şube Başkanı Levent Dinçer grev sürecini değerlendirirken:

"Sendikanın toplu sözleşme pazarlığı yapabilmesi için işçilerin yarısından fazlasına ulaşmak gerekiyor. Biz Ağustos 2006'da örgütlendik, çoğunluğu sağladık, toplu sözleşme müzakerelerine katılma yetkisini kazandık. İşveren buna itiraz etti ve dava açtı." "Davaların bir buçuk yıl sürdüğünü, bu süreçte iki toplu sözleşme sürecinin işveren tarafından askıya alındığını" anlattı.

"Sendika bakanlıktan kesinleşmiş yetki aldı fakat işveren toplu sözleşme çağrımıza yanıt vermedi" diyen Dinçer, "biz işverenin sendikalaşma ve toplu sözleşme hakkına saygılı davranmaması nedeniyle greve çıktık" şeklinde açıklama yapan başkan meslek odaları, hak örgütleri ve siyasi partilerden yeterli derece destek görmediklerini ifade etti.

"Mücadeleler birleştirilmeli diyoruz. Ama ya bizim grevimizi çok iyi duyuramamızdan veya eskisi gibi dayanışma ruhunun kalmaması olmasından kaynaklı bunu yapamadık."

Türkiye'de Sendikacılık

e-kart örgütlenmesinin emekçilerinden ve aynı zamanda Rotopark örgütlenme sürecinde de yer almış olan Levent Dinçer şube başkanı olduğunda, E-Kart işyerinde sendika üye sayısı dibe vurmuştu. Sendikanın Bakanlığa yetki için başvurduğu Ağustos 2006'dan hemen sonra işverenin en ufak tepkisiyle üyelerin yarısı istifa etmişti.

Greve çıkmak için aranan sürenin sonuna doğru, gereken üye sayısına ulaşılmasında, o işçilere güvenin yeniden kazandırılma-

sında, o aşamada 17 olan üye sayısının tekrar 60'lara gelmesinde Levent Dinçer'in büyük emekleri olduğunu öğreniyoruz.

Peki Basın-İş sendikası ve özellikle de Türk-İş'e ne demeli. Onlar bu grevin neresinde yer alıyorlar. Levent Dinçer'in "Grevi duyuramadık, dayanışma ruhunu oluşturamadık" demesi düşündürücü değil mi?

İstanbul şubenin aldığı grev kararına karşı "bu yaptığınız delilik, sendika bu grevi kaldıramaz" diyen Basın-İş Sendikası Genel Merkez, Türk-İş konfederasyonu ve On Milyon dolar servet sahibi Mustafa Kumlu kimlerin temsilcisidir?

Üç yıl boyunca mücadele eden, bu uğurda kendilerini kapı önünde bulan 24 e-Kart çalışanını temsil etmediklerini ve edemeyeceklerini iddia ediyorum. Zaten eylem günü Basın-İş genel başkanı Yakup Akkaya'nın konuşmasının başında Eczacıbaşı'na "övgülerle" dolu sözleri, Eczacıbaşı'nın sanata verdiği desteği, TÜSİAD'ın önemli bir üyesi olduğunu vb. hatırlatmaları sanırım beni doğrulamakta.

Kanyon önünde 365 günde bir gün değil, 365 günün her günü olunması gerekir. Dayanışma sadece hazır kıtalar ile sınırlı kalmamalı. Eczacıbaşı grubuna bağlı işyerlerinde örgütlü olan tüm çalışanlar ve diğer örgütlü topluluklar ile sivil iradelerin mücadeleye aktif destek vermesi sağlanmalı. Toplumsal sorumluluk duygusu ve psikolojik destek ile halkı da içerisine alan dayanışma oluşturulmalı.

e-Kart grevi senede bir kutlama(protesto) ile geçitirilmemeli. İşveren'e her gün baskı yapılmalı ve her türlü baskı yapılmalı. Türk-İş sendika olduğunu, konfederasyon olduğunu hatırlatmalı, hatırlatılmalı.

Bugün küresel sendikaların temsil ettiği uluslararası sendikacılık, çok uluslu şirket ağı karşılarında yapısal bir değişim sürecinden geçmektedir. Uluslararası sendikalar, küreselleşmenin karşısında sosyal bir boyut kazanmaktadır. Küreselleşmenin temel özelliklerini hedef alan bu politika, işçi sınıfının uluslararası alanda yüz yüze geldiği tehlike karşısında en önemli savunma mekanizması olacaktır. Gelişmekte olan ülke sendikaları zafiyet göstermeye devam ettiği sürece, küresel sendikacılığın uzağında kalmaya ve kaybetmeye mahkûm olacaktır.

Bulunduğu koşullar karşısında kalıplaşmış değil, esnek ve dinamik çalışan örgütlenme modelleri oluşturulmalı. Sendikalar uluslararası ilişkileri, uluslararası ilişkilerin geliştirilme tekniklerini bilen ve anlayan uzman kadrolar ile desteklenmeli. Uluslararası ilişkiler "yurtdışına gezi turlarına çıkılmanın" ötesinde amaçlar içermeli. Teknolojiyi etkin kullanarak, kendisini, işçi sınıfını ve tüm toplumu sürekli yenileyen, eğiten ve bilinçlendiren bir anlayışa bürünmeli.

Kapitalizmin silahları kapitalizme karşı kullanılmalı. Halkla ilişkiler ve "pazarlama" tekniklerini bilen ve bunu küresel örgütlenme modelleri ile bütünleştiren sendikacılık olmalı. Başkanlık sistemi sona ermeli ve yerine yönetici sistemi gelmeli.

Bu vizyonu olmayan yöneticilerin de biran önce koltuk sevdasından vazgeçmeleri gerekir.

Hollywood perdesinde devrik bir başkan

Zamanında ABD'de izlenme rekorları kıran ve David Frost isimli sıradan bir talk show sunucusunun devrik başkan Nixon ile yaptığı röportaj serisi, geçtiğimiz sene Ron Howard tarafından beyaz perdeye uyarlandı. Film, beş Oscar adaylığı kazanmasının yanı sıra oyunculukları ile de kendinden bir hayli söz ettirdi.

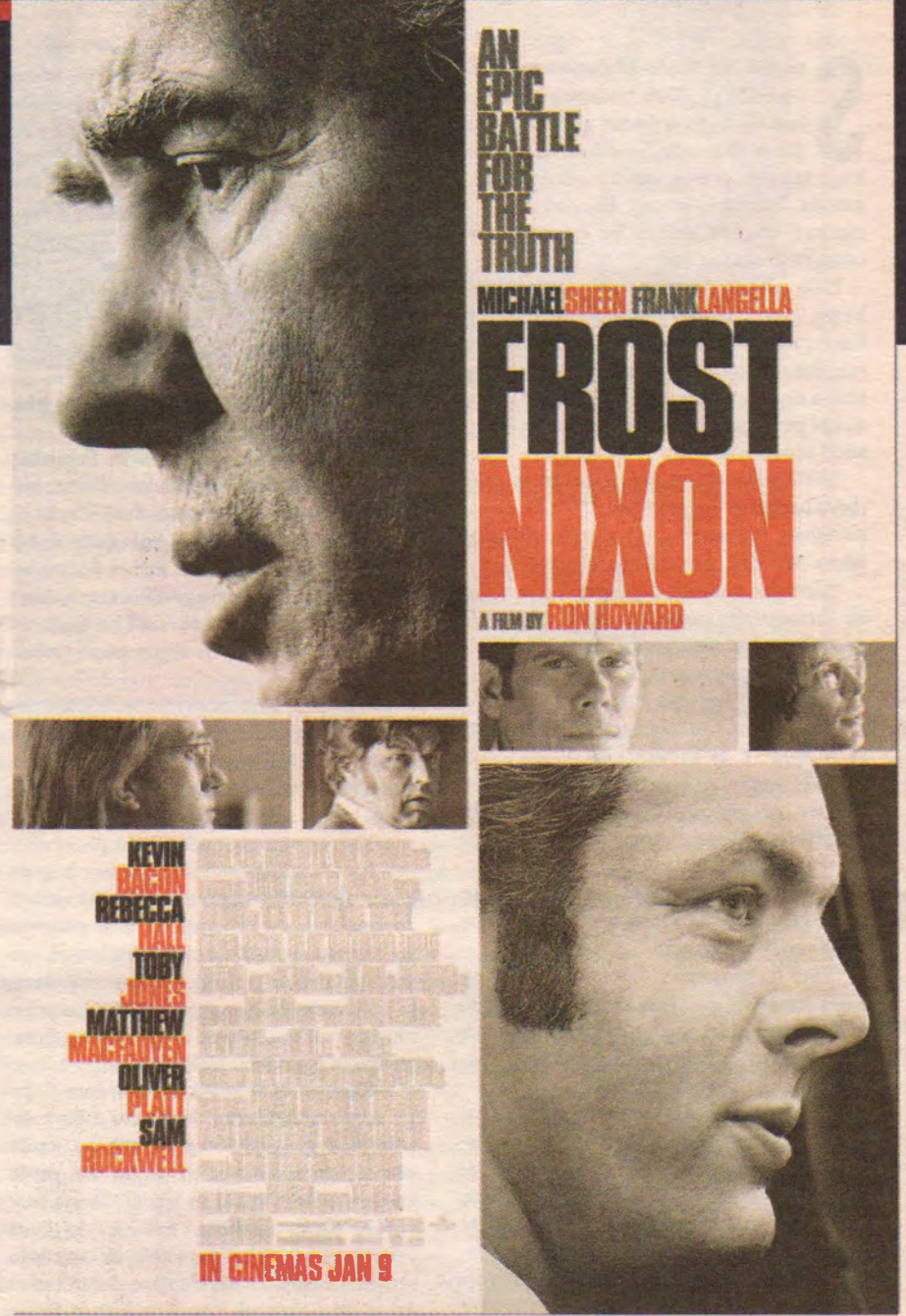
“Başkan yaptıysa yasadışı değildir”. Robert Nixon’ı anlatmak için verilebilecek en güzel örnek, kendi ağzından çıkan bu sözlerdir herhalde. Adı skandal kelimesi ile özdeşleşen, ABD halkının en çok nefret ettiği insanlar listesinde tepelere çıkmış ve nihayetinde istifa eden tek ABD Başkanı sıfatıyla Beyaz Saray’ı terk etmek zorunda kalmış Nixon’ın trajik düşüş hikayesi herkesin malumu. Demokrat Parti’nin Watergate’teki seçim ofisine dinleme aygıtları koydurarak rakiplerini yasadışı yollardan takip ettiği ortaya çıkan Nixon; önceleri direnmeye çalışıp birkaç yardımcısını yem olarak ortaya atarak azletmesine rağmen paçayı kurtaramamış ve nihayetinde istifa etmek zorunda kalmıştı. Tarihe Watergate Skandalı olarak geçen bu olay hem ABD halkında travmatik bir etki yaratmış hem de tarihte ilk defa Beyaz Saray’ın itibarının bu denli zedelenmesine sebep olmuştu. 19 Haziran 1972’de Nixon’ın Demokrat Parti’den rakibi George McGovern’in telefonlarına kadar tüm ofisin ve seçim çalışmalarının dinlendiğini ortaya çıkaran Washington Post, tarihi bir gazetecilik başarısına imza atmış; bu olay Nixon için artık geri döndürülemez bir sürecin başlamasına sebep olmuştu. Tüm baskılara rağmen elindeki kayıtları paylaşmakta direnen Nixon, artan kamuoyu baskısını daha fazla direnememiş, FBI’nin olayı soruşturmasını engellediğini itiraf etmek zorunda kalıp parti içindeki desteğini de yitirmişti. Nihayet 8 Ağustos 1974’de kısa bir mektup ile başkanlık görevini bıraktığını açıklayan Nixon, Beyaz Saray’ı kendi iradesi ile terk eden ilk başkan olarak sahnedan çekilmişti. Yerine gelen yardımcısı Gerald Ford’un Nixon’ı affettiğini açıklaması ise, ABD halkında büyük bir tepkiye neden olmuş, bu karar sonrası Nixon bu büyük skandaldan yargılanmadan kurtulmayı başarmıştı.

Nixon’ın başkanlık koltuğunu bırakmasından sonra sessizliğe gömülmesini bir fırsat olarak gören David Frost isimli Avustralyalı talk show sunucusu ise, uzun uğraşlar sonucu bulduğu sponsor desteği ile yüklü miktarda bir parayı bir şekilde denkleştirip Nixon’a sunarak onu bir dizi söyleşiye ikna etmişti. Nixon cephesinde bunun anlamı ise; hem yüklü bir maddi kazanç hem de bu tecrübesiz talk show sunucusunu kolay lokma olarak gördüğünden dolayı geleceğini umduğu çanak sorularla bu söyleşinin kendini temiz çıkarma

fırsatı sunacağını düşünmesiydi. Frost’un gazetecilik geçmişi olmadığı ve kendisini çok fazla zorlayamayacağını düşünen Nixon bu röportaj teklifini kabul etmiş, günler sürececek çekimler boyunca eline geçen bu fırsatla, ABD halkı nezdinde aklanmayı kafasına koymuştu. İlk günler Nixon’ın arzu ettiği gibi giden söyleşinin seyri, sonlara doğru değişmiş; ekibi ile birlikte titiz bir çalışma çıkaran Frost nihayetinde Nixon’ı alt etmeyi başararak, eski başkanı bazı önemli itiraflara zorlamıştı. Böylece Nixon’ın son bir şans olarak gördüğü planı geri tepmiş o güne kadar sıradan bir televizyoncu olarak ciddiye almadığı Frost karşısında yenilgiye uğrayarak kariyerindeki ikinci dibe vuruşu yaşamıştı.

ABD’de izlenme rekorları kıran ve Frost’un ününe ün katan bu röportaj serisi ile Nixon’ın son umudu da kırılmış oluyor, son ana kadar türlü manipülasyonlar ve zekice manevralarla sürdürdüğü seri kendisi için bir hezimate dönüşüyordu. Bu röportaj serisinin ilginç hikayesi ise 2008 yılında Ron Howard tarafından filme çekilmiş ve ABD’de oldukça ses getirip 2009 Akademi yarışında en iyi film dahil olmak üzere beş Oscar adaylığı kazanmıştı.

Howard’ın Frost-Nixon duellosunu perdeye aktarırken amacı; o karışık ve çalkantılı dönemin bir resmini çekip Watergate’e ve onu takip eden sürece odaklanmaktan ziyade bu söyleşi serisinin hikaye-

sini ve Frost gibi sıradan bir televizyoncunun ağız oldukça iyi laf yapan eski ABD Başkanı karşısında ekibi ile beraber çıkardığı olağanüstü işi göstermek olmuş. Howard, "Frost/Nixon" ile bu kışırmayı magazinse bir yaklaşımla, bir spor müsabakası estetiğine öykünen bir tarzda perdeye taşıırken hem Frost’un yanında saf tutmuş hem de itiraf ettiği üzere zamanında oy verdiği Nixon’ı da unutmamış.

Bir kaç istisna hariç, son aylarda Oscar bereketi ile vizyona giren ve müspet beklentilerle seyrettiğimiz tüm filmlerde, "Hollywood işi" sıfatını hak edecek onlarca dokunuş, onlarca nüans var. Paramount’un Arizona’ya burun kıvrıp keşfettiği o güneşli banliyönün neredeyse 100 senedir sürekli kendine referans vererek ilerleyen bazı kurallar bütününe hala bu derece sadık olması şaşırtıcı. Kuralları sürekli dönemin koşullarına biat ederek ama daima bir lineer çizgi üzerinden, tali yollara hiç sapmadan güncelleyerek hareket eden

Hollywood'un içinden bu kaideleri sarsacak o kadar az iş çıkıyor ki elimizde kalan, formüllendirilip tadı tuzu kaçmış bu filmler oluyor. Hollywood'un sürekli kendini tekrar eden konvansiyonel referansları bu filmde de oldukça aleni bir biçimde göze batıyor. Bir iyi adam-kötü adam kışması üzerine örülmüş olan "Frost/Nixon"ın hikayesi bazı temel sorulara cevap verme aşamasında takılıp kalıyor.

İlk başta bir tiyatro oyunu olarak ortaya çıkmış ve oldukça beğeni kazanmış olan bu hikayeyi senaryolaştıran ve filme çeken Ron Howard iyi-kötü dinamiği üzerine bina ettiği filmde olağanüstü oyunculuğun da etkisi ile zaman zaman hikayeyi ivmelendirse de oldukça kabarık bir klişeler listesine

nin büyük olduğunu söylüyor. Biz de bu kadar hayati bir noktaya konumlanmış, bu denli büyük bir sorumluluk yüklenmelerine sebep olan röportajın hazırlık evresinin tüm o sancılara şahit olmak istiyoruz. Lakin bir kaç göstermelik prova, bir iki ufak tartışma dışında, vaadedilen o topraklar çok uzakta. Kısacası Howard, hem sıkıcı bir tekrara düşmemek adına filmin rotasını başka tarafa kaydırıyor, hem de o sahayı yeteri kadar incelikle işleyemediği için bir kaç farklı uç arasında gidip geliyor ve hiçbirini tam anlamıyla kotaramadan bu oldukça verimli hikayeden sıradan bir politik gerilim çıkarmayı beceriyor.

Howard ilmi rijit çizgilerle sınırlanmış bir giriş-gelişme-sonuç üçlemesi içerisinde

hep geri planda bırakan Akademi bu sene "The Curious Case Of Benjamin Button" ile yönetmene adaylık teslim ederken en konvansiyonel işi ile ödüllendirmiş oldu. İşte bunu bilen Howard da hem orta sınıf ABD'li seyirciye, hem de stüdyo sistemi kaidelerine biat ederek hikayesini bilindik sulara taşıırken başarı için lazım gelen malzemeyi işin içine ustalıkla katıyor.

Örneğin, Hollywood perspektifini orijin alarak soyunduğu bu macerada gereksiz yere işin içine dahil edilen bir ilişki motifi filmin orta yerinde oldukça sırtıyor. Amacı müphem olan bu yakınlaşmanın devreye sokulması, yine sistemin olmazsa olmazlarının yansıması. İlla ki bir yerinden dokunulması gereken karşı cins ile yakınlaşma, flört

tik gerilim çıkarabilmesine rağmen kendini tamamen o alelade sulara gömülme kurtarması ise oldukça üst düzey oyunculukların sayesinde oluyor. Frank Langella ve Michale Sheen'in orijinaline birebir sadakatle oynadıkları, Nixon'ın meşhur mimikleri ve terlemesine kadar tüm detayların ve iniş çıkışlarının ustaca perdeye yansıtıldığı ve gerçek görüntüler izlendiğinde başarısı çok daha iyi anlaşılabilir bir düzleme taşıyor. Hatta bu oyunculuk gösterisi zaman zaman rahatsız eden tüm faktörleri aşarak film ile birinci elden bir yakınlık kurulmasına dahi sebep olabiliyor.

Türkiye'de Turgut Özal ile beraber vücut bulmuş olan Nixon tipi siyaset tarzı, kokuşmuş politika üretimin az gelişmiş ülkelerdeki tezahürlerinden biridir. "Anayasayı bir kere delmekle bir şey olmaz"lar, "Benim memurum işini bilirler" ile süregiden bu yozlaşmışlığın yansımalarını bu topraklarda da tecrübe ettik. Nixon'ın Kamboçya'dan bahsederken "Bugün olsa yine yaparım, hatta daha sert müdahale ederim. Çünkü ben bunları ABD halkının güvenliği için yaptım" söylemleri burada da sıkça gördüğümüz halk için, sözde onun adına ve yararına yapılan savaşların düşman ve terör retorikisi üzerinden meşrulaştırılmasına güzel bir örnek. Nixon'ın onlarca ceset görüntüsünün üzerine söylediği "Bunlar ABD içindi, biz yapmasak onlar daha kötüsünü yapacaktı" yaklaşımı ve verdiği ajite edilmiş örnekler, iç politikanın klasik taktiklerinin ülke ve şahıs ayırt etmeden benzer şekilde işlediğinin en güzel örneklerinden. Bu milliyetçi söylemin iptidai bir refleksle geniş kitleler tarafından sahiplenilmesi ve her türlü kana, savaşa ve yıkıma meşruiyet yaratıyor olması; "Frost/Nixon"da her ne kadar çok da fazla eleştiri sınırları çerçevesinde ele alınmış gibi görünmese de önemli bir gerçeği yeniden tecrübe etmemiz adına önemli.

Nixon'ın devleti ve gücü konumladığı yer tam da alışık olduğumuz üzere müktedirin her türlü hakka sahip olduğu ayrıcalıklı ve sorgulanamaz alanı işaret ediyor. Bugün burada da şahit olduğumuz "dış mihraklar" siyaseti ve bunun üzerinden yürütülen hak ve özgürlüklerin tek bir zümrenin tekeline devredilerek hesap sorulamaz bir zırh ile kuşatılması, Nixon'ın siyasetinin de temel noktalarından. Ancak filmin politik bir eleştiri yapmaktan ziyade ilgilendiği saha, "Rocky" serisinden bir film gibi örülmüş olan kahramanın önce bir dizi dayığı yiyip son raundda rakibini yere serdiği bir müsabakanın farklı bir zeminine taşınmasından ibaret. Yine filmin sonundan pişman ve üzgün Nixon portresi ile tüm bu yaptıkları yanına kar kalmış ve yargılanmamış adamı vicdanlarda mahkum etmek yerine bir büyük adamın çöküş trajedisinin acıklı sonuna işaret etmek oluyor.

"Frost/Nixon" Hollywood'un pek çok talebine yanıt veren ve stüdyo sistemi içerisinde yazılmamış kurallardan birinden bir daha kalınca geçen bir dram. Bu tarihe geçen röportaj dizisinin ne tam olarak kendisi ile ilgileniyor ne de arka planında cereyan eden olayları hakkıyla gösteriyor. Bu haliyle de, meşhur röportajı bilmeyenler için orijinaline oldukça yakın bir oyunculuk gösterisi olarak orta karar bir politik gerilimden başka bir şey vaatmiyor.

bulanmadan edemiyor. Öncelikle sorulması gereken soru şu; "Bu filmin çekiliş amacı nedir?". Otuz sene önce yapılmış, televizyonlarda yayınlanmış, bugün herhangi bir video paylaşım sitesinden görüntülerine ulaşabileceğiniz bir röportajı filme çekmek hangi amaca hizmet etmek niyetinde? Eğer bilinenin dışında gösterilecek bir şeyler varsa ya da artık ezberlenmiş olan bu hikayenin arka odalarında dolaşacaksak, Howard'ın bu denemesi anlam kazanabilir. Aslında "Frost/Nixon", bu tuzağa düşmemek ve kendini anlamsız bir tekrar olmaktan kurtarmak adına işin röportaj kısmı ile tahminlerden daha az ilgileniyor. Ancak bunun bir anlam kazanması için röportaja kadar giden yoldaki o bunalımlı sürecinin ve yoğun çaba isteyen hazırlık aşamasının doğurduğu sıkıntılarını layığıyla anlatılması gerekiyor. Reston, teklif kendisine ilk geldiğinde, eğer bu röportaj işini kıvramazlarsa ve iş Nixon'ın galibiyetiyle sonuçlanır, eski başkan imajını tamir edebilirse; bunun vebali-

kurgulanmış. Filmin yükseldiği ve alçaldığı noktalar gelişini bağra çağıra belli ediyor. Sonlara doğru yükselen hikaye, attığı düğümü zirve yaptığı noktada yani finalde hızlıca çözerek bu bilindik bir formülü tekrar ediyor. Howard'ın tercihi, aslında sonu malum olan hikayeyi gereksiz yere bir gizem düzlemine çekme çabası. Yani yarı kurmaca yarı belgesel havasında cereyan eden film neticeyi önceden bilen seyirciye çok fazla şey sunmuyor. Yönetmenin elindeki malzemenin daha az bilinen, ikincil noktalarına temas etmemesi ve sıradan düğüm çözüm taktikğine başvurarak tüm yolu netice odaklı olarak kat etmesi, karşımıza orijinalinden daha heyecansız ve ifade ettiği anlam ve amacı muğlak bir film getiriyor.

Hollywood'un kendi içerisinde işleyen bir ödüllendirme mekanizması var. Ne kadar kendi kuralları üzerinden yol alıp o minvalde iş yaparsanız ana akım sinema sizi o kadar sahipleniyor ve ödüllendiriyor. Mesela David Fincher'ın çok başarılı işlerini

ve çeşitli gelgitlerin bu kadar ilgisiz bir konuya soslanmış olması da, Howard'ın eksiksiz bir stüdyo işine soyunduğunun en büyük göstergelerinden. Buna bir de "Nixon'ın da insancıl bir yönü vardır" gibi kötünün içindeki iyiyi gösterme ve illa ki bir ucundan oraya işaret etme taktikğini de eklersek, yönetmenin kurallara sadakatini çok açık bir biçimde görebiliyoruz. Nixon'ın düştüğü aciz durumu ve telefondaki itiraflarını herkesin içinde bir yerlerde duran saklı iynin yansımaları olarak gösteren yönetmen her ne kadar safı belli olsa da, eski başkanın ipini de tam olarak çekmiyor. Nixon röportajdan sonra çıkıyor ve sevecen bir edayla, bir köpeğin başını okşuyor. Bu satır aralarına gizlenmiş klikler, görünürdeki mesajın zeminini alttan alta sarsıyor. Yine finalde eski başkanın Frost ile yaptığı duygusal konuşma ile "insan Nixon"ı da göstermekten geri durmuyor.

Filmin kendi içerisinde tutarlı bir sistem ile işleyip bundan ancak orta karar bir poli-

Tarihçi Kudret Emiroğlu ve Antropolog Suavi Aydın'dan çarpıcı Mardin yorumu

“Mardin katliamı modern bir olaydır”

3 Mart

Oyun Atölyesi'nde BES emekçileriyle yaptık maçı. Büro Emekçileri Sendikası Şube Başkanı Ahmet arkadaş sunumu izlemiş ve ayrıca öğrenciliğini de Trabzon'da yapınca projenin önemini daha iyi kavramış ve bütün arkadaşlarını toplamış, bu maç kaçmaz demiş; çünkü biliyormuş ki, oligarşinin takımlarına karşı “Laz Marks Emice” tek başına saha da gol atmaya çalışıyormuş. Endüstriyel futbola inat tribünleri dolduranların bilinciyle gelenler, büyük bir keyif ve bilinç aldılar. Ee biz de dolu tribünlere oynama hakkını yaşadık, daha ne olsun...

6 Mart

Kartal Sanat Tiyatrosu'nda iki seansla maçlara devam ettik. İlk seansta liseli gençlerle buluşuldu. TKP, gençlere yönelik bir çalışma yaparız dedi ama 200 beklerken 50 gençle karşılaştık. Tek yarıda tam 70 dakika soluksuz maçı izlediler, o gün anladık ki bu maç liselilerle buluşmalı ama nasıl?! Günün ikinci maçında, Bir Umud Dernekleri ve TKP'liler destek vermişti, gişe seyircisiyle 100 katılımcıyla maçı yaptık. Kartallılar Laz Mark Emice'yi çok sevdiler. Kartal Sanat Tiyatrosu adına Nihat'a katkılardan dolayı teşekkür ediyoruz ve diyoruz ki, “Bekle bizi Kartal, yeniden, yeniden geleceğiz!”

7 Mart

Barış İklimi Kültür Merkezi salonunda, neden, niye, niçin gibi soruları sormak zorunda olduğumuz bir maça çıktık. Gazi mahallesinde devrimci ve süreci yoğun bir yerde adeta terahide tere satar konumuna geldik ki, onlar da haklılar demek durumundayız, ne diyelim. Gazileri karşımıza almak doğru olmaz ama otuz kişi ile oynadığımız maçı bizi üzdü; maça çıktık çıkmasına ama tatsızdı...

11 Mart

Ankara Ekin Kültür Merkezi... Yüz katılımcıyla yaptığımız bir maçı daha... Birkaç dostun desteğiyle bir araya gelmiş Ankara'nın son insanları... Canşenliği'nin doğduğu topraklar artık kurak bir bozkır... Neyse ki Keçiören Ovacık halkı var... Haydar yoldaşın ve onların katkılarıyla Ankara semalarında Laz Marks Hayaleti dolaştı...

12 Mart

Ankara Ekin Kültür Merkezi... Memur sendikalarının birkaç destek alınsa da yine yüz katılımcıya, bir araya geldik. Hemşinli dostların da katılımıyla özel ve güzel bir maçı oldu ama yine şu gerçeği değiştiremedik: “Ankara Ankara gitti kara, her bahtı kara l. Melih Gökçek'ten medet umar!” Olmadı ama yine de uydurduk...

13 Mart

Aksaray Su Gösteri Merkezi... Aksaray Eğitim-Sen öncülüğünde yapılan çalışmada Laz Marks Emice buluştu yüzün üstünde insanla. Güldük, eğlendik ve sınıf bilinciyle soldan baktık dünyaya... Bu arada BES (Büro Emekçileri Sendikası) Bakırköy Şubesi'nden arkadaşlar da katkıda bulundular. Su Gösteri Merkezi tarihi bir mekân, bizim içinde anlamlı bir tarih. TÖS (Türkiye Öğretmenler Sendikası)'ün eski salonu ve Sokak Tiyatrosu çalışmaları bu sahnede DIHT (Devrim İçin Hareket Tiyatrosu) tarafından başlatılmıştı. Sokak tiyatrosunu ülkemizde en uzun soluklu yapan bir tiyatro olarak, orada olmak anlamlıydı bizim için. Oraya yeniden hayat verenerle teşekkürler. Laz Marks'ı anlamasa da anlamış gibi davrananlara da teşekkürler, her şeye rağmen...

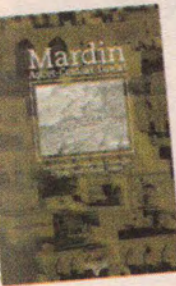
14 Mart

Kadıköy Nazım Hikmet Kültür Merkezi... Kadıköy'ün küçük ama şirin bu salonunda yüz eliye yakın katılımcıyla şimdiye kadar ki en uzun maçı yaptık. Laz Marks Emice'yi tam 120 dakika soluksuz izlediler. Sıcaktı, bunaltıcıydı, havasızdı ama kimse yerinden oynamadı...

“Mardin: Aşiret, Cemaat, Devlet” kitabının yazarlarından Antropolog Suavi Aydın ve Tarihçi Kudret Emiroğlu'yla Mayıs ayında Bilge köyünde yaşanan katliamın ardından Mardin'i, cemaati, devleti ve medyayı konuştuk.

Türkiye 4 Mayıs'ta Mardin'den gelen katliam haberiyle sarsılmıştı. Bilge köyünde bir düğün evinde 47 vatandaşımların vahşice katledilmesi gözleri bölgeye çevirmiş ve bu tüyler ürperten katliam medyanın günlerce bir numaralı gündem maddesi olmuştu. Aşiret, cemaat, terör ve bölgenin yüzlerce yıllık geleneksel dokusu tartışılırken devletin Osmanlı'dan Cumhuriyete, Hamidiye Alayları'ndan Köy Koruculuğuna kadar uzanan süreçte bölgeyle kurduğu ilişki neredeyse her gün tartışma konusu oldu. Meclis İnsan Hakları Komisyonu'nun bölgede yaptığı araştırma sonucuna göre Mardin katliamı bir yerel rant hesaplaşmasıydı. Medyada günlerce süren Mardin katliamı seramonisi medyanın doğası gereği bitti ve unutuldu. Medyanın kadrajı yeniden ikoncan Süreyya Yalçın'ın Bodrum Türkbükü'ndeki ultra-lüks yazlık çadırına yöneldi.

Peki medya, Mardin'de, dahası bölgede olup bitenlerin neresindeydi? Süreyya Yalçın'ın prototipini oluşturduğu geleneğin son elli yıldır yükselişindeki patolojinin Güneydoğu gerçeğiyle yolu nerede kesişiyordu? Kısaca Türkbükü iskelesine kurulan yazlık çadırları örten tül, Mardin'de patlayan irinin üzerine tampon yapılıyordu... Medyanın Mardin çıkarmasında dile getirmediğini, Mardin üzerine antropolojik çalışmalar yapmış,

bu konuda bir de kitap yazmış iki önemli bilim insanımızla konuştuk. Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Antropolog Prof. Dr. Suavi Aydın ve Bilkent Üniversitesi Öğretim Üyesi Tarihçi Kudret Emiroğlu ile Mardin gerçeğini konuştuk. Röportaj sorularını Suavi Aydın yanıtlarken, Kudret Emiroğlu da genel bir değerlendirme yaparak Mardin katliamı özelinde bölgeyle ilgili görüşlerini bizimle paylaştı. Suavi Aydın'a göre bölgede toplumsallaşmanın, ucu PKK ve devlete çıkan iki yolu var. Mardin'de yaşanan olay da bu taraf seçme zorunluluğunun doğal bir sonucu. Kudret Emiroğlu ise, “sistem vitrinde en çaresiz görünen unsurlarına havuç-sopa taktığı” uygulanmaya devam edildiğini vurguluyor. İşte, 2000 yılında Süha Ünsal ve Oktay Özel'le birlikte yayımladıkları “Mardin: Aşiret, Cemaat, Devlet” başlıklı kitapla bölgenin sosyal ve kültürel dokusuna ayna tutan Suavi Aydın ve Kudret Emiroğlu'ndan çarpıcı bir Mardin değerlendirmesi...

Mardin katliamı Türkiye'de birçok tartışmayı da beraberinde getirdi. Koruculuk, aşiret, cemaat ve devlet ilişkisi yeniden sorgulanmaya başladı. Bilge köyünde yaşanan facia aslında bir sonuç. Bu sonuca hangi süreçlerden geçilerek gelindi size göre?

Bu sonucun en temel nedeni, 25 yıldır süren savaş ortamının bölgede yarattığı anomi halidir. Bu anomik durum, özellikle geleneksel sorun çözme mekanizmalarının ortadan kalkmasına yol açtı; insanların birbirinden duyduğu şüpheyi kuvvetlendirdi ve sürekli teyakkuz halinin yarattığı bir manik-depresif toplumsallığı körükledi. Bölgede toplumsallaşmanın iki yolu var: Ya PKK'ya yaklaşılarak devletin hedefi haline gelirsiniz, ya da devletin yanındaymış gibi gözükürsünüz... Bu yanındalık durumu da bir tür ikiye bölünmüşlüğü barındırıyor ve aslında asla gönüllü bir yandaşlık değil. Taraf seçme zorunluluğunun doğal sonucu... Devletin yanında gözükene bir yandan bölgede görev yapan devlet görevlilerinin anti-Kürt tutumuna kızıyorlar (zira bölgedeki savaşın yükselttiği Kürtlük bilinci istisnasız herkesi kuşatıyor, ayrıca devlet görevlileri korucuları dahi hor görüp kötü davranıyorlar), bir yandan da PKK'yı seçmedikleri için, güvenlik nedenleriyle veya korucubaşlarının zorlamasıyla yahut gelecek korucu maaşına muhtaç olmaları yüzünden devletin bütün ideolojik aygıtının ve zor mekanizmasının yanında gözüküp birlikte hareket ediyorlar. Bu hal manik-depresif toplumsallığın zeminini oluşturuyor. Öte yandan, 25 yıllık savaş sürecinde daha önce aşiret liderlerinin ve şeyhlerin oluşturduğu geleneksel otorite mekanizmaları aracılığıyla hayat bulan geleneksel sorun çözme yolları da ortadan kalktı. Ne var ki modern devletin üstlenmesi gereken adalet sağlama ve hukuk götürme işlevi bu savaş ortamında gerçekleşemedi ve dolayısıyla geleneksel otoritenin boşluğu doldurulamadı. Şu halde herkes kendi sorununu, hiçbir örfle dayanmadan kendi çözüme yoluna gitmeye başladı. O nedenle yanlış biçimde “töre cinayeti” denen infazlar da hız kazandı. Bu cinayetlerin

hiçbiri örfi değildir. Birer “namus cinayeti” olmakla birlikte, örfen ve dinen bölgede hoş görülebilir bir yanı yoktur. Bu, kişilerin sorun olarak gördükleri bir durumu kendi imkân ve zihniyet dünyaları içinde kendi başlarına halletmelerinden başka bir şey değildir. Özellikle devletin silahlandırdığı kişiler, bu ortamda avantajlı hale geldi ve bölgede olmadık cinayetler, toplu katliamlar, infazlar ve faili meçhuller ortaya çıktı. Üstelik devlet, kendi eliyle bu cinayetlerin üzerini örttü ve çoğunu PKK'ya yazdı. Bu durum devletin işine geldi. Hem psikolojik savaşta kamuoyu oluşturmada bu durum işe yaradı hem de korucular ve Hizbullah gibi dinci tedhiş grupları cinayetlere ortak olarak devletin biraz daha yanına çekilmiş oldu. Bu durum elinde devletin silahını tutanlara güven verdi ve onları teşvik etti. Bu nedenle, Bilge köyünde olan ne bir iltir, ne de bir son olacaktı. Daha önce böyle pek çok cinayet işlendi ama kimsenin pek dikkatini çekmedi. Bu olayın sansasyonelliği, biraz projektörlerin yöreye çevrilmesine yol açtı.

Modern bir olay

Süha Ünsal ve Oktay Özel'le birlikte kaleme aldığınız ve 2000 yılında Tarih Vakfı yayınlardan çıkan “Mardin: Aşiret, Cemaat, Devlet” başlıklı kitabınız bölgenin sosyo-kültürel tarihine ayna tutuyor. Kitabınızda ele aldığınız Mardin'den yola çıkarak bu katliamı değerlendirebilir misiniz?

Yukarıda dediğim gibi, bu olay “modern” bir olaydır. Bölgenin tarihiyle ve geleneğiyle ilgisi yoktur. O nedenle, cahillane bir biçimde, özellikle Ertuğrul Özkök ve Hadi Uluengin gibilerin bu olayı bir “etno-sosyolojik mesele” olarak göstermeye çalışmaları temelsizdir. Dönüp 25 yıllık savaşa ve sonuçlarına bakmaları gerekirken, bunu bir etnik grubun kültürüyle açıklamaya kalkmak, düpedüz en hafif tabirle kolaycılık ve daha doğrusu düpedüz bir sosyolojik tahrifatıdır.

Mardin özelinde çalışmış birer tarihçi ve antropolog olarak yapılan tartışmalar hakkında ne söyleyebilirsiniz?

Tartışmaların çoğu yüzeysel, bölge hakkında fikir sahibi olmadan biraz “görünenden” ilham alarak dillendirilmiş açıklamalar gibi gözüküyor. Özellikle gazetecilerin... Bunlar sadece top-tancı ve acele açıklamalar değil, bölgeye ilişkin önyargıların dile getirilmiş halleri olarak sırtıyor. Yukarıda andığım iki yazar bunun tipik örnekleri. Etnisite bir aidiyet durumudur, psikolojik ve genetik bir mecburiyet hali değil. Aidiyetler değişebildiği gibi, çevresel koşulların ve dış etkenlerin zorlamasıyla aynı etnisiteye mensup kişilerin ruh halleri, sosyal davranışları, dayanışma örüntüleri, biz ve öteki kavrayışları değişebilir. Nitekim başta açıkladığım koşullar, bölgede çok şeyi değiştirdi ve yeni tutum ve trendler ortaya çıktı. Bunun etnisiteyle, aidiyetle, örfle, töreyle falan açıklanması mümkün değil. Böyle yapanlar sadece kendilerini aldatırlar ve sağlıklı çözümler üretilmesinin önündeki önemli engeller haline gelirler.

Özellikle medyanın meseleyi ele alış biçimi kimi eleştirilenlerce ikiye bölünmüştü. Son on yılın ağalı, Jeep'li ve silahlı dizileri bu eleştirileri haklı çıkarıyor. Türkiye'nin genel olarak şiddet kültürünün esiri olduğu yönünde yorumlar da yapıldı. Bu tespitlere katılıyor musunuz?

Bir taraftan şiddeti, ataerkilliği ve bir çeşit “delikanlılığı” öven, öne çıkaran ve model haline getiren bir medya dururken, bu yaratımı değil de bu yaratımın nesnesi haline getirilmiş bir coğrafyayı hedef almak, tam bir ikiye bölünmüştü. Hem bu yaratımdan nemalanılıyor hem de bu yaratımın sanki-nesnesi günah keçisi haline getiriliyor. Türkiye toplumu sanki çok barışçı bir toplummuş, sorunlarını barış içinde meşru yollarla çözmeye eğilimliymiş gibi, bu tutumların atfedildiği bir “öteki” yaratılıyor ve bu yaratılarından “bu taraftakiler” kendi doğruluklarını kutsuyorlar, ona iman ediyorlar. Bu hastalıklı bir tutumdur.

Medya ve Kürt gerçekliği

Örneğin Mardin'de çekilen bir televizyon dizisi, eğitim meselesinden tutun da, sağlık, doğum kontrolü vs gibi bir çok sosyal meseleler hakkında projeler geliştiriyor. Bir bakıma bölgenin sorunlarını diziler üzerinden tartışan ve öyle içselleştiren bir süreç yaşanıyor. Medya bu sürecin neresinde?

Medya bu sürecin tam göbeğinde. Her şeyi açıklayan bir modeli, özellikle diziler aracılığıyla topluma aktarıyorlar. Sonra bu tür olaylar üzerinden bu modelle hiçbir ilişkileri yokmuş gibi onu eleştirel biçimde masaya yatırıyorlar. Gerçekliği olmayan tipler, diyaloglar, mekânlar ve ilişkiler bu dizilerde cirir atıyor ve bu "sahne gerçeklik" zemininde, ortaya çıkan olaylar "işte gördünüz mü" edasıyla ciddi ciddi tartışılıyor. Bu biraz bizzat batının yarattığı "İslam öcüsü" üzerinden Ortadoğu'ya yaklaşmasına, onu değerlendirmesine benzeyen bir süreç. Bizde "Kürt gerçekliği" ve o coğrafya böyle kavranıyor ve orası "ötekinin mekânı" olduğu için rahatlatıcı bir hava yaratıyor.

Mardin çok katmanlı kültürlerin rafine olmasıyla incelmış bir dokuya sahip kentlerimizden biri olarak bilinir. Ancak gelenek, töre ve aşiret kavramları biraz da kabalık ve batı karşısında duyulan utancı dışavurumu olarak yansıtıldı. Mardin Valisi bu konuda imaj endişeli açıklamalar yaptı. Gerçekte nedir Mardin, yapay bir turizm imajı mı, yoksa binlerce yılın damıttığı gerçek bir kültürler katmanını mı?

Her ikisi de... Mardin'den dışarıya verilen imaj daima buraların bir "hoşgörü mekânı" olduğu şeklindedir. Ancak bunun gerçekliği kuşkuludur. Bu topraklar daima belirli çıkarların çatıştığı alanlar olmuştur. Bu çıkarlar etnikler ve dinler arası olduğu kadar bunları kesen boyutlar da taşır. Tıpkı son olayda olduğu gibi... Öte yandan bu durum sadece bu

coğrafyaya özgü de değildir. Her zaman ve mekân bu gerçekliği teyit eden yüzlerce olaya tanıklık etmiştir. Öte yandan Mardin, çok özel bir alandır, tıpkı Antakya ve çevresi gibi... Türkiye'de farklı etnik ve dinsel grupların bu kadar yakın yaşadığı fazlaca yer kalmamıştır. Buna İstanbul da dâhil. Bu elbette çekici bir durum. Üstelik, Mardin ve çevresi bu çeşitliliği yansıtan çok sayıda maddi ve soyut kültür mirası barındırır. Bunlar elbette turizmin nesnesidir ve bunlar, dünyanın her yerinde olduğu gibi, satılır. Bu olay, resmî kesimler için elbette "imaj bozucudur". Ama asıl imajı bozan şey yörede yaşanan çok sayıdaki insan hakları ihalleridir.

AKP bölgeye hâkim değil

AKP'nin bu konudaki eylemlerini nasıl buluyorsunuz. Bu krizi nasıl yönettiler size göre?

AKP bu krizi yönetemedi. Yönetemedi de... Zira hükümet olarak oralara hâlâ hâkim değiller. Oralarda başka güçlerin sözü geçer. Üstelik İçişleri Bakanı, ilk anda bunun terör eylemi olmadığına vurgu yaparak iki iş birden yaptı. Bunlardan biri olumlu: Yani olayın PKK'nın üzerine atılmasının baştan önüne geçildi. Ama öte yandan bunun bir "terör eylemi" olmaması, sanki yürekler su serpecek bir gerçekmiş gibi de sunulmuş oldu. Bu hal, hükümet ve yönetenler açısından yörede insanın öneminin olmadığını, insanın insana karşı işlediği suçların devleti pek fazla ilgilendirmediklerini, bölgede esas olanın "devletin güvenliği" olduğunu gösteriyor.

Meclis İnsan Hakları Komisyonu Başkanı Zaffer Üskül, bölgede yapılmış incelemelerin ardından, olayın namus ya da töre odaklı olmadığını, BOTAŞ boru hattının Bilge köyünden geçtiğini de anımsatarak, yerel bir rant hesaplaşması olduğu yönünde açıklamalar yaptı. Hükümetin ve genel olarak devletin bu karmaşık yapıya nüfuz edememesini nasıl yorumluyorsunuz?

Yukarıda dediğim gibi, hükümet ve meclis bölgede ikincildir, seyircidir. Asıl siyasi ve askerî aktörler başkalarıdır.

Türkiye epeyce zamandır sosyal bir ayrışma yaşıyor. Her zihinsel algı sosyal sorunlar karşısında kendi reflekslerine göre tespitler yapıyor

ve önermelerde bulunuyor. Size göre gerçek sorunlara ne kadar yakın duruyor bu tespit ve önermeler?

Türkiye'de entelektüel ve siyasi tahliller yüzeysel ve algısal düzeydedir. İşin içine girmek yönünde bir çaba pek görülüyor. Türkiye aydını, ya bir Avrupalı gözlemci gibi hareket ediyor ya da sözünü ettiğiniz ayrışmanın batıdaki tarafı gibi iç oryantalist bir tutum takınıyor. Bu tavırların gerçeği yakalamaya ne denli hizmet edeceği ise elbette kuşku konusudur.

Devletin Osmanlı'dan bu yana yakın durduğu aşiret ve cemaatler var. Mardin'deki katliamla yeniden gündeme gelen ancak, kısa süre sonra olağan seyrine dönmeye muhtemel olan Devlet, aşiret ve cemaat işleyişi size göre ne zaman rutin dışına çıkar?

Bölge tam anlamıyla kapitalistleştiği zaman ve buradaki rant alanlarının kliyentalist (Himayeci-kayırmacı) biçimlerle peşkeş çekilmesi bırakıldı. Zaman bir şeyler değişebilir. Ayrıca DTP gibi bölgenin siyasal güçlerinin, kendi işleyişini aşiret ve cemaat ilişkilerinin dışına taşması da belirli bir sonuca yardım edecek. Nitekim, köy boşaltmalarla varoşları dolan doğu-güneydoğu şehirlerinin siyasal davranışları değişti ve bu ilişkilerin dışına çıktı. Bu bir işaret.

Son olarak bütün bu sorunların temelinde toprak reformunun yapılmamış olmasının önemli bir etken olduğu öne sürülüyor. Toprak reformu Mardin'i ve bölgeyi kurtarır mı?

Toprak reformu için zaman geçti. Toprakların çoğu belirli ellerde toplandı ve buralarda modern tarıma geçildi. Bu süreci geri çeviremezsiniz. Bu süreci geri çevirmek, yani yeniden küçük üreticilik döngüleri yaratmak, o insanları zenginleştirmeyecektir. Aksine dünya piyasalarında belirlenen fiyatlarla üretim yapacak olan bu kişiler, periyodik iktisadi belirsizlik ve esnek piyasa modelleri içinde zarar göreceklere. Bölgenin geleceği kentleşme, sanayileşme ve işçileşme yönündedir. Ancak işçileşmenin kliyentalist ağırları ve aşiret-cemaat baskılarının altında gerçekleşmesi için önlemler geliştirilmesi gerekecektir. İnsanların bu bağlardan sıyrılmış olarak "özgür emek gücü" olarak hareket edebildiği bir ortamda hem geleneksel baskı ve tahakküm ağırları ortadan kalkar, hem de insanların bağımsız siyasi aktörler haline gelirler.

Tarihçi Kudret Emiroğlu:

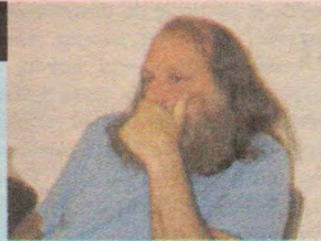
"Çaresizlere havuç-sopa taktiği uygulanıyor"

Türkiye'de devlet-halk ilişkisinin modernist kurgusunun yanlışlığı yarım-yanlış dile getirilmeye başlanırken, bu eleştiri görevini yüklenme iddiasında görünen en önemli güçler, bürokrasi, akademi ve medyanın gelenek-selleşmiş bağımlılık algısını, taşaron olma ve taşaronlaştırma sisteminin bir parçası haline gelecek, halka dönük yüzüyle, kuramsal olarak özgeci bir kabalıkla, pratik olarak en kaba klientalizmle yani Türkçesi ağalıkla yoğunlaşmış, devamlı çıkar ortaklığıyla güçlenen bir koalisyondan saldırsından daha da beslenerek, bu sistemin vitrinde en çaresiz görünen unsurlarına havuç-sopa taktiğini uygulamaya devam ediyorlar. Ve bu sistemin başış bekleyicilerini bir yandan da yaratmaya hız vererek, töre, gelenek, kader kurbanı diyerek arsızlaş-

tırmayı da ihmal etmiyorlar. Bu bilerek ve istenerek dayatılan bir yaşam algısı ve tercihi olduğundan, siyasi özü itibarıyla güya eleştirilen vesayetçi sistemi yeniden üretmeye çalışırken, hiçbir anlamda geleneksel olmayan ve geleneksel yapıların çözülüp yerini bu çözümün sorunları dönüştürücü ve çözücü nitelikte çözümlenmesinin alması istenmediğinden, bu arsızlaşma gelecekle açıklanmaya çalışılıyor ve yama tutmayan parçalar için ötekiler yaratılmaya devam ediliyor. Ta ki bu öteki sadece Kürtler değil bütün halk olana kadar ve burada devreye giren iç-oryantalizmle tekrar devlet-halk ilişkisinin gerçekliğinin dile getirilmeyen işlevselliğiyle kurgulara devam edilip, hedef 12'den vurulmuş gibi yapılarak, it ürür kervan yürür deniliyor. İnsan hakları ih-

lalleri diye hukukileşmiş bir deyişin ağırlığını hissetmeyen herkesin işlediği ayıp, geleneklerinden sıyrılmış arsızlaşmayla denkleştirilmiştir ve bunun karşısında töreden söz edilerek 'işin' anlaşıldığı iddiasında bulunulması da aynı arsızlaşma noktasının üst düzey ifadesidir. Bu ortaklaşma noktası, yaratılan anomi ortamı burnundan kıl aldırmaya gereği duymamayı sağladığı sürece, pervasızlaşmakla da beslenmektedir.

Bilimsel yaklaşımın soğukluğu, bütün kavramların doğru kullanılmasıyla başlandığından, ortalığı ısıtmaya yeter. Değişken kimlikleri idealaştırarak yaratılan idealler, bir başlanma durumudur. O zaman sadece zamanın ve gücün borusu öter; işte önce insanı değil, kendi çıkar ve alışkanlıklarını savunanlar, gücü hep ken-

dilerinde sanarak ancak burada koalisyonlara yanaşıyorlar ve zaman çalmak onlara yetiyor.

Sizin Türkiye'nin tarihi kadar eski 'Toprak Reformu' sorunuzla ilgili olarak Suavi Hoca'nın sözünü ettiği üretim ve dünya piyasaları ilişkisi, her iktidarın, iktidar olmanın asgari gereği olarak, dünya sermaye ve emek pazarındaki örgütlenme sorunlarının, iş örgütlenme ile uyumu sorunu üstünden programlanmasının programlanması gayretini dile getiriyor ve işte kervan elbette yürürken, nereye yürüdüğü, bunlar üstüne konuşulmaması ve dolayısıyla siyaset-iktidar yaratılmaması, tartışılmaması bir sosyolojik hadisenin, hadiselerle örtülmesinden ibaret kalıyor.

madan sonuna kadar çalılıp kaldılar. Çok güzel bir katılımı herkes gülmenin ciddiyetini kavramıştı. Laz Kapital sunumu karşılığını buldu; tepki verdiler, güldüler ve hep beraber birikirdik. Nazım Hikmet Kültür Merkezi çalışanlarının özenli davranışına teşekkürler, devarı gelecek diye bekliyoruz... Bu arada küresel ısınmayı da, bu sunumda hepimiz yeniden hatırladık...

20 Mart

Gebze Kültür KOOP Salonu... Laz Marks Emice'yi küçük ve mütevazı bir yerde ağırlamaya çalışsalar da sığmadı. Altmış katılımcının ancak sığabildiği salonda bir araya geldik. Gebze'de, hep birlikte bu olmadı dedik. Sandalyelerin rahatsızlığı, konuların zorluğuna rağmen 70 dakika pür dikkat izledik. Gebze olmadı sonuç itibarıyla ama en azında projenin ne olduğunu birileri anladı, gördü. Çanşenliği'nin izlerinin olduğu her yerde bize sahip çıkanlara başta Hatice Hoca'ya teşekkür ederiz...

21 Mart

Bursa Nilüfer Belediyesi Uğur Mumcu Sahnesi... Bursa se-malanında Laz Marks hayaleti doluştu bugün. Nilüfer Belediyesi'nin katkılarıyla, iki seans da 250 katılımcıyla buluştuk. Laz Marks Emice, "Bugün 21 Mart. Bugüne, ister newroz, ister nevrüz ya da yeni gün deyin, ister Hz. Ali'nin doğum günü olarak, ister özgürleşme olarak kutayın. Ama unutmayın ki biz bu günü, "newroz piroz be!" olarak bildik ve bu vesile ile de yaşasın Kürt ve Türk halklarının bir arada yaşama bilincindeki kardeşliği!" dediğinde salondan güzel bir alkış koptu. Seyircilerin sunum sonunda "bunu kaçırınlar utansın" demeleri klasikleşti ve bir kez daha Bursa'ya geleceğimiz kesinleşti. Bin kez tekrarlayacağımız ve tam üç yıl sürecek bu projeye sahip çıkanlar gittikçe çoğalıyor. Hakan, Nurcan ve Nova Dershanesi'nin kurucusu Canan Hoca'ya katılımlarından dolayı plaket vermek istiyoruz ama veremiyoruz. Umarım vermiş kadar olmuştur.

22 Mart

İzmir Kültür Merkezi... İzmir seçim telaşında, "kaptırmeyeceğiz" diyorlar İzmir'i... Denize düşmüşler baykala sarılıyorlar. Onların mitingi var bizim sunumuz; böyle olunca ne oluyor, olmuyor. Salon da kötü olunca ve de Karadenizliler hiç ilgilenmeyince ne oluyor, tam sekiz (rakamla 8) kişi var koltuklarda. Biz inat ettik oynadık, sunumu yaptık ama insaf be arkadaşlar... Bu hüsranın sorumlularını sıralama yapmadan yapıyoruz: Apo, Hakan, Alper, Alp, Haydar ve diğerleri... Şapkalarını önlerine koyar ve düşünürler artık. Bu arada eski dostlarla bir araya geldik; fena olmadı her hal...

24 Mart

İzmir Konak Selahattin Akççek Kültür Merkezi... İki gün öncenin sıkıntısıyla geldik salona. Bir baktık ki salon tıklım tıklım dolmuş. KESK'e bağlı sendikalar bir yandan, dostlar bir yandan, bir de kardeş tiyatro "KENTİN OYUNCULARI" salonda yerlerini almışlar. İki saate yakın süren sunum ilgi ve alakası içerisinde dinlendi, izlendi. Herkes heralde payına düşeni almıştır. Misal biz payımıza düşeni aldık ama şimdi açıklamaya çağır. Üç beş kişi de olsa, Karadenizlilerin gelmiş olması da ilginçti tabii. Kolbastının çok sevildiği de söylenemez bu arada... Bu salonda oynamamızı sağlayan Konak Belediyesi'ne teşekkürler.

31 Mart

Yaşam Radyo'da Birol Topaloğlu ile söyleşi... Güzel ve etkili bir söyleşi yaptık. Laz Marks projesini anlattık, neden Lazca konuşmadığımızı ve Karadeniz aksanıyla konuşmamızın gerekçesini anlattık. Bu konuda yaşadığımız bir anekdotu paylaştık. Sizlerle de paylaşalım. Bir tiyatrodan gişesini bir seyircimiz arıyor ve soruyor: "Ben Laz Marks oyununu izlemek istiyorum ama Lazca bilmiyorum, acaba oyun sırasında alt yazı ya da üst yazı var mı?" Geçicimizde hemen bana dönüyor ve seyircinin sorusunu iletiyor. Ben de hem o seyirciye ve diğer seyircilere anlatıyorum; genel bir kani olarak Karadenizlilerin tamamına biz Laz diyoruz ancak Lazlar, asıl olarak Rize'nin Pazar ilçesinde (eski adı Atina'dır ve Lazistan'ın başkentidir) yaşarlar. Pazar'dan Sarp sınırına kadar ki bütün ilçelerde Laz köyleri vardır ve onlar Lazca konuşurlar. Kürtçe, Arapça gibi ayrı bir dildir Lazca, yani aksanlı konuşma değildir. Ayrıca Karadeniz'de sadece Lazlar yoktur; Hemşinliler, Gürcüler, Çerkezler, Çepniler ve Müslüman Rumlar bulunmaktadır." diyerek kısaca açıklıyorum konuyu... Bu açıklamanın ardından, radyodaki ilk Lazca program yapıldı. Biz de bu vesileyle; ulusal kültüre, etnik değerlere evrensel olmak adına sahip çıkan Birol Topaloğlu'nu tanıdık. Önümüzdeki dönemde beraberliğimizin büyümesi dileğiyle, ayrıldık...

Matrix'in üç filmini de aynı kararlılıkla ve coşkuyla izleyenler bilirler, kurtarılmış şehir "Zion"dan bahsedilir. Köleleştirilmiş insan klonlarının sanal gerçekliğinden apayrı bir düzlemde 'özgür' insanların yaşayabildiği dünya üzerinde vad edilen tek topraktır Zion. Bir de tabi ki insanlığın kurtarıcısı olan 'Neo' vardır, halkını içinde bulundukları baskıcı sistemden diğer adıyla matriks'ten kurtarıp vad edilen topraklara geri götürecektir. Esas adamın, bildiğiniz ve ekranda da görülebileceği üzere rasta düğümlere sahip bir zenci olduğu söylenemez. Ancak bu kült filmin genel konusu ve yan oyuncularından birkaçının siyahi rasta olması belki de hiç raslantı değildir. Fazlasıyla metaforlu ve felsefik alt metne sahip Matrix üçlemesinin dokunduğu temalardan biri de (durun bağıyorum) "Rastafari" mezhebidir.

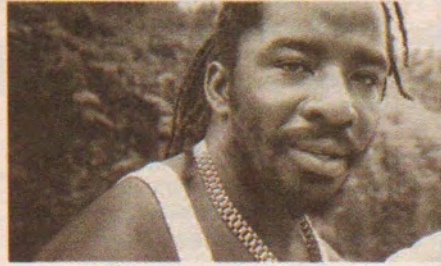
Şimdi sinema dünyasına aslında çok da yeni yaklaşımlar getirmeden; filme, konumuza olan görsel katkılarının ötürü teşekkür edip geriye bırakıyoruz. Peki Dünyada bir milyonu aşkın nüfusu bulan bu Rastafari mezhebi nedir ve vad edilen topraklarla ne alakası vardır? Rasta saçlı insanların sadece 'pis' saçlarla gezdiğini düşünenler aslında bu insanların çoğunun mensup olduğu mezhebin Karayip adalarının özellikle Jamaika'nın en etkili inanışlarından biri olduğuna oldukça şaşıracaklardır.

Rastafari'nin Doğuşu

Jamaika, 1600'lü yıllarda Afrika'dan getirdikleri köleleriyle para keselerini dolduran beyazların oyun alanı seçtiği adalardan biriydi. Daha sonra kölelik kalkmış ve kendi bağımsızlıklarını elde etmiş olsalar da masa altı sömürücülüğü tüm tarihte olduğu gibi orada da devam ediyordu. Hristiyanlardı ve her İngiliz gibi sol şeridi kullanıyorlardı. Ancak 1930'larda, Jamaika'nın içerisinde bulunduğu ağır ekonomik bunalım, sınıfsal ve etnik ayrımcılık varoşlarda yaşayan fakir zenci halkın yeni bir dini kucaklaması için mükemmel bir ortam oluşturdu. Başkent Kingston'un varoşların da siyahi politik bir isim olan Marcus Garvey'in liderliğinde başlayan "Afrika'ya Dönüş" hareketiyle yeni bir kimlik kazanan "siyahların gücü" hareketi evrilip kendini gitgide "Rastafari'nin kucağına bıraktı. Jamaika'ya köle olarak getirilip kültürlerinden koparılan Afrika'lıların aslında nasıl yaşamaları gerektiğine dair bir öngörüye sahip Rastafari mezhebi, onları hem bedenlen hem de ruhsal olarak daha organik bir evrene taşıyacaktı. Peki Rastafari'nin öngördükleri nelerdi ve nasıl kendini Dünya'ya kabullendirmişti?

Fotoğraflar: Tanla Silay

Rastafari, kanında Hristiyanlıkla etnik kökenlerine daha uyumlu olan siyahi Mesih Yahudiliğini harmanlayarak yola çıkmıştı. "Ras" ön hecesi Etiyopya'da bulunan Amharik krallığına verilen "Dük" anlamına gelebilecek bir ön addi. "Tafari" ise Etiyopya'yı 1930'dan 1974'e kadar yöneten İmparator Kral Haile Selassie'ye taç giyme töreni öncesi verilen bir isimdi. İncil'de ki ayetlerle de destekledikleri üzere (Genesis: Tanrı kendi suretini insanda buldu ve kendisini Etiyopya'ya koydu, Nil nehrinin kenarında) İmparator Haile Selassie, vücut bulduğu "Jah"(Jahovah) ismini verdikleri Tanrı, halkını vad edilen topraklara yani Zion'a (Etiyopya'ya) götürecekti. Çünkü Rasta'lılara göre Etiyopya İncil'de de belirtildiği üzere evrende ki en önemli yerleşkeydi. (Aslına bakarsanız İncil'de ve birçok din kitabında adı geçen en önemli şehir Kudüs'tür; ama o da başka hikaye.) Şimdi 1974'te ölen Selassie'nin hem Tanrı olup hem de ölmesi dini açıdan da karışıklık yarattığı için Rastalı'lar Kralın ölüm olayının tamamen uydurma olduğuna, aslında halkının arasında ruhen dolaştığına inanıyorlar ve onları bir gün vad edildiği üzere Zion'a geri götüreceğine de.

Rastafari'lere göre onlar kölelik için Babil krallığı tarafından zorla sürülen İsrail'in ilk ve tek kayıp ırkıydı. Buyuzden 'Babil' ismi gerek şarkı sözlerinde gerek kilise konuşmalarında modern batı devleti sistemi, köleliğe neden olan baskın bir düzenle aynı kefedeki tutulmuş. Teyrat, İncil gibi bir çok dini kitabı kendi doğrularını bulmak üzere okurlarken, İsa'nın ise Kral David'in soyundan geldiğini ve zenci olduğuna inanıyorlar. Sac düğümlerinden kolayca tanyacağınız herhangi bir Rasta'ya kısaca "dininiz neyi öngörür?" diye sorarsanız, size

"biz yanlış yapmayız" diye cevap verecektir. Yalan söylememek, ot içerek iç huzuru sağlamak, alkol almamak, düzenli kiliseye gitmek, Teyrat'ın üçüncü kitabı sayılan Levililer'de belirtilen diyete uygun biçimde vejeteryan beslenmek bu cümlelerin alt yapısını oluşturur.

Rasta Düğümleri

Günümüzde uzun kıvrıkcık saçlara sahip biraz da içinden popülizm karşıtı slogan atan gençlerin tercih ettikleri hemen hemen tüm Rastafarilerde görebileceğiniz en belirgin saç stili Rasta düğümleridir. İlk defa 1940'lar da Kenya'da süren İngiliz hükümetine karşı çıkan isyanlar boyunca Mau Mau adı verilen özgürlük savaşçıların uzun süre sığındıkları mağaralarda uzayan saçlarını bu şekilde düğümlediklerine ve stilin buradan yayıldığı düşünülüyor. Afrika kökenli siyahlar, boncuklarla estetize ettikleri düğümleri etnik kimliklerini gururla taşımalarının göstergesi olarak kullanırken, Rastafariler için daha çok dini bir rituel olarak sayılmaktadır. Bunu Levililer'den kullandıkları bir kaç ayetle de destekliyorlar. Ne buyuruyor Jah : "Başını saçsız bırakmayacaksın, ne sakalının ucunu keseceksin ne de canlıyken saçının bir teline dokunacaksın."(Tekvin)

Aynı zamanda kişinin saçlarını düğümlerken gösterdiği sabrın hem bedensel hem ruhsal gelişiminin anahtarı olarak görüyorlar ve kişinin meditasyon sayılabilecek ruhani bir yolculuğa çıkmasına yardımcı olduğuna inanıyorlar. Her ne kadar ara sıra bal mumu gibi yan ürünler kullanılsa da rituel olarak saç düğümlenmenin en saf yolu saç doğal sürecinde tara-

madan, fırçalamadan ve kesmeden (ki makas, jilet ve tarak onlara göre Babil icadıdır) uzatarak saf suyla yıkamaktır. Buyuzden bir Rastafari'ye saçının pis olduğuna dair bir imada dahi bulunulmasının, onlar için ne kadar aşağılayıcı olacağını tahmin edersiniz. Dünyada birçok Rastafari saçlarını yasal yöntemlerle de olsa işyerlerine devlet kurumlarına kabul ettirebilmiş. Buna en iyi örnek Louisiana eyaletindeki bir okulda 8 çocuğun okul yönetimine karşı açtıkları Rasta düğüm davalarını kazanmış olmaları.

Tanrı'lara yaraşacak müzik: Raggea

Nasıl ki hristiyanlık Gospel kilise müziğini kendine yoldaş edinmişti, Rastafari'de yine Jamaika'nın bağrından kopup gelen Raggea'yle sesini dünyaya duyuracaktı. Büyük ihtimalle Dünya'nın küçük bir adasının varoş sokaklarından emekleyerek yayılan tınların, koca koca ülkelerin caddelerine çıkan bir müzik olacağını kimseler tahmin etmezdi. Kingston gentolarından Trenchtown kasabasının fakir siyahları, kulaklarını dayadıkları Amerikan radyolarından süzülen R&B vuruşlarını Jazz ve Skayla harmanlayıp kendi Etnik nameleriyle süzerek Raggea'yi elde ettiler.

"Raggea" kelimesine etimolojik açıdan farklı anlamlar yüklense de Bob Marley'e göre kelime İspanyolca da "Kralın müziği" anlamına gelen deyişten alınmış ve latince "regis" yani "Kral'a" anlamına gelmektedir. 1970'lerde Jamaika'nın en bilinen şarkıcılarından Bob Marley'in Rastafari'nin büyüsunu bu vuruşlara bulaştırmasıyla müzik dünyaya mantar gibi yayıldı.

Genel olarak Reggae müzik, Rastafariyle ilişkilendirilse de, raggea'nın alt ruhu olan Roots Reggae gerçek anlamda şarkı sözlerinde işlediği temalarla Raggaeden açık biçimde ayrılır. Reggae Aştan, seks, sosyal konulara kadar genel bir yelpazeye yayılan

Akşamsefası

Sayı: 131
1 Temmuz
2009
Çarşamba

Aylık
Yerel Süreli
Yayıdır

LM Basın
Yayın Ltd.
Şti. adına
Sahibi ve
Genel Yayın
Yönetmeni

Tuncay AKGÜN

Editor:
Başar Başaran

Yazışleri
Müdürü:
Ayhan ERDOĞAN

Müessese Müdürü:
Ali YAVUZ

Harmancılar:
Oktay Taftalı
(Kaptan)

Gürkan Haydar
Kılıçarslan

Ezgi Aksoy

Hakan Erdoğan

Filiz Elasu

Yusuf Yavuz

Tanla Sılay

Mesud Ata

Eser Kaya

Cemal Dindar

Sinan İzmir

Cem C.

Tuncay Koç

Emre Demir

Korkut Güle

Özgür Atak

Timur Daniş

Haldun Açıksozlü

Nedim Akay

Tel: 0212 292 94 50
0212 292 94 51

Adres: İmam Adnan
Sokak No:14
Beyoğlu/İstanbul

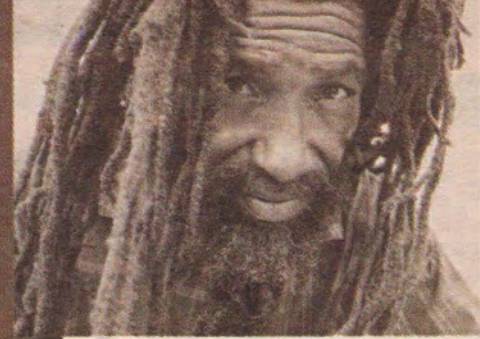
E-mail:

yeniherman@leman.com.tr

Baskı: LeMan Matbaası

Tel: 0.212.858 00 95

Dağıtım: D.P.P.A.Ş.

şarkı sözlerini oluştururken, Roots Reggae getolarda yaşayan fakir halkın üzerine, Jah'a övgüler yağdıran şarkı sözlerine odaklanıp devlet baskısına (ve bu anlamda Babil'e) açık bir karşı duruş sergiler. Bob Marley'in "Buffalo Soldier" şarkısında bahsettiği gibi 'Afrika'dan çalınmış ve Amerika'ya getirilmişlerdir. Bir başka parçası Exodus şarkısında söyledikleri gibi Babil'i terk edip, baba topraklarına geri dönmenin zamanı gelmiştir.

1970'lerin sonuna doğru daha çok Johnny Clarke, Horace Andy, Barrington Lavy ve Lincoln Thompson'un bir araya gelmesiyle yaratıcı kemiğini oluşturdukları Roots Raggea'den etkilenip güçlü Rastafari elementleriyle dünyaya sesini duyuran diğer sanatçılar Black Uhuru, Ras Michael, Bunny Wailer, Bad Brains, Burning Spear'dır. Bazıları bu müziğin ticaret bazlı olduğunu düşünse de bir çoğuna göre müzik Bob Mar-

ley'nin de üstünde durduğu gibi Jah (Kralların Kralına-Tanrı'ya) yakışacak bir müziktir.

Kafası güzel Rasta: Ganja

Bob Marley'in mezarına geldiğiniz de gözleri kan çanağı rehberler karşılar sizi, onun şarkılarıyla yatağına uzanır yine onun sözleriyle mezarının bulunduğu küçük yapıya başınızı sokarsınız. O meşhur "I shot the sheriff" şarkısında ısrarla Şerifin ona ot yetiştirmemesini buyurduğu için nefsi-i mudafa yaptığını söyleyen Bob Marley değil midir? Ve şimdi önemli olan o sözleri kafanız güzelken dinlemektir. Rastalılar onların deyimiyle alkol alıp araba kullanmaz. Hayır, bir Rastafari ot içip uçar.

Gerçek Rastafariler kati bir biçimde alkole karşı çıkmaktadır. İçkinin insanı aptallaştırdığını ve hiçbir şekilde Afrika kültürüyle bağdaşmadığına dikkat çekerler. Halbuki ot, alkolün aksine Afrika kökenli ve onların kültürünün bir parçasıdır.

Rastafariler Ganjanın vücudu ve bilinçlerini açıp, ruhlarını temizleyip, onları barış ve huzura erdirdiğine Jah'a yaklaştırdığını inanıyorlar ki İncil ve Tevrat'ın üçüncü kitabı Levililer'de bu görüşlerini destekliyor. (Levililer: Çimenleri büyük baş hayvanlar için otu insanların hizmetine sundu.) Bu yüzden yasa dışı olduğuna hiç şaşırıyorlar, çünkü insanın bilgileşmesine ve gerçeği bulmasına yardım eden evrenin insanlığa uzattığı bir hediye olan Ganjayı Babil sistemi insanlığı baskı altında tutmak için yasaklamaya hazırdır.

Kıssadan hisse: Jamaika'da Rastafariler Raggea müzikle ritmi yakalayıp kafalarının ganjaya bir dünya olmasından ve huşu içerisinde herşeye gönül vermekten hoşnut vad edilen topraklara dönmenin inancını taşımaktadırlar. Belki de sırf bu yüzden hayat Jamaika'da daha güzeldir.

İKİ BEYAZ YAKA

Her
Çarşamba

BİRGÜN

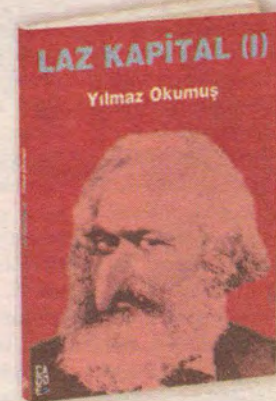
'DE

BULUŞUYOR...

Laz Kapital (1)

Yılmaz Okumuş

CA
DİE

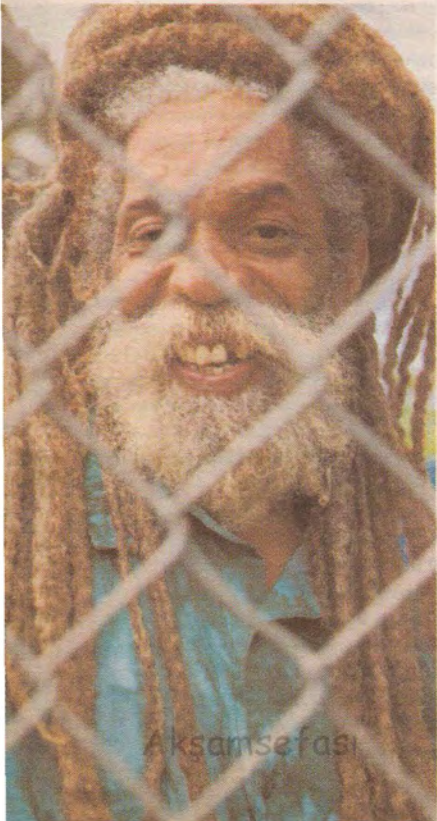

TÜM SATIŞ NOKTALARINDA

Cadde Yayınları'ndan çok yakında

Yılmaz Okumuş

Laz Kapital

Mithat Çınar ve dostluk üzerine

Oktaç Taftalı

Dos um demenin pek anlamı yok bence, önemli olan, birinin yerine diğerini koymadığımız dostlarımızdır.

İnsanlık tarihinin en büyük erdemleri, o erdemlere sahip insanların yitirilmesiyle en derin acılara döndürür. En adil olanın, en cesur olanın, en mert olanın, en dost olanın yitirilmesi, eksik yaratılmış dünyamızın biraz daha eksilmesinden başka ne anlama gelebilir?

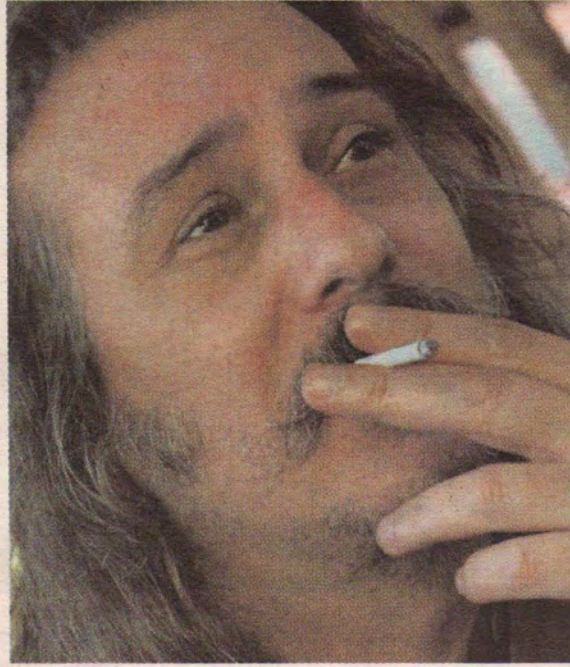
Yirmibeş yıl önce karlı bir Viyana gecesi, çeşitli milletlerden kaçak işçi, mülteci karışımı bir grup, tarihi şehrin sokaklarını küriyorduk. Hava -5 derece civarlarında, saatlerdir kazma kürek sallamaktan neredeyse el ayak donmak üzereyken, gruptan az ötede, uzun saçlı, cılız ve oldukça sinirli genç bir adam, Avusturyalı ustabaşına Türkçe ana avrat sövüyordu. Türkçe anlamayan ustabaşı, genç adama, küreğe yaslanıp dikilmemesini, kendisi mola saatini ilan edinceye kadar durmaksızın çalışmasını ihtar ediyordu. Genç adam söylenenlerin hiçbirisini anlamıyor ve saydırmaya devam ediyordu. İşin çığırından çıkacağını sezinleyen birkaç Yugoslav'la birlikte hemen duruma müdahale etmeye çalıştık. Yugoslavlar ustabaşını oylarken, ben de Türkçe olarak hâlâ sövmeye devam eden arkadaşları teskin etmeyi umuyordum. Fakat bu çelimsiz görünümüne adam, kendisinden beklenmeyecek bir inat ve saldırganlıkla, bana da verip veritiriyordu. Ben kendisine kaçak çalıştığımızı anımsatarak, sakin olmasını olay büyür, kavga falan çıkarsa sınırdışı edilebileceğimizi anlatmaya çalışırken, o bana ustabaşıyla işbirliği olduğumu, zaten hepimizin üç kuruş için bu köleliğe katlanmak gibi aşşıklık bir duruma düştüğümüzü başıra başıra ve beni iteleyerek anlatmaya çalışıyordu. Mithat Çınar'la böyle tanıştık.

Sonra bir süre Viyana Operası'nda karaborsa bilet işi, sebze halinde geceleri donmuş sebze ayıklama, vb. kaçak işlerde çalışırken, bu dürüst, ilkeli ve mert arkadaşla muhabbetin belini kırar olmuştuk. Hani önce gıcık kapma, sonra can dostu olma durumu vardır ya, aynen öyle. Kendine has yaratıcı esprileri, çabuk parlamasına rağmen asla kin tutmayan derin ve paylaşımcı dostluk anlayışı, yanısıra plastik sanat tasarımıyla akademi arkadaşlarının da

onayladığı üzere adeta bir deha olması, az rastlanır kişilik özellikleri olarak öne çıkıyordu.

Uzun süre 36 metrekaare ve tuvaleti dışarda komşularla müşterek olan bir göçmen evinde beş kişi oturduk. Evin kendi deymiyle en "aggrresif" ve renli kişiydi Mithat Çınar.

Erzurum'dan Viyana'ya, koca bir torba bulgur getirmiştim. Cepte para, evde yağ yoktu, bir haftadır sade suya haşlanmış bulgur yiyorduk ve Mithat Çınar kızılıyordu:

- dostum ne bu sefalet, yok mu bunun yanına bir kaşık yoğurt, salata falan
- yok valla
- lan ne demek yok, başlatma şimdi bulguruna, şimdi vurcam bak tabağı yere
- olm yok lan
- olm var ya, alayınız sefaleti içselleştirdiniz, ben yemiyom, aç duruyom, mına oyum.

Hakikaten evde yiyecek başka bir şey yoktu ve ilke adamı Mithat, sefaletle uzlaşmak yerine aç durmayı yeğliyordu. Yıllar sonra bu hatırayı konuştuğumuzda, biz gurbet ellerde yemek derdindeyken, memlekette açlık grevindeki kardeşlerimize karşı nasıl ayp ettiğimizi de vurgulayacaktı.

Aslında onun bu son gidişi, hayatın yanlışlarıyla uzlaşmama gidişidir. Ama keşke bir kez ilkeli olmaktan taviz verseydi, keşke uzlaşsaydı ve gitmeseydi...

Dostluk, ortak yaşantı biriktirmektir. Dostluk, gurbette, yolculukta, askerde, yatılı okulda ve mahpusta sinanan bir değer, birçok ortak arkadaşımız, bunların ya bazılarını ya da hepsini Mithat Çınar'ın kişiliğinde sinamıştır. Adam satmayan, yarıyolda bırakmayan, mülkiyeti ve ikbali aşşıklayan adamdır Mithat. Birlikte, adresi belirsiz uzun yolculuklar, deniz kıyılarında beş parasız avare tatiller, gençlik heyecanına özgü hayalperest hovardalık maceraları yaptığımız, sabahlara kadar şiir, sanat, ahlâk ve siyaset tartıştığımız, yaratıcı düşüncesiyle yıkan ve yeniden kuran ve 25 yıl boyunca buna benzer nice yaşantılar biriktirdiğimiz bir dostu yitirdik. Dünyamız küçüldü, hayatımız yoksullaştı...

Web sayfasının tasarımından, bütün kitaplarının kapaklarına kadar onun imzası var. Sadece bizim çevremizin kitaplarına değil, yayın dünyasında son yirmi yılın en başarılı görsel tasarımlarına imza atan isimdir Mithat Çınar, yaratıcı, mert ve vefakâr...

Giden dost, götürdüğü kadar büyüktür. O bizden öyle çok şey götürdü ki... Yüce Allah kabrini nûr, mekânını Cennet eylesin aziz kardeşim.

Çağımızın bir kahramanı

Kırklı yaşların o ağır kapısı usulca açılıyor önümde. Kelkit çayının kıyısına yerleşmiş kasabada günlerim geçiyor. Kızım 'Seviye Belirleme Sınavı' için İngilizce çalışıyoruz, onun okulda olduğu saatlerde ise köprübaşındaki çay bahçesinde çamurlu çamurlu akıp giden Kelkit suyuna bakıyorum. Kızım, on üç yaşını bitirmek üzere, hayretle soruyor: "Baba hiç sıkılmıyor musun?" Elinde fotoğraf makinası. Şimdi anımsıyorum, ilk fotoğraflarını iki yıl önce Beyciler'de çekmişti. Beyciler Mithat'ın anne babasının yaşadığı köy. Mithat gelecekteki hayatını bu köyde düşünüyor. Bizler de oradan arazi alacağız, evler yapacağız. İstanbul'a bir saatlik yol. Bir haftasonu basıp gidiyoruz. Kızımın elinde Mithat'ın fotoğraf makinası. Sürekli fotoğraf çekiyor. Mithat bir usta gözüyle bakıyor: "Simya'ya mutlaka bir fotoğraf makinesi almalı" diyor. Sonra, nereden iyi ve hesaplı bir fotoğraf makinesi bulacağımızı söylüyor. Çok değil, birkaç gün sonra Sirkeci'ye gidiyoruz. Bir makine alıyoruz. Sonra başka birgün Mecidiyeköy'de başka bir han. Bilgisayar bakıyoruz. Sonra Sultanhamam'da hacının yerindeyiz. Ceketler alıyoruz. Sonra... Sanki bütün İstanbul Mithat'ın köyü. O, küçük bir çocuk gibi kendi İstanbul'unu kurmuş, bu dükkanları da bir yerleştirmiş. Hepsini tanı- şıklığı var. Mekanları seviyor veya sevmiyor. Ve sonuç ne olursa olsun bu duygu birliğini kurmadığı mekanı, kişiyi, fikri, eylemi görmüyor, görmek de istemiyor. Kızım, Reşadiye Köprübaşı Çay Bahçesi'nde aslında benim değil, bu kasabaya sığdırmaya çalıştığı kendi sıkıntısı ile ilgili soruyu sormadan az önce Mithat'ı arıyorum. Telefonu açmıyor. Köyde ilkokul bittikten sonra göçtüğümüz İstanbul'da - tuhaf! Kızım, neoliberal ak yıllarında şehirden bir kasaba okuluna gelerek benim serüvenimin

geriye sarılmış halini mi yaşıyor?- ortaokul yıllarımı, ergenliğimin lal hallerini hatırlıyorum. "Senin yaşındayken o kadar çok sıkıldım ki Simya..." diyorum. Kızım ne demek istediğini şimdilik anlamasa da, sanırım onun sıkıntısını anlamaya çalıştığını seziyor. Niksar yönüne giden ve İran'a kadar uzanan otobana köyümün tepelerinden yolduğu içinde ne kadar uzun baktığını hatırlıyorum. Şu günlerde, Reşadiye'den Tokat'a yol alırken kaç defa niyetlensem de durup bir kez olsun otobandan o çok sıkılan çocuğa bakıp o tepeleri seyretme cesaretini kendimde bulamıyorum. Mithat bundan altı yedi ay önce fotoğraf makinasını yeğenine hediye ediyor. Zamanı parantez içine alma beyhudeliğinden söz ediyor. Sonra, ben şimdi, Tokat'ın bir dağ köyünde doğmuş, o köyün tepelerinden, Yeşilirmak ovasından süzülüp dağlar arasında kaybolan otobana yolduğu içinde bakmış çocukla, çocukluğumla, Rusçuk elinden sökün etmiş, hep muhacir kalmış, hep yaşamaya, yaratmaya ne denli yetenekliyse yerleşmeye çalıştığı İstanbul'da- bu ülkede!- o denli ketlenmiş Mithat'ın muhabbetlerinin derinliğini, şimdi O, bu muhabbetten el çekip son bir göç yoluna çıktığında anlayabiliyorum. Ne zaman muhabbete dursak, yönümüz bir yolculuk düşünce. Gideceğimiz o kadar çok yer vardı ki!.. Mithat'ın köye gitmek için aldığı, fakat Cihangir'e ağır bir gemi gibi demirlediği mahindroya binip Hopa'ya gidecektik, daha. İstranca Dağları'nda, akarsuların kenarında, yıllar önce şamanik bir deneyim gibi anlatıldığı arıcılığın mekanlarında çadır kuracaktık. Geçen yıl yaptığımız Yunanistan gezisini mutlaka yenileyecektik, bu kez Makedon dağlarından ötelere geçecektik. Üstelik, Yunanistan seyahati sırasında yaşadığımız ve bir gün bile sürmeyen kışkınlığımızdan sonra sözleşmiş de: biz, iki dost olarak birbirimize kızabiliriz, bağırıp çağırabiliriz, küfredebiliriz... fakat artık küslük yoktu. Küslük, dostluk iklimimizin dışında kalıyordu. Tuhaf işte!.. Sanki bütün bu yolları Mithat'la geçmiş gibiyim. Geçen yıl trenle yaptığımız Yunanistan seyahati dışında yola bile çıkmamıştık. Yolduğunu birlikte görmek bile yetiyordu. Cemal Süreya'nın yazdığına benzer bir şeyler vardı:

"... gidemem. Neden? Ne bileyim, öyle işte. Belki de bunun için: göçebeyim ve bir kere yerleşmişim, yerimi kaybederim diye korkuyordum." Ve o korkunun panzehiri yolduğu, tortusu bedene yığılan sıkıntı! Tanrım, bu kadar yol özlemine hangi yürek kaldırabilir ki!.. İşte, o yürek, uçağa binmeyi yasaklıyor. Şuracık yere, Büyüka- da'ya gitmek için binilmesi gereken vapur çarpıntıları azdırıyor, otobüse ancak nice bira içildikten sonra katlanılabiliyor. Tüm göçebeler gibi Mithat da yola ancak gem kendi ellerindeyse çıkabiliyor. Bu çarpıntıların özeti: Mithat ancak zamanda, mekanda birlikte yola çıktı, çıkabildiği insanları sevebiliyor. Bir de, isterse yıllardır görüşmemiş olsun, nasıl güzel bir özenle insan biriktiriyor. Sanırım onda en çok bu hasleti seviyorum ve öğrenmek için çarpınıyorum. Bir zamanlar sevdiğini yüreğinde asla harcamıyor, şimdi o kişi nerede, nasıl olursa olsun, yolda sevdiği için, o yolun hürmetine, herkese ve her şeye karşı koruyor, kolluyor. Anlık kızgınlıkları olmuyor mu? Oluyor. Fakat o kızgınlık anı, ilk fırsatta, yaşanmış olana bir hürmet bildirisine dönüşüyor. Tuhaf; üç beş arkadaş evlerde buluşmaya, ehlileştirilmiş saatlerde ve mekanlarda, yani gündüz gözüyle ve mesela kahvelerde sohbet etmeye kaç kez karar vermişsek de birbirimizin evlerine konuk olmuşluğumuz sayılı. Şehre karşı tutumumuz sanki bir eylemin uçbeyi gibi davranmaktı. Şehre, mekanlara, kadınlara, mesailere, ehlileştirilmiş saatlere kışkırtılığımız, bazen öfkemizin sözcüsü Mithat. Hayatın çeperine sınıksız tutuma gayretimizin sözcüsü de O. Onda daha keskin olmak üzere hepimizde olan güzel arza ise sözünü ettiğimiz çeperle sokakta akıp giden hayatın çeperinin örtüşmemesi. Meyhanedeyiz. Elinde, sık sık sözünü ettiği kitap: Lermontov'un Çağımızın Bir Kahramanı. Peçorin de onunla birlikte muhabbetimize katılıyor. Bölümler okuyor, düstur edindiği satırları masaya nakşediyor. Ben, şimdi, iki hafta önce konakladığım yerdeyim; Kelkit çayının kenarında Çağımızın Bir Kahramanı'nı okuyorum. Bunca dostluğumuz var, bu kitap ile birlikte Mithat'la bir daha tanışıyoruz. Telefonum çalıyor. Mithat hastaneye yatıyor. İstanbul'da yoğunbakımda yattığı hastanenin bahçesinde Mithat için gelmiş nice insanla karşılaşıyorum. Son bir- bir buçuk yıldır hemen her hafta bazen iki üç günde bir görüşüyorduk. Birçoğunu daha önce hiç görmemişim. Şaşıyorum. Lermontov'un Peçorin'i gibi, hemen her tanışıklığı başka masalarda, mekanlarda anlatılacak bir öyküye dönüştürme güzelliği, becerisi. Üstelik bu öyküleri o mekanlarda Mithat'ı tanımış olanlar yollarda karşılaştıklarında daha sonra birbirlerine anlatacaklar.

Mithat dünyaya, Cihangir'e nasıl yerleşemediye, Beyciler'deki o eve de yerleşemedi. Köye yerleşme düşüncesinin epey bir bölümünün Cihangir yorgunluğu olduğunu biliyorum. Kahvelerine, insan silüetlerine, sokakta akan dile dayanamıyordu. Bütün bu yorgunlukların, çarpıntıların yakın tanığı olarak depresyon, ya da şu bu diye ad koyup bir psikiyatr gibi davranmadığını için kendimi suçlamıyorum muym? Elbette suçluyorum. Fakat öyle davranmak, bu dertleri jestler ve duygularla bir başkaldırıya dönüştürmüş güzel dostu haksızlık yapmak gibi bir şeydi.

İnsan, işte kırklı yaşlara doğru kayıplarından öğreniyor; bir zaman da böyle geçecek, sonra bunların hepsi bir şeye, billur bir özleme dönüşecek.

Şimdi, Hadımköy mezarlığında, muhabbetle andığı Balkanlı geçmişine uygun bir yerde, uğultulu bir yamaçta yatıyor. Onu uğurlarken kendimden de söz ettirmiş dostluğumuz geniş zamanı düştüğü için. Aynı kuşaktan, yıllar önce kaybettığımız Tevfik (İşiktemur) ile buluşsun isterdim. Hem, artık bizim hatıramıza dinlemeye başladığı türkülerini Tevfik ona sevdirebilir de.

Ruhun şad olsun, Mithat. Gözlerinden, geniş alından öpüyorum.

Ve işte bir jest. Tam senlik... Vazgeçemediğin ve ucunu kopartarak türlü anlaşmalar imzalamaya çalıştığın ince sigaran elinde... başını geriye atıyorsun, elini önce alına götürüp sonra masaya vuruyor o güzel kahkahana mekânı dolduruyorsun ve sesin tüm dostluklarımız için dileyecem şu ince bildiriyi birlikte benimle kalıyor:

"Bak seen güzel kardeşime."

Mithat Çınar